

MATEO

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA

MATEOBA BADA

Jesu ume nībabari Mateoba nañ cartara basia. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jara pe baside Jesuba idjira trāsia (9:9-13). Ācraḷmaara Mateoba Marco cartada edapeda judiorā itea ebudaara basia cawaḍamārēā Jesura ādjirā boroda idjaba Ācōrēba ādjirā ēdra edabari diai jaraḍada.

Naārā basia Jesucritora Abrahañneba, Davideba zedadebemada (1:1-18), Jesu todadebemada (1:19ḍeba aba 2:23ḍaa), Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-17), idjaba diauruba Jesu miā sēnanebemada (4:1-11).

Mañare bāḷ ba Jesuba Galilea amene droma caita odadebemada (4:12ḍeba aba 14:12ḍaa). Eḍa bāḷ ba idjia eyaḍe jaradiaḍada (5:1neba aba 7:29ḍaa), idjia ne ununaca ocuaḍada (8:1neba aba 9:38ḍaa), idjia eḍaḍarā doce diabuedada (10:1-42), idjaba ne jara baḍeba jaradiaḍada (11:1neba aba 14:12ḍaa).

Mañare bāḷ ba Jesuba Galilea drua āi para jaradia baḍadebemada (14:13ḍeba aba 17:21naa) idjaba Galileadeba Jerusaleñnaa wābalaḍe jaradia baḍadebemada (17:22ḍeba aba 20:34ḍaa).

Jiṛuare bāḷ ba Jesura Jerusaleñne māwānanebemada (21:1neba aba 28:20ḍaa). Eḍa bāḷ ba Jesuba saduceorā, pariseorā, dewararā sida bié jaradaḍa (capítulo 21-23), Ācōrēba cawa oidebemada (capítulo 24-25), Jesu crude beupeda ārēbaḍada (26:1neba aba 28:15ḍaa) idjaba idji ijā beara puru beaza diabuedada (28:16-20).

Jesucrito ēberārā drōāenabemārā

Luca 3:23-38

1 ¹Nañ cartara Jesucritodebema. Jesucritora dadji drōāenabemārā Abrahañneba idjaba Davideba nāwā zesia.^a ²Abrahañba warra Isada unusia. Mañbe Isadeba Jacoboda yōsia. Jacobodeba Judada, idji djabarā sida yōsidaa. ³Judadeba Paréda, Zarā sida yōsidaa. Ādji papara Tamarā basía. Parédeba Esroñda yōsia. Esroñneba Arañda yōsia. ⁴Arañneba

a 1:1. Genesi 12:1-3; 2 Samuel 7:16.

Aminadáda yōsia. Aminadádeba Naasoŕda yōsia. Naasoŕneba Salmoŕda yōsia. ⁵Salmoŕneba Booda yōsia. Boo papara Rahá basía. Boodeba Obéda yōsia. Obé papara Rut basía. Obédeba Jeséda yōsia. ⁶Maŕbe Jesédeba dadji israelerā boro Davira yōsia.

Davideba Salomoŕda yōsia. Salomoŕ papara naēna Uríaba erobasia.^b ⁷Maŕbe Salomoŕneba Roboaŕda yōsia. Roboaŕneba Abíada yōsia. Abíadeba Asada yōsia. ⁸Asadeba Josapada yōsia. Josapadeba Joraŕda yōsia. Joraŕneba Uzíada yōsia. ⁹Uzíadeba Jotaŕda yōsia. Jotaŕneba Acáda yōsia. Acádeba Ezequiada yōsia. ¹⁰Ezequiadeba Manaseda yōsia. Manasedeaba Amoŕda yōsia. Amoŕneba Josíada yōsia. ¹¹Josíadeba Jeconiada, idji djabarā sída yōsídaa.^c Maŕ ewaríde Babilonianebe marāba israelerā poyadapeđa ādji druadaa jida edesídaa.^d

¹²Babilonia druade panenacarea Jeconianeba Salatielda yōsia. Salatieldeba Zorobabelda yōsia. ¹³Zorobabeldeba Abiuda yōsia. Abiudeba Eliaquiŕda yōsia. Eliaquiŕneba Azoda yōsia. ¹⁴Azodeba Sadoda yōsia. Sadođeba Aquíŕda yōsia. Aquíŕneba Eliuda yōsia. ¹⁵Eliudeba Elezada yōsia. Elezadeba Mataŕda yōsia. Mataŕneba Jacoboda yōsia. ¹⁶Jacobebeba Joseda yōsia. Jose quimara Maria basía. Idjaba Mariaba Jesuda tosia. Ara maŕ Jesura Ācōrēba diai jarada ēdra edabari abadaa.

¹⁷Māwā Abrahaŕneba aba Davidāa catorce drōāenabemarāda panasídaa. Davi ewarídeba aba Babilonia druadaa jida edepedadadaa catorce drōāenabemarāda panasídaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedadadeba aba Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zedaa catorce drōāenabemarāda panasídaa.

Jesucrito toda

Luca 2:1-7

¹⁸Jesucrito todara nāwā basía: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bede ba panasídaa. Baribarŕ dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba biogoa besia. ¹⁹Dji quima Josera ēberā jipa basia. Maŕ bēra Mariara jūmarā quīrāpita bié jara amaaba chupea igara quīrā basia. ²⁰Māwā crīcha bade bajānebema nezocada cāīmocaradeba Josemaa zepeda nāwā jarasia:

–Jose, Davideba zeda, Maria edaira wayarādua, idjira Ācōrē Jauredebabarŕ biogoa ba bēra. ²¹Mariaba warrada toya. Maŕ warraba idji purura ādji cadjiruadebemada ēdra edaya. Maŕ bēra idjira trŕ bādua Jesu.–

²²Jūma maŕgara māwāsia Ācōrēba naēna jarada quīrāca. Idjideba bedeabariba nāwā jarasia:

²³Wēra umaquīrā adua bāda biogoa bepeda warrada toya.

b 1:6. 2 Samuel 11; 12. **c 1:11.** Maŕ Jeconiara idjaba Joaquíŕ abadaa. **d 1:11.** 2 Rey 24:8-16.

Ëberārāba dji warrara Emanuel adia.^e
(Mañ trāba jara ɓaa “Ācōrēra dadjirā ume ɓada.”)

²⁴Mañne Josera cāimocara nūmanada ĩrĩmapeda Ācōrē nezoca bajānebemaba jarada quĩrāca osia. Mariara edasia. ²⁵Baribarā ābaa cāĩnaca basía aba mañ warra iwina tobarādaa.^f Toɗacarea Joseba idjira trā ɓasia Jesu.

Chĩdaudeba cawa jarabadaba Jesu acade zepedada

2 ¹Jesu Beleñ purude Judea druade tosidade Herode dji Droma abadada dji boro basía.^g Mañ ewaride ĩcarā ãberārāda ĩmādaу odjabariare ɓa druadeba Jerusaleñ purude jüesidaa. Mañgarāba chĩdaу acɔ panɔneba ne cawabadjidāa. ²Mañne ādjia iwidisidaa:

–Nañ druade judiorā boro bai warrada tosia. Idjira ¿sāma ɓa? Daiba ĩmādaу odjabariare ɓa druadeba chĩdaу idjidebemada unusidaa.^h Nama ze panɔa idjía bia bedeadi carea.–

³Mañ ũriside Herodera bié ɓesia abaɔda idji cacuabari bei bērā. Idjaba Herodeba sāwā oida cawaɗaé panɔ bērā jūma Jerusaleñebemara sida bié panesidaa. ⁴Mañne Herodeba jūma sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabada sida trācuapeda iwidisía:

–Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɗara ¿sāmabarā toida ɓa?–ⁱ

⁵Ādjirāba panusidaa:

–Beleñ purude nañ Judea druade toida ɓaa. Mañnebemada Ācōrēneba bedeabariba nāwā jarasia:

⁶Beleñ purura Judadebema puru droma ɓea tāēna dji edaara ɓléa.

Mañ purudeba dji boroda aba zeya.

Mañ boroba mǎ puru Israelera bia pe eroɓaya.–^j

⁷Mañbe Herodeba chĩdaudeba cawa jarabadarāra mērā trācuasia. Dji warra toɗa ewari cawai carea ādjía iwidisía dji chĩdaу sālɓeda odjasida. Mañne dji ewarira jarasidaa. ⁸Ādjira Beleñnaa wābibarāde Herodeba jarasia:

–Jāma wānapeda dji warra zaquera bio quĩrācuita iwidi wānadua. Unusidara mǎa jarade zedadua mǎ sida idjimaa bia bedeade wāi carea.–

⁹⁻¹⁰Herodeba māwā jaradacarea ādjira wāsidaa. Mañbe chĩdaу ĩmādaу odjabariare unupedadara wayacusa unusidaa. Unusidade bio ɓasridasidaa. Dji chĩdaу ādji na wāsia aba dji warra zaque ɓama piqui nūmebarādaa. ¹¹Dede eɗa wāɓɓadade warra zaquera dji papa Maria ume ɓada unusidaa. Ara mañda chĩrāborode copanenapeda warra zaquea bia

e 1:23. Isaía 7:14. **f 1:25.** *Iwina.* Griego bedeade ĩcarā cartade mañra neéa.

g 2:1. Mañga Herodera “dji Droma” abadjidaa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22ɗe, Luca 1:5ɗe biɗa odja ɓaa. Waabema bororā Herode abadada idjideba yōsidaa. **h 2:2.** Numero 24:17. **i 2:4.** *Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɗa.* Mañra griego bedeade “Crito” ɓá ɓaa.

Critora trāéa. Jara ɓaa “Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɗada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ɓadada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” **j 2:6.** Miquea 5:2.

bedeasidaa. Mañbe ãdjiza baurudeda ewadapeda warra zaquea oroda, inciense querada, mirra quera sida diasidaa. ¹²Māwānacarea Ācōrēba ãdjirāa cāimocaradeba cawabisia Herodema jēda wārānamārē. Mañ bēra dewara óareba ãdji druadaa wāsidaa.

Egipto druadaa mīrū wāpedada

¹³Ādji wāpedadacarea Ācōrē nezoca bajānebemada cāimocaradeba zepeda Josea jarasia:

–Herodeba bā warra zaquera jara bā bea carea. Mañba piradrapeda bā warra zaquera, dji papa sida edapeda Egipto druadaa wānadua. Mama bedua aba māa jarabarda.–

¹⁴Ara mañda Josera diamasi piradrapeda warra zaquera, dji papa sida edapeda Egiptoda edesia. ¹⁵Ādjira mama panesidaa aba Herode beubarda. Mañgara māwāsia Ācōrēba jarada quīrāca. Idjideba bedeabariba nāwā jarasia: “Māa mā warrara trāsia Egiptodeba zemārē.”^k

Herodeba Beleñnebema warrarā quenabida

¹⁶Herodeba cawasia chīdaudeba cawa jarabadarāba idjira cūrugasidada. Mañ carea bio quīrūpeda Beleñnebema warra zaquerā poa umēneba edaa quedeada jūma quenabisia. Ara caitabema sida quenabisia. Māwā osia chīdaudeba cawa jarabadarāba chīdau unupedada ewarira idjia jarapedada bēra. ¹⁷Māwā jūmarāda sopuasidaa Ācōrēneba bedeabari Jeremiaba jarada quīrāca. Nāwā jarasia:

¹⁸Ramā purude ūrīsidaa aega jīā bāda, sopua jīā bāda, idjaba aujīā bāda.

Raquelera idji warrarā carea jīā bāda māwā basia.

Idji sobiabidira quīrīācē basia idji warrarā neē beda bēra.^l

Jose Egiptodeba jēda zeda

¹⁹Herode beuside Josera wadi Egiptode basia. Mañne bajānebema nezocada idjimaa cāimocaradeba zesia. ²⁰Mañ nezocaba idjia jarasia:

–Bā warra zaque bea quīrīā beadara beusidaa. Mañ bēra piradrapeda warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israeldaa ededua.–

²¹Ara mañda Josera piradrapeda idji warra zaquera dji papa sida Israeldaa edesia. ²²Baribara Joseba ūrīsia Arquelaoda idji zeza Herode cacuabari Judea druadebema boroda besida. Mañ carea mamaa wāida wayasia. Baribara Ācōrēba idjia cāimocaradeba jarada bēra Galilea druadaa wāsia. ²³Mama puru Nazare abade besia. Mañgara māwāsia Ācōrēneba bedeabadarāba nāwā jarapedada quīrāca: “Idjira Nazaredebemaana adia.”^m

k 2:15. Osea 11:1. **l 2:18.** Jeremia 31:15. **m 2:23.** *Idjira Nazaredebemaana adia.* Nazare trāra hebreo bedeade “nezer” jarabadaa. Mañ bedeaba jara bāa “bacuru tucuda.” Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13.

Borocuebari Juañnebema*Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28*

3 ¹Māwānacarea Borocuebari Juañba Judeade ējūā pōāsa ewaraga ðāde jaradia besia. ²Nāwā jarabadjia: –Ācōrēra zebārla jūmarā Boro bai carea.ⁿ Mañ carea bārāba cadjirua obadara igaradapeda idjima zedadua.–

³Mañ Juañnebemada Ācōrēneba bedeabari Isaíaba jarasia:

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga ðāde jīgua bedeā ðla:

Ora jaridadua dadjirā Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jipa jaridadua.^o

⁴Juañba jābarira cameyo cara oda basía. Idjia jā ða trājābarira animarā e oda basía. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajōda jōbadjia. ⁵Mañne ēberārā Jerusaleñbemarāda, jūma Judea druadebemarāda, idjaba jūma Jordañ do caita bearā sida Juañmaa wābadjidāa. ⁶Ādjia cadjirua opedadada idji quīrāpita ebuda jarabadjidāa. Mañbe Juañba ādjirāra Jordañ dode borocuebadjia. ⁷Māwā ðāde āclārla judiorā ley jaradiabadada zesidāa Juañba borocuemārēā. Āclārla pariseorā basía; āclārla saduceorā basía. Baribārla Juañba ādjirā unubārlāde jarasia:

–Dama ēberārā, ¿caiba jarasi bārāra Ācōrē quīrūbidebemada poya mīrūnida? ⁸Bārāba o panāneba unubidadua wārāda Ācōrēmaa zesidada.

⁹Crīcharānadua Abrahāñ warrarā bērā Ācōrēba cawa oēda. Māla bārāa ebuda jaraya: Ācōrēba quīrāibārla, za tabea mōgarara Abrahāñ warrarā babicuaya. ¹⁰Mañ awara māla jaraya: Ācōrēba zagarada eroðla bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapeda tābāde ðatacuaya. Ara mañ quīrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.

¹¹Māla bārāra baidoba borocueya Ācōrēmaa zesidada cawabi carea. Baribārla māl caidu zebārlāda māl cāyābara dji dromaara ðla. Mañ bērā idjia jīrūne jā ða ērāi carea mālra bia ðlēā. Idjiabārla Ācōrē Jaureda diaya.^p Baribārla ijānaēbārla cawa oya.^q ¹²Ezoai careabemara idji jāwade eroðla porara dji ta umebemada āyā ðai carea. Mañbe dji tara wagaya baribārla dji porara tāba uruade babueya.–

Juañba Jesu borocueða*Marco 1:9-11; Luca 3:21-22*

¹³Mañ ewaride Jesura Galilea druadeba Jordañ dodāa zesia Juañba idjira borocuemārēā. ¹⁴Baribārla Juañba borocue amaaba jarasia:

–Bābārla mālra borocueida ðla. ¿Cārē cārēā bara mālmaa ze ða?–

¹⁵Mañne Jesuba panusia:

–Nawena ðla obari quīrāca odua. Biara ðla dadjia jūma jipa oðida Ācōrēba obi ða quīrāca.–

n 3:2. Daniel 2:44. **o 3:3.** Isaíā 40:3. **p 3:11.** Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedēade nāwā ðā ðla: “Ācōrē Jaureba borocueya.” **q 3:11.** Cawa oya. Griego bedēade nāwā ðā ðla: “Uruaba borocueya.”

Ara maĩda Juaĩba ĩjĩasia. ¹⁶Jesura borocuepeda doedaĩba drua wābĩrĩde cawaĩne bajāda ewasia. Maĩne Jesuba Ācōrē Jaurera puchirā quĩrāca idji ĩrā zebĩrĩda unusia. ¹⁷Maĩ awara Ācōrē bajāneba eda bedeaĩrĩdaa ũĩĩsĩdaa. Nāwā jarasia:

–Naĩdrĩ mĩ Warra quĩrĩā ĩĩa. Mĩra idji carea bio ĩĩsĩda ĩĩa.–^r

Diauruba Jesu mĩā sēna

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

4 ¹Māwānacarea Ācōrē Jaureba Jesura ĩjũā pōāsa ewaraga ĩĩdaa edesia. Maĩbe diauruba idjira mĩā sēsia Ācōrēra igrabi carea. ²Jesura cuarenta ewari āsa, diamasi bĩda ne coé ĩda bēra jarra ĩesia. ³Māwā ĩĩde mĩā sēbarira zesia. Idjia jarasia:

–Bada wārāda Ācōrē Warrabĩrĩ, jaradua za tĩbea mōgaraa paĩ bamārēā.–

⁴Barĩbĩrĩ Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā ĩĩ ĩĩa: aĩabe ne co ĩĩdeba ĩberāra zocai ĩaéa, ĩtebĩrĩ jũma Ācōrēba jara ĩĩ ĩĩa ĩĩdeba zocai ĩaya.–^s

⁵Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleĩ, Ācōrē itea ĩĩ purũdaa edesia. Mama Ācōrē de droma boro ĩĩĩara ĩĩmaaa edesia. ⁶Maĩbe diauruba jarasia:

–Bada wārāda Ācōrē Warrabĩrĩ, namaĩba ũdu jĩdrĩdua. Ācōrē Bedeade nāwā ĩĩ ĩĩa:

Ācōrēba idji bajānebema nezocarāda diabueya ĩĩ carebamārēā.

Bĩra ĩĩdjĩ jĩwade edaĩda ĩĩ jĩrũra mōgaraba puarāmārēā.^t

⁷Maĩne Jesuba diaurua jarasia:

–Ācōrē Bedeade idjaba jara ĩĩa: “Barĩduada orādua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”–^u

⁸Māwānacarea diauruba Jesura eya ĩĩĩ ĩĩde edesia. Mamaĩba Jesua jũma naĩ ĩjũāne ĩea puruda, puruza ne bia quēda sĩda acĩbisia. ⁹Maĩbe diauruba jarasia:

–Bada chĩrāborode cobepeda mĩā bia bedeaĩbĩrĩ, naĩĩĩara jũma mĩā bĩa diaya ĩĩ jĩwāda erobamārēā.–

¹⁰Maĩne Jesuba diaurua jarasia:

–Satana, āyā wādua. Ācōrē Bedeade nāwā ĩĩ ĩĩa: “Bĩ Boro Ācōrēabĩrĩ bia bedeadua. Aĩa idjĩdrĩ ĩĩā ĩadua.”–^v

¹¹Ara maĩda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia. Maĩne Ācōrē nezoca bajānebemarāda Jesumaa zedāpeda idjira ne cobisĩdaa.

r 3:17. Isaías 42:1-4. **s 4:4.** Deuteronomio 8:3. **t 4:6.** Salmo 91:11,12.

u 4:7. Deuteronomio 6:16. **v 4:10.** Deuteronomio 6:13. *Satana.* Maĩ trāra hebreo bedeaĩdeba ze ĩĩa.

Jesuba jaradia beda*Marco 1:14-15; Luca 4:14-15*

- ¹²Borocuebari Juañ preso ɓa ũrĩside Jesura jěda Galilea druadaa wāsia.
¹³Baribɓɓa Nazare purude ɓeé basía, áteɓɓa Capernaũ purude ɓade wāsia.
 Mañ purura amene droma icawa ɓa. Neptaliɗeɓa yōpedada israelerā
 ẽjũāne ɓa idjaba Zabuloñneba yōpedadarā ẽjũā caita ɓa. ¹⁴Mañgara
 mawāsia Ācōrēneba bedeabari Isaíaba ɓa quĩrāca. Nāwā ɓasia:
¹⁵Bārā Zabuloñ idjaba Neptali ẽjũāne ɓearā, judiorāé Galileade ɓearā,
 amene dromanaa wābada o caita ɓearā, Jordañ do icawa ɓearā:
¹⁶Bārāra pāĩmane duanasidaa Ācōrē adua panana bēřā.
 Baribɓɓa idira ānaane duanla Ācōrēnebemada cawa panl bēřā.
 Bārāra zocai panl mĩna beuda quĩrāca duanabadjidaa.
 Baribɓɓa idira āmādaɗ odjabɓɓa quĩrāca Ācōrēba ara idjidebemada
 bārāa cawabi ɓa.^w
¹⁷Mañ ewarideba ātaa Jesuba nāwā jara nĩbasia:
 –Ācōrēra bārā Boro bai carea zebɓɓa.^x Mañ carea bārāba cadjirua
 obadara igaradapeda idjima zedadua.–

Jesuba beda ɓaribadarā trāna*Marco 1:16-20; Luca 5:1-11*

- ¹⁸Jesura Galilea amene droma icawa nĩne ẽberāda umé unusia. Abara
 Simoñ basía, Pedro abadada. Dewarabemara dji djaba Andre basía. Mañ
 ẽberārāra beda beabadarā basía. Ādjira doeda beda ɓari panasidaa.
¹⁹Jesuba ādjía jarasia:
 –Mā ume zedadua. Bārāba beda ɓaribada quĩrāca mla bārāa jaradiaya
 ẽberārāda mĩmaa enenamārēā.–
²⁰Ara mañda ādji beda ɓaribadara amenapeda Jesu ume wāsidaa.
²¹Nocoɗaa wāɓɓaɗe Jesuba dewara ẽberāda umé unusia. Abara Zebedeo
 warra Santiago basía. Dewarabemara dji djaba Juañ basía. Ādji zeza ume
 jāɓade beda ɓaribada cōā ɓeada ca panasidaa. Mañbe Jesuba ādjira trāsia
 idji ume wānamārēā. ²²Ara mañda ādji jāɓara, ādji zeza sida amenapeda
 Jesu ume wāsidaa.

Jesu Galilea druade parrada*Luca 6:17-19*

- ²³Jesura jūma Galilea druade parrāa wāsia. Judiorā dji jarebada deza
 jaradiabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebɓɓa. Mañ bedeɓa bia jaradiade
 wāɓɓaɗa jūma ẽberārā cacua bié ɓeada biabicuasía. ²⁴Mañ bēřā idjira jūma
 Siria druade trā ɓagasia. Mañ carea ẽberārāba jūma quĩrātanoaneɓa cacua

w 4:16. Isaía 9:1-2. x 4:17. Daniel 2:44.

bié beada, cacua pua bara beada, jai bara beada, wawa beada, ɬaradrɬ bea sida idjimaa enebadjidaa. Jesuba ɔdjirāra jūma biabibadjia. ²⁵Mañ carea zocārā Galileadebemarāda, Decapoli druaдебemarāda, Jerusaleñebemarāda, Judeadebemarāda, Jordañ do quĩrārēbemarā sida Jesu caidu wāsidaa.

Dadji bia beadi Jesuba jaraɖa

Luca 6:20-23

- 5** ¹Ēberārā zocārā unuside Jesura eyade ātaa wāpeɖa chūmesia. Mañne idji ume nĩbabadarāda idjimaa zesidaa. ²Mañbe Jesuba nāwā jaradiasia: ³Bārāba ara bāduba dji biaéda cawa panɬbɐɐɐ, bio bia panɬa Bajāne ɬɬba pe eroɬa bēṛā. ⁴Bārāda sopua ɬeabɐɐɐ, bio bia panɬa Ācōrēba mañ sopuara jōbi bēṛā. ⁵Bārāba dji dromada beadi carea jaɐɐɐɐɐɐɐ, bio bia panɬa Ācōrēba bārāa jūma nañ ējūāra diai bēṛā. ⁶Wārāda soɖeba jipa o quĩrīā ɬeadiɐɐɐ, bio bia panɬa bārāba quĩrīā beara Ācōrēba diai bēṛā. ⁷Bārāda quĩrā djuburiaya ɬeadiɐɐɐ, bio bia panɬa Ācōrēba quĩrā djuburiai bēṛā. ⁸Bārāra soɖeba ababe Ācōrē itea ɬeabɐɐɐ bio bia panɬa Ācōrēra ununi bēṛā. ⁹Bārāba jūmarāda ābaa necai ɬeadamārēā o ɬeabɐɐɐ, bio bia panɬa Ācōrē warrarāana adi bēṛā. ¹⁰Bārā jipa ɬea carea dewararāba bié oɖibɐɐɐ, bārāra bio bia panɬa Bajāne ɬɬba pe eroɬa bēṛā. ¹¹Bārāda mñ carea bié jaradiɐɐɐ, bié oɖibɐɐɐ, idjaba quĩrātanoa sewadeba bié jaradiɐɐɐ, bio bia panɬa. ¹²Bio capipia ɬeadaɖua, bārāba nebia waiɬɬada bajāne eropanɐ bēṛā. Drōāenabema ewaride bida Ācōrēneba bedeabadarāda ara mañ quĩrāca bié oɖi carea ēpēsidaa.

Tā idjaba ānaa

Marco 9:49-50; Luca 14:34-35

¹³Bārāra nañ ējūāne tā quĩrāca panɬa.^y Baribɐɐɐ tā cɐyada jōibɐɐɐ ʒsāwā wayacusa cɐya ɬei? Aɬeɖa bié ɬeya. Biara ɬaa dajadaa ɬatabueɖida āɐɐ ɐɐɐɐɐɐɐ. ¹⁴Bārāra ānaa quĩrāca ɬeaa, nañ ējūāne ɬeaba bārāneba Ācōrēnebemada unu panɐ bēṛā. Puru eyade ɬaɖa ʒsāwā mēṛāni? ¹⁵Ni abaɐɐa iɬirāda coaɖapeɖa epeɖeco droma edre ɬaɖaca. Āteɐɐɐ āɐɐ dji ɬabadade nūmɐbadaa jūma dji deṛāne ɬeaa ānaane

y 5:13. *Tā quĩrāca panɬa.* Mañba jara ɬaca ɬaa “bārāra nañ ējūāne panɬa ēberārā bia duananamārēā” wa “bārāba nañ ējūānebemarāa Ācōrē crichada jaradiadia.” 2 Corinto 4:20.

beadamārēã. ¹⁶Ara mañ quĩrãca ēberārã quĩrãpita biada o pananadua ãdjirãba dadji Zeza bajãne ðla bia bedeadamārēã.

Ãcõrēba Moisea diada ley jũma odidebema

¹⁷Crĩcharãnadua mĩra zesida Ãcõrēba Moisea diada leyda, Ãcõrēneba bedebadarãba ðapedada sida ãyã ðai carea. Mĩra mañ carea zeé basía, ãtebãra zesia ãdjia jara panãda jũma aride oi carea. ¹⁸Wãrã arada mĩa jaraya: nañ ējũã, bajã sida wadi ðamisa mañ leydebemara ni maãrĩ bida jõéa aba leyba jara ðara jũma mãwãbãrãdaa.^z ¹⁹Mañ bẽrã bariduaba mañ leydebema dji edaara ða sida ijã oébãra, idjaba dewararãa abarica ijã orãnamārēã jaradiaibãra, idjira Ãcõrẽ purude dji edaara quiruda ðaya. Baribãra leyra ijã o ðaibãra, idjaba mãwã oðamārēã dewararãa jaradiaibãra, mãlgãra Ãcõrẽ purude dji dromada ðaya. ²⁰Wãrã arada mĩa jaraya: judiorã ley jaradiabadaba o panã cãyãbara idjaba pariseorãba o panã cãyãbara bãrãba jipaara oðãébãra, Bajãne ðla pe erobaéa.

Jesuba quĩrũbidebema jaradiada

Luca 12:57-59

²¹Bãrãba cawa panã dadji drõãenaãba nãwã jarabadada: “Mĩã bearãdua.”^a Idjaba “mĩã beaibãra bãrã bororãba cawa oðia.”^b ²²Baribãra mĩa jaraya: bariduada djãrã ume quĩrũibãra Ãcõrēba cawa oya. Bariduaba djãrãda crĩcha neé taðãda aibãra bãrã bororãba cawa oðia.^c Idjaba bariduaba djãrãda bié jaraibãra, Ãcõrēba taã uruãdaa wãbiya.

²³Mañ bẽrã ða djabada ða ume quĩrũ ðada quĩrãnebaibãra, ða animarã Ãcõrẽa babue diade wãnamĩna babue diarãdua. ²⁴Ãtebãra dji babue diabada caita amepeda ða djaba ume ibiade wãdua. Mañbebãra jẽda zepeda ða animarãra Ãcõrẽa babue diadua.

²⁵Þa oðã carea ða dji quĩrũba ðara dji cawa obarimaa edeibãra, wadi ode wãbãdade jũma oduã ibiadi carea. Mãwã oébãra, idjia ðara dji cawa obari jãwade ðaya. Mañbe dji cawa obariba ðara dji zarraa jidabiya preso ðamārēã. ²⁶Wãrã arada mĩa jaraya: ðara jãmabemada ēdrãéa aba ða diaida ða parata jũma diabãrãdaa.

Daunemabadadebema

²⁷Bãrãba cawa panã nãwã jarabadada: “Daunemarãdua.”^d ²⁸Baribãra mĩa bãrãa jaraya: bariduaba wẽrãda acãpeda awuaibãra abeda mañ wẽrã ume idji soðeba daunemasia.

z 5:18. *Ni maãrĩ bida.* Griego bedeadẽ nãwã ðã ða: “Caraga aba bida idjaba letra aba bida.” a 5:21. Exodo 20:13. b 5:21. Deuteronomio 17:8. c 5:22. *Bãrã bororã.* Griego bedeadẽ “Sanedrĩn” ðã ða. Mãlgãde edã duanasidãa judiorã bororã dji dromarãda. d 5:27. Exodo 20:14.

²⁹Mañ bēṛā bɿ ɿɿwa araarebema dauba bɿa cadjiruada obibɿɿɿ, mañ cadjirua o amaaba bɿ daura ēūtapeda ɓatabuedua. Bɿ cacuadebema aba aduaimīna ewariza Ācōrē ume ɓaya. Mañda biara ɓa Ācōrēba jūma bɿ cacuada tɿɿɿ uruade ɓatabuei cāyābara. ³⁰Idjaba bɿ ɿɿwa araarebemaba bɿa cadjiruada obibɿɿɿ, mañ cadjirua o amaaba bɿ ɿɿwara ɓa tutapeda ɓatabuedua. Bɿ cacuadebema aba aduaimīna ewariza Ācōrē ume ɓaya. Mañda biara ɓa Ācōrēba jūma bɿ cacuada tɿɿɿ uruade ɓatabuei cāyābara.

Miā amabadadebema

Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18

³¹Idjaba nāwā jarabadaa: “Bariduaba idji wērāda amaibɿɿɿ, dji wērā carta miā amainebemada diaida ɓa.”^e ³²Baribɿɿɿ mɿa jaraya bariduaba idji wērāda dewara ume ɓléda amaibɿɿɿ, mañgara dji wērā daunemabibɿɿɿ carea bedeade ɓaya. Idjaba idji wērā amanada dewaraba edaibɿɿɿ, dji edabɿɿɿ umaquīrā sida daunema ɓa.

Ācōrē quīrāpita wārāda ne oi jaraidebema

³³Bārāba cawa panɿa dadji drōāenaɿba nāwā jarabadada: “Bɿa Ācōrē quīrāpita wārāda ne oya aibɿɿɿ jūma oida ɓa.”^f ³⁴Baribɿɿɿ mɿa jaraya: ni abaɿ trɿneba wārāda ne oyada arānadua. Bajā trɿneba wārāda ne oyada arānadua, bajāra Ācōrē bugue quīrāca ɓa bērā. ³⁵Nañ ējūā trɿneba wārāda ne oyada arānadua, nañ ējūāra Ācōrē jīrū ɓabari quīrāca ɓa bērā. Idjaba Jerusaleñ trɿneba wārāda ne oyada arānadua, Jerusaleñra dadjirā Boro Ācōrē puru bērā. ³⁶Idjaba ara ɓadji trɿneba wārāda ne oyada arādua, bɿ buɓara aba biɓa poya torroa oé bērā idjaba poya pāima oé bērā. ³⁷Bārāba ne oɓiada aɓibɿɿɿ, oɓadua. Idjaba oɓaēana aɓibɿɿɿ, orānadua. Mañ auɓu baridua trɿneba wārāda ne oida jarabɿɿɿra cadjiruadeba ze ɓa.

Bɿ bié oɓa droaidebema

Luca 6:29-30

³⁸Bārāba cawa panɿa nāwā jarabadada: “Abaɿba djārā dauda ārisira dji māwā oɓara abarica dau ārīnida panɿa.”^g Quidada ɓasira dji māwā oɓara abarica quida ɓaɓɓida panɿa.” ³⁹Baribɿɿɿ mɿa jaraya: ɓada bié oɓɓara chupea droadua. Bariduaba ɓara uridarra dji ɿɿwa araarebemaane uibɿɿɿ, dewarabemaare biɓa idu ubidua. ⁴⁰Bɿa jɿɿbari jārī carea bariduaba ɓada dji cawa obarimaa edeibɿɿɿ, idjia jārī quīrā ɓara, dewarabema sida idu jārībidua. ⁴¹Zarraba bɿa ne zɿgɿada tɿmɿa ariɓe edebibɿɿɿ, idjia jaraɓa auɓu ededua. ⁴²Bariduaba bɿa ne iwiɓibɿɿɿ diadua. Bariduaba bɿa ne iwiɓibɿɿɿɓe jēda diayaɓa aibɿɿɿ, idjia iwiɓi ɓara wāgarādua.

e 5:31. Deuteronomio 24:1. f 5:33. Deuteronomio 23:21-23. g 5:38. Levitico 24:20.

Dadji dji quĩrũ quĩrĩaida ðadebema*Luca 6:27-28, 32-36*

⁴³Bārāba cawa panla nāwā jarabadada: “Bā dji biara quĩrĩadua, baribarla ba ume dji quĩrũra quĩrāmadua.”^h ⁴⁴Baribarla mla jaraya: bārā dji quĩrũra quĩrĩanadua. Bārā bié jarabɔdara bia jaradadua; bārā quĩrāma panla bia odadua.ⁱ Ācōrēa iwidiɔadua ādjirāra carebamārēa. ⁴⁵Māwā ebuda baya bārā Zeza bajāne ba warrarāda. Dadji Zezaba āmādaura ēberā cadjiruarā carea, dji biarā carea bida odjabibaria. Ēberā jipa ðeaé carea, dji jipa ðea carea bida cuera zebibaria. ⁴⁶Baribarla bārāba ababe bārā dji biarādrā quĩrĩa pananibarla, ¿cārē nebiada Ācōrēba diai? Romanebema boro itea parata jara pebadarā bida mañ quĩrāca obadaa. ⁴⁷Bārāba ababe djabarāa “mērā” adibarla, ¿cārē biada o panl? Dji Ācōrē adua ðea bida māwā obadaa. ⁴⁸Mañ bēra jumarāda quĩrĩa ðeadaɔua bārā Zeza bajāne ðaba jumarā quĩrĩa ba quĩrāca.

Ne neé quedeaa diadidebema

6 ¹Bārāba ne biada o panlne quĩrācuiɔadadua. Dewararāba bia ununamārēa orānadua. Māwā odibarla, bārā Zeza bajāne ðaba idji nebiadebemada diaéa. ²Ba ne neé quedeaa ne diablarde dji biaca ðeaba obada quĩrāca orādua. Ādjia ne diabladade cachiruda zabibadaa judiorā dji jarebada dede, purude bida jumarāba ādjidebemada bia ðeadaɔamārēa. Wārā arada mla jaraya: ēberārāba ādjidebemada bia ðeadaɔida quĩrĩa panl bēra ababe mañdrā edaɔia. Ācōrēneba ni cārē sida edadaéa. ³⁻⁴Ba ne neé quedeaa ne diablarde jigua jararādua. Ni abaa neblarādua. Ba chupea bia o ðara ba Zeza Ācōrēba unubaria. Idjiabarla bā nebiada diaya.^j

Ācōrēa iwidiɔadadebema*Luca 11:2-4*

⁵Ba Ācōrēa iwidiɔaralde dji biaca ðeaba obada quĩrāca orādua. Ādjirāba judiorā dji jarebada dede, purude bida ēberārāba bia ununamārēa āta nūpanenapeda Ācōrēa iwidiɔadaa. Wārā arada mla jaraya: ēberārāba ādji bia ununida quĩrĩa panl bēra ababe mañdrā edaɔia. Ācōrēneba ni cārē sida edadaéa. ⁶Ba Ācōrēa iwidiɔaralde ba dede eda wādua. Dji eda wābadara jūātrapeda bɔduba ba Zeza Ācōrēa iwidiɔdua. Ba chupea bia o ðara ba Zeza Ācōrēba unubaria. Idjiabarla bā nebiada diaya.

⁷⁻⁸Ba Ācōrēa iwidiɔaralde Ācōrē adua ðeaba obada quĩrāca orādua. Ādjirāba aɔarida ðarima zocārā jarabadada crīcha panl bēra dārā iwidiɔadade

h 5:43. *Ba dji biara quĩrĩadua.* Mañdrā Levítico 19:18de ðaa, baribarla ācaga ba mañ auéu dadji dji quĩrũ quĩrāmanida panla jaradiasidaa. **i 5:44.** *Bārā bié jarabɔdara bia jaradadua; bārā quĩrāma panla bia odadua.* Griego ðeade ācala cartade mañ neéa. **j 6:3-4.** *Diaya.* Ācala cartade versículo 3-4,6,18de mañ awara jara ða “ebuda diaya.”

Ācōrēba biara ūrīda. Baribara bārā Zeza Ācōrēa iwīdidi naēna idjia cawa ɓa bārāba cārēda quīrīa panɓa. ⁹Mañ carea Ācōrēa nāwā iwīdidadua:

Dairā Zeza bajāne ɓa, jūmarāba ɓara wayadida panɓa.

¹⁰Daiba quīrīa panɓa ɓara jūmarā Boro bai carea isabe zeida.

Quīrīa panɓa ɓa quīrīa ɓara nañ ējūānebemarāba odida,
bajānebemarāba obada quīrāca.

¹¹Codira ewariza daia diadua.

¹²Dairāba cadjirua opeɗadara quīrādoadua, dairā bié obɓadara daiba quīrādoabada quīrāca.

¹³Dairāba cadjiruade idu ɓaebirādua, āteɓara cadjiruadebemada ēdra ɓadua.^k [ɓa jūmarāda poya ɓa, ɓara dji ɓɓara ɓa idjaba ewariza dji dromaara ɓa.]^l

¹⁴Djārāba bārā bié opeɗadada quīrādoadibara, bārāba bié opeɗadara bārā Zeza bajāne ɓaba quīrādoaya. ¹⁵Baribara djārāba bārā bié opeɗadada quīrādoadaēɓara, bārāba bié opeɗadara bārā Zeza bajāne ɓaba quīrādoaéa.

Ne coɗaca ewari odidebema

¹⁶Bārāba ne coɗaca ewari obɓade sopua ɓe quīrāca ɓearānadua dji biaca ɓeaba obada quīrāca. Ādjirāra māwā panabadaa jūmarāba cawaɗamārēa ne coɗaca ewarida o panɓa. Wārā arada mɓa jaraya: ēberārāba ādji bia jaradida quīrīa panɓ bēra ababe maɓdra edadia. Ācōrēneba ni cārē sida edadaéa. ¹⁷Baribara ɓa ne coɗaca ewari o ɓade ɓa borora queraba pādua, quīrā sida sagɓdua. ¹⁸Māwāra ēberārāba cawaɗaéa ɓa ne coɗaca ewarida o ɓada. Ababe ɓa Zeza Ācōrēɓara cawaya. ɓa chupea bia o ɓara ɓa Zeza Ācōrēba unubaria. Idjiabara ɓa nebiada diaya.

Nebia bajāne erobaidebema

Luca 12:33-34

¹⁹Nañ ējūāne nebia erobeadi carea jararānadua. Nañ ējūānebemara mōgosiabaria, chimiaba ārībaria, idjaba ne draɓadara eɗa wānapeda draɓadaa. ²⁰⁻²¹Bārāmaara dji biara ɓara soɗeɓa awuabadaa. Mañ bēra Ācōrēba quīrīa ɓara ēpēnadua nebiada bajāneɓara erobeadi carea. Jāma chimiaba ārīcaa, nebiara mōgosiacao, idjaba ne draɓadara poya eɗa wānacao.

Dadji dau ībīrā quīrāca ɓadebema

Luca 11:34-36

²²Dadji daura ībīrā quīrāca ɓa. Mañ bēra ɓa dauda bia ɓaɓara ānaane nībaya. ²³Baribara ɓa dauda cadjirua ɓaɓara, ne cadjiruade nīda unuē ɓaya. Ara mañ quīrāca ɓa jipa o ɓada crīcha ɓara cadjiuabara, ɓara wārāda pāmane nīa.

k 6:13. *Cadjiruadebemada.* Mañ bedeaba idjaba jara ɓa diauruda. **l 6:13.** Griego bedeade zocārā cartade bedea corchetede ɓara neéa.

Poya umé ēpēnaéa*Luca 16:13*

²⁴Aḅaḅba poya idji boroda umé eroḅaéa. Umé eroḅaḅḅḅ aḅa biara quĩrāya. Aḅa ēpēya, mañne dewarabemara igaraya. Ara mañ quĩrāca ne bara ḅai awua ḅḅba poya Ācōrēda ēpēéa.

Ācōrēba idjiderā wagabaria*Luca 12:22-31*

²⁵Mañ carea mña jaraya: bārā sāwā ḅeadida jūmawāyā crīcharānadua. Codi careabemada, dodī careabemada, idjaba jñni careabema sida jūmawāyā crīcharānadua. ¿Dadji zocai ḅaida djico cāyābara biara ḅléca? ¿Dadjida dadjia cacuade jḅbada cāyābara biara ḅléca? ²⁶Aḅḅadua, ībanara ne uḅacaa, ne ewaḅacaa idjaba ne wagadacaa. Baribḅḅḅ bārā Zeza bajāne ḅḅba ne cobibaria. ¿Ācōrēmaarā bārāra ībana cāyābara biara ḅeaéca? ²⁷¿Caida jūmawāyā crīcha ḅḅba dārāara zocai ḅai? ²⁸¿Cārē cārēā bārāba jñninebemada jūmawāyā crīchabada? Aḅḅadua nepōnōda sāwā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa. ²⁹Baribḅḅḅ mña jaraya: dadji drōāenabema boro Salomoñra bio ne bara ḅadamīna nepōnō quĩrāca quĩrāwārēā djioca basía." ³⁰Idi chirua mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba wadibida pōnōbibaria. Mañ bēā ¿djia biara bārāba jñnamārēā diaéca? Mañḅḅḅ ¿sāwāērā poya ījānaé?

³¹Mañ bēā coḅi careabemada, dodī careabemada, wa jñni careabema sida jūmawāyā crīcharānadua. ³²Ācōrē adua ḅeaba mañḅḅḅdebemada crīchabadaa, baribḅḅḅ bārā Zeza bajāne ḅḅba cawa ḅḅba bārāba cārēda eroḅeadida panḅda. ³³Mañ bēā naārā Ācōrēra bārā Boroda ḅḅḅadua. Quĩrācuīta pananadua idjia obi ḅḅra oḅi carea. Māwā bārāba neé panḅra idjia jūma diaya. ³⁴Nubemada jūmawāyā crīcharānadua, nu bida Ācōrēba bārāra waga eroḅai bēā. Ewariza ne crīchaira baraya.

Djārā bié jarabadadebema*Luca 6:37-38, 41-42*

7 ¹Djārāra bié jararānadua Ācōrēba bārā bié jararāmārēā. ²Bārāba djārā bié jarabḅda quĩrāca Ācōrēba bārāra bié jaraya. ³¿Cārē cārēā nejarra djārā daude ḅḅda aḅḅbada? ¿Sāwāērā bacuru waiḅḅa bādji daude ḅḅda aḅḅḅaca? ⁴Bacuru waiḅḅa bādji daude ḅḅda ununaé panḅḅḅḅḅ ¿sāwā djārāa nāwā jaradi? “Nejarra ḅḅ daude ḅḅra mña auḅariya.” ⁵¿Bārāba jarabada quĩrāca oḅacaa! Naārā bacuru waiḅḅa bādji daude ḅḅda auḅaridadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude ḅḅra auḅaridi carea. Ara mañ quĩrāca ḅḅa cadjirua o ḅḅra naārā idu ḅḅdua. Mañḅḅḅḅḅ djārāra poya carebaya.

m 6:27. Mañ versícubloa idjaba jara ḅḅa “¿Cai bārānebemaba jūmawāyā crīcha ḅḅba drasoara wari?” **n 6:29.** *Salomoñ.* 1 Rey 10:4-7, 23-25.

⁶Ācōrē iteabemada usaa diarānadia bārā carāmārēā. Bārā neta nēbāa quēdeada chinaa diarānadia ārā tagarāmārēā.^o

Ācōrēa iwidibadadebema

Luca 11:9-13; 6:31

⁷Bārāba neē panāa Ācōrēa iwidī pananadia; mañne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jārā pananadia; mañne ununia. Dede eda wābadamaāba trānadua; mañne dji eda wābadara ewaya diai carea. ⁸Dji iwidī bāba edaya. Dji jārā bāba unuya. Dji trā bā itea dede eda wābadara ewaya ne diai carea. ⁹Warraba pañ iwidībārāde ¿dji zezaba mōgarada diaica? ¹⁰Warraba beda iwidībārāde ¿dji zezaba damada diaica? ¹¹Bārā dji cadjirua beaba bārā warrarāa ne biada dia cawa panābārā, ¿bārā Zeza bajāne bāba dji iwidī panāa ne biada diaēca? ¹²Bārāba quīrāa panāa djārāba ne jūmane bārāra bia odida. Ara mañ quīrāca djārāra bia odadia. Ācōrēba Moisea diada leyda idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba bāpedada sida ara mañ crīchadeba ze bāa.

Eda wābada pēsua bā

Luca 13:24

¹³⁻¹⁴Bārāra dji eda wābada pēsua bāde wānadua. Tāba uruade eda wābadara jēdea bāa. Dji o sida jēdea bā bēā wāicha bāa. Mama zocārā eda wābadaa. Barībārā Ācōrē ume ewariza zocai bāi carea dji eda wābadara pēsua bāa. Dji ode wācara bā bēā zarea bāa wāi carea. Mañ ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Luca 6:43-44

¹⁵Quīrācuīta beadadia. Ācārāba sewadeba Ācōrēneba bedea panāana abadaa. Ādjirāba dji biarā quīrāca jaradiabadaa barībārā māwā panāa ēberārāba Ācōrē bedea igaradamārēā. ¹⁶⁻¹⁷Ādjia o panāneba bārāba cawadia dji wārā arada wa dji wārāēda. Bacuru biaba nejō biada zaubarīa barībārā bacuru cadjiruaba nejō cadjiruada zaubarīa. ¿Arāba uvada zaubarīca? ¿Wa jūichichiba higojōda zaubarīca? ¹⁸Bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa idjaba bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. ¹⁹Bacuru bia zaucara tutadapeda babuebadaa. ²⁰Ara mañ quīrāca bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda dji wārā arada wa dji wārāēda cawadīa ādjirāba o panāneba.

o 7:6. Mañ versículoba nāwā jara bāca bāa: “Ācārāba Ācōrē bedeadā ūrī quīrānacabārā, ādjirāa waa jaradiarānadia. Jaradiābārā bārāra biē odīa.”

Jesu trãneba ne o beara ãcãrã idjiderãéa*Luca 13:25-27*

²¹ Ëberãrãba mãra ãdji boroada abadamãna jũmarãda Æcõrẽ purude beadaéa. Ababe mã Zeza bajãne ðãba quĩrĩã ðã o beadra idji purude panania. ²² Idjia cawa oi ewaride zocãrãba mãa jaraðia: “Dai Boro, dai Boro, daira ðãðeba beðeasidaa, ðã trãneba jairãda ãyã jãretasidaa, idjaba ðã trãneba ne ununaca waiðãada osidaa.” ²³ Maãne mãa ebuða jaraya: “Cadjirua obadarã, ãyã wãnadua. Mãa bãrãra unuca.”

De uménebema*Marco 1:22; Luca 6:47-49*

²⁴ Maã carea bariduaba mã beðeada ùrĩpeða ïjã oibãrã, naã quĩrãca ðaya: ëberã crĩcha cawa ðãba idji dera mōgara ãrã osia. ²⁵ Maãne cue ze nũmesia, nãurãra dji cãbãyã puá nũmesia, do sida ze nũmesia, baribãrã idji dera cora wãé basía mōgara ãrã oda bãrã. ²⁶ Baribãrã mã beðeada ùrĩpeða ïjã oéãrã, naã quĩrãca ðaya: ëberã crĩcha neé ðãba idji dera ïbãde osia. ²⁷ Maãne cue ze nũmesia, nãurãra dji cãbãyã puá nũmesia, do sida ze nũmesia. Maãba idji dera cora wãpeða abeða jũma ãrĩsia.–

²⁸ Jesuba jũma jaradiadacarea ëberãrãba cawa crĩchadaé basía. ²⁹ Judiorã ley jaradiabadarã quĩrãca jaradiaé basía. Ætebãrã bio cawa ðãðeba ebuða jaradia ðasia.

Jesuba aida bara ðã biabida*Marco 1:40-45; Luca 5:12-16*

8 ¹ Jesu eyaðeba edaa zeside ëberãrãra zocãrã idji caidu wãsidaa. ² Mãwã ðãðe ëberã aida bara ðãda Jesumaa zesia.^p Chĩrãborode cobepeða nãwã beðeada djuburiasia:

–Mã Boro, ðã quĩrĩã ðãbãrã, mãra poya biabida ðã.–

³ Maãne Jesuba jãwa ãrã ðãbãrãðe jarasia:

–Mãwã o quĩrĩã ðã. ¡Biadua!–

Ara maãda aida bara ðãðara biasia. ⁴ Jesuba idjía jarasia:

–ðã biãðara ni abããa jararãdua. Ætebãrã sacerdotemaa wãdua ðãra biasida unumãrẽã. Jããbe Moiseba jaraða quĩrãca ne diacuadua.^q Mãwã ëberãrãba cawãdia ðãra wãrãda biasida.–

p 8:2. Aidara Jesu ewaride wãrãda sãwã basida dadjirãba cawadaé panãa. Baribãrã judiorãmaarã aba Æcõrẽbãrã poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Rey 5:7). Maã awara aba aidaða jidasira ãyã ðãde wãida ðasia (Levitico 13:45-46). **q 8:4.** Levitico 14:1-32.

Jesuba sordaorã boro nezoca biabida*Luca 7:1-10*

⁵Mañbe Jesura Capernauñ puruḁaa wāsia. Jūēside Romanebema sordaorã boroda idjima zesia. Mañgaba nāwã bedea djuburiasia:

⁶–Mñ Boro, mñ nezocada diguḁa bio cacua pua ða bēřa cḁade ðaradrḁ ða.–

⁷Mañne Jesuba jarasia:

–Idji biabi carea wāya.–

⁸Baribarl sordaorã boroba jarasia:

–Mñ Boro, mñra ēberã biaēã ðara mñ dede eḁa wāmārēã. Baribarl mñ nezoca biamārēã ða namaḁa jaraibarl, idjira biaya. ⁹Ara mañ quĩrãca mñ boroba jara ðara mñ iñãida ða. Idjaba mñ jara ðara sordaorã mñ jḁwaedã ðeaba iñãida panḁa; mñ abaḁa zeduḁa aibarl zebaria; wāduḁa aibarl, wābaria; idjaba mñ nezocaa nāwã oduḁa aibarl ara mañḁa idjia obaria.–

¹⁰Mañ ũrĩside Jesuba bia crĩchasia. Mañne idji ēpē panarãa jarasia:

–Wārã arada bārãa jaraya: nañ ēberãba bio iñã ða quĩrãca israelerã tāēna ni aba biḁa unucaa. ¹¹Mñ bārãa jaraya: ãmāḁau odjabariareba idjaba ãmāḁau ðeabariareba drua āĩbemarãda zocãrã zedĩa. Mañgārãa dadji drōāenabemarã Abrahã ume, Isa ume, Jacobo ume biḁa Ācōrē puruḁe ne co chũpanenia.

¹²Baribarl Ācōrēba ēberãrã naārã pe eroḁa quĩrã ðaḁada pāĩmanaa āyã jarecuaya. Mama aujĩã panania idjaba puaba quĩḁa iḁhia panania.–

¹³Mañbe Jesuba sordaorã boroa jarasia:

–Diguḁaa wādua. ða iñã ða quĩrãca mñ oya.–

Sordaorã boro nezocara ara mañḁa biasia.

Jesuba Simoñ Pedro pãcōrē biabida*Marco 1:29-34; Luca 4:38-41*

¹⁴Mañbe Jesura Pedro dedaa wāsia. Eḁa wāsīde unusia Pedro pãcōrēda cḁwamiaba cḁade ḁaḁa. ¹⁵Mañ wērã jḁwara Jesuba tāsia. Ara mañḁa cḁwamiara dugusia. Piradrapeda ādjira ne cobisia.

¹⁶Queudacarea ēberãrãba zocãrã jai bara ḁeada Jesumaa enesīḁaa. Mañne Jesuba ara jarabarḁa dji jaira jūma āyã jarecuasia. Idjaba cacua biē ḁeara jūma biabicuasía. ¹⁷Māwāsia Ācōrēneba bedebari Isaiaba jarada quĩrãca. Nāwã jarasia: “Dadjirãa cacua biē ḁeasīde idjia biabisia, idjaba pua ḁeasīde idjia jōbisía.”

Jesu ēpē quĩrĩã panana*Luca 9:57-62*

¹⁸Jesuba ēberãrãda zocãrã idji caita powua nūmḁa unusia. Mañ carea idji ume nĩbabadarãa amene wa quĩrãrē chāniana asia. ¹⁹Baribarl wāni naēna judiorã ley jaradiabarida Jesumaa zesia. Mañ ēberãba jarasia:

–Jaradiabari, ba wābala za māra ba ume wāya.–

²⁰Jesuba idjía jarasia:

–Usa pāra de bara bla, ībana sida de bara bla, baribara mǎ, Naǎ Djara Edadara sāma cāi sida neé bla.–

²¹Maǎne aba idji ume nība jarasia:

–Mǎ Boro, ba ume wāi naēna idu mǎ zezada tabaribidua.–^s

²²Jesuba idjía jarasia:

–Mǎ ume zedua. Beu bearāba beudarāra tabaridida panla.–^t

Jesuba amene bogozoa tumabida

Marco 4:35-41; Luca 8:22-25

²³Maǎbe Jesura jābade badopeḁa idji ume nībabadarā sida wāsidaa.

²⁴Māwā panlne nāūrāda dji cābāyā puá nūmepeda baido bogozoara jābade eḁa wā nūmesia. Maǎne Jesura cāi basia. ²⁵Maǎ carea idji ume nībabadarāba ārāmanapeḁa nāwā jarasidaa:

–¡Dai Boro, carebadua! ¡Dadjirāra barubododa!–

²⁶Maǎne Jesuba jarasia:

–Bārāra ḡsāwāērā ne waya panl? Bārāba Ācōrēra ījānaéca bla.–

Piradrāpeḁa Jesuba nāūrāra, baido bogozoa sida quēasia.^u Ara mālda jūma tuma nūmesia. ²⁷Maǎne ādjirāba cawa crīchadaé basia. Nāwā jarasidaa:

–Naḡara ḡcaida jāwā bla? Nāūrāba, baido bogozoa bida idji bedeara ījābadaa.–

Jesuba jai zocārā āyā jaretada

Marco 5:1-20; Luca 8:26-39

²⁸Maǎbe amene droma quīrārē chānapeda Gadara druade jūēsidaa.

Maǎne ēberā umé jai bara panlba beudarā tabaribada uriadeba Jesumaa zesidaa. Maǎ ēberāra bio minijīchia panl bēra ni abaḁa mamaare wānaca basia. ²⁹Maǎne Jesua jīgua bia jarasidaa:

–¡Ācōrē Warra!“ ḡCārē cārēā दौरā mīā sē bla? ¡Dai ewari jūēi naēna bla cawa ode ze bla?–

³⁰Taml aride chinada ne co duanasidaa. ³¹Maǎ bēra dji jairāba Jesua nāwā beḁa djuburiasidaa:

–Bla dairāda āyā jaretaibara, jari duana china cacuade idu eḁa wābidua.–

³²Maǎne Jesuba jarasia:

–Wābalaḁadua.–

s 8:21. Ācarāmaarā maǎ ēberāba nāwā jara bla: “Ba ume wāi naēna, mā jāida bla aba mǎ zeza jaidabaraḁa.” **t 8:22.** Beu bearāba beudarāra tabaridida panla. Jesuba beḁa tabarididebemada jara blaē. Ātebala ara ādjia o quīrā panl quīrāca o beḁa quēā bla.

u 8:26. Baido bogozoa. Griego bedeaḁe “pusa” bl bla. Griegoḁe pusa, amene sida abari beḁea. Galilea amenera baido cūā. **v 8:29.** Ācōrē Warra. Griego bedeaḁe ācala cartade bl bla: “Ācōrē Warra Jesu.”

Ara maŕda jairãra maŕ ãberãrã cacuadebemada ãdrãdapeda china cacuade eda wãbarãsidaa. Maŕba chinara pirapoðapeda perawadeba daidu tãucuasidaa. Mãwã jũma nãbarã quinisidaa. ³³Maŕ china waga pananara daupera pira wãsidaa. ãdji purude jũenapeda ãberãrã jai bara ðeada sãwãpedadada jũma nãbarãsidaa. ³⁴Maŕ carea jũma dji purudebemarãra Jesu ðamaa zesidaa. Ununapeda Jesua bedeada djuburiasidaa ãdji druadebemada ãyã wãmãrã.

Jesuba ãberã cacua beu ða biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

9 ¹Jesura jãbade badopedã wayacusa amene droma quĩrãrã çãpedã idji babari purude jũesia. ²Mama ãberã cacua beu ðada idji çãdãde Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia maŕ ãberã enepedadaba wãrãda iã panãda idjia dji cacua beu ðara poya biabida. Maŕ carea Jesuba dji cacua beu ðãa jarasia:

–Sobiadua, cũdra. ðaa cadjirua oðara mãa quĩrãdoasia.–

³Mama judiorã ley jaradiabadarãda ãçarã panasidaa. Maŕgãrãba crĩchasidaa: “Idjira ãcõrẽ quĩrãpita biẽ bedeada ðaa.” ⁴Baribãrã ãdjia crĩcha panãra Jesuba cawasia. Maŕ carea jarasia:

–Bãrãba çcãrẽ cãrã jãwã biẽ crĩcha panã?” ⁵Bãrãmaarã çsãlgãda zareaara ða? çCadjirua oðara quĩrãdoayada aida wa naŕ ãberã cacua beu ðara piradrãbipedã nĩbabida? ⁶ãcõrẽba mã, Naŕ Djara Edadara ðasia naŕ ãjũãne duanãba cadjirua obadara quĩrãdoamãrã. Maŕra bãrãa unubiya.–

Ara maŕda dji cacua beu ðãa nãwã jarasia:

–Piradrãdua. ða çãdãra edapedã diguidãa wãdua.–

⁷Ara maŕda dji cacua beu ðadara pirabaripedã diguidãa wãsia. ⁸Maŕ unusidãde dji arima ðeara ne wayasidãa.^x Baribãrã ãcõrẽa bia bedeasidãa idji ðãadã diada bãrã ãberãba cacua biẽ ðeara biabimãrã.

Jesuba Mateo trãna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

⁹Jesu mamaãba wãbarãde ãberã Mateo abadada unusia. Maŕ ãberãra Romanebema boro itea parata diabada dede çhũmasia. Jesuba Mateoa jarasia:

–Mã ume zedua.–

Ara maŕda Mateora piradrãpedã Jesu ume wãsia.

¹⁰Mãwãnacarea Jesura Mateo dede ne co ðasia. Jesu ume nĩbabadarãda, Romanebema boro itea parata jarã pebadarãda, judiorã ley igara ðea sida Jesu ume ne co duanasidãa.^y ¹¹ãçarã pariseorãba maŕgãra unusidãa. Maŕ carea Jesu ume nĩbabadarãa iwidisidãa:

w 9:4. Griego bedeadẽ ãçarã cartade idjaba ðã ðaa “bãrã sode.” **x 9:8.** *Ne wayasidãa.*

Griego bedeadẽ ãçarã cartade ðã ðaa: “Cawa crĩchadaẽ basia.” **y 9:10.** *Judiorã ley igara ðea.* Griego bedeadẽ “cadjirua obadarã” ðã ðaa.

–Bārāa jaradiabarira ¿cārē cārēã Romanebema boro itea parata jara pebadarā ume, dewara cadjirua obadarā ume bida ne co chūmla?–

¹²Ādjia māwā iwidibɔdada Jesuba ūrīpeda jarasia:

–Cacua bia beaba nēārā diabarira jarɔɔɔɔɔ. Dji cacua bié beabara jarɔɔɔɔɔ. ¹³Nañ bedebaba cārēda jara bɔda cawade wānadua: “Animarā babue diadi cāyābara mla quīrīã bla bārāba djārā quīrā djuburiadida.”^z Mlra jipa bea trāi carea zeé bla, ātebɔɔ cadjirua obadarāda trā bla Ācōrēmaa zedamārēã.–^a

Ne codaca ewaridebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

¹⁴Māwānacarea Borocuebari Juañ ume nībabadarāda Jesumaa zedapeda iwidisidaa:

–Daiba, pariseorā bida ara cadɔla ne codaca ewarira obadaa, baribara bl ume nībabadarāba ¿sāwāērā odaca?–

¹⁵Jesuba ādjia jarasia:

–Umaquīrāba wērā edabɔɔɔɔde ¿caida sopua bai? Mañ umaquīrāra wadibida idjia edodarā ume bamisa bɔsɔɔɔɔ panania. Baribara ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Mañbebɔɔ idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.

¹⁶Dadjirāba jɔbada dji sore cōā bamaa wua djiwidida cajudaca. Māwā odibara djiwidi cajuda errebaribara dji wua sorera waibara cōāya.

¹⁷Idjaba ni abalɔa uva ba djiwidira animarā e oda dji sorede tɔɔɔɔ. Māwā odibara aseabɔɔɔɔde animarā e oda dji sorera cōāya. Mañbe uva bara, animarā e oda sida aduaya. Mañ carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidide tɔɔɔɔ panla. Māwā umena dārā droadia.–^b

Jesuba wērācau biabida

Marco 5:21-43; Luca 8:40-56

¹⁸Jesuba māwā jaradia bade judio dji dromada zesia. Mañ ēberāra Jesu quīrāpita barru cobepeda jarasia:

–Mā caura aretewa jaidabarisa. Baribara bada wāsira bl jawada idji ārā bɔibara ārēbaya.–

¹⁹Jesura piradrapeda mañ ēberā ume wāsia. Idji ume nībabadarā sida wāsidaa. ²⁰⁻²¹Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida bɔda nībasia. Mañ wērāba nāwā crīchasia: “Mla idjia jɔ bɔda tāibara mlra biaya.” Mañ bērā Jesu jēdaareba wāpeda idjia jɔ bla ide tāsia. ²²Jesuba jēda acɔɔɔɔɔde wērā unupeda nāwā jarasia:

–Cau, bɔsɔɔɔɔdua. Wārāda biaida ijāna bērā bara biasia.–

z 9:13. Osea 6:6. **a 9:13.** Ācōrēmaa zedamārēã. Griego bedeaɔe ācɔɔɔ cartade mañra neēa. **b 9:17.** Mañgɔɔɔɔda Jesuba cawabisia idji bedeara ādjirā drōāenabema crīcha ume ābaa jaradiacada.

Ara mañda wērāra bia ðesia.

²³Jesu judio dji droma dede jūēside chiru zabadarāda idjaba aujiābadarā sida unusia.^c ²⁴Jesuba ādjía jarasia:

–Āyā wānadua. Wērācaura jaidāé ðla, ātebala cāi ðla.–

Mañ carea ēberārāba idjima aclaðapeda ipidasidaa. ²⁵Baribala ēberārāra āyā jaretacuapeda Jesura dede eda wāsia. Mañbe wērācau jawade jidapeda pirabaribisia. ²⁶Jesuba odadebemada jūma mañ druade ūrisidaa.

Jesuba dauberrea ðea biabida

²⁷Jesu mamaaba wāsida dauberrea ðeada umé idji caidu bia zesidaa. Mañ ēberārāba jigua jarasidaa:

–jJesu, Davideba zeda, दौरa quīrā djuburiadua!–

²⁸Jesu diguida jūēside mañ dauberrea panlra idjima zesidaa. Mañbe Jesuba ādjía iwidisia:

–¿Bārāba wārāda ijā panlca mla bārāra poya biabida?–

Ādjia panusidaa:

–Māē, dai Boro.–

²⁹Mañbe Jesuba ādji daude tāpeda jarasia:

–Bārāba ijā panl quīrāca mla oya.–

³⁰Ara mañda ādji daura biasidaa. Mañbe Jesuba bio jara ðasia mañnebemada ni abala nēbalarānamārēā. ³¹Baribala dedeba ēdrāðapeda Jesuba ādji ume odada jūma mañ druade jara wāsidaa.

³²Ara dauberrea panana ēdrāðadade dewarārāba ēberā quīrāme cara ða jai bara ðada enesidaa. ³³Jesuba mañ jai jaretadacarea ēberā quīrāme cara ðadara bedesia. Ēberārā mama duanlba cawa crīchadaé basía. Nāwā jarasidaa:

–Israel druade waðibida nañ quīrāca ununaca basía.–

³⁴Baribala pariseorāba jara duanasidaa:

–Jāl Jesuba jaira āyā jaretabaria, jairā boro Beelzebúba mañ lðlada diada bēra.–

Néu waibla waraga ðara ¿cairāba ewadi?

³⁵Māwānacarea Jesura puru waibla ðeaza, puru zaque ðeaza parlra wāsia. Judiorā dji jarebada deza jarabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebalada. Mañ bedeā bia jaradia nīne jūma cacua bíē ðeāra, cacua pua ðea sida biabicusia. ³⁶Idjia ēberārā cābana unuside mīā djuburi unusia. Ne jūmane bia mīga ðesia idjaba āduba ðesia. Oveja dji wagabari neé quedea quīrāca panasidaa.^d ³⁷Mañne idji ume nībabadarā nāwā jarasia:

c 9:23. Israelerāba chiru zabadarāda, aujiābadarā sida paratada diabadjidaa careba aujiāne zedamārēā. **d 9:36.** Numero 27:15-17.

–Wārāda nañ ēberārāra néu waiblaa waraga taɓa quĩrāca ɓeaa. Baribarla dji ewabadarāda zocārāēbe panla. ³⁸Mañ bēra Néu Djibaría iwidiɗadua ewabadarāda idji néumaa diabuemārēa.–

Jesuba doce diabuedarā

Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6

10 ¹Jesuba idji ume nĩbabadarā doce panlara ābaa trāsia. Mañbe ādjirāa ɓɓaada diasia jaida āyā jɓretadamārēa, idjaba cacua bié ɓeada, cacua pua ɓe sida biabiɗamārēa. ²Jesuba diabuedarā doce panlara naɓɓarā basía: Simoñ, Pedro abadada; dji djaba Andre; Zebedeo warrarā Santiago idjaba Juañ; ³Pelipe; Bartolomé; Tomás; Romanebema boro itea parata jara pebari baɗa Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo;^e ⁴idjaba Simoñ Cananeo.^f Idjaba ɓasia Juda Iscariote, Jesu jidabiɗada. ⁵Mañ doce ēberārāra Jesuba wābigasia. Baribarla wāni naēna idjia jarasia:

–Judiorāēmaa, Samaria puru ɓeade biɗa wārānadua. ⁶Āteɓarla judiorāmaa, israelerā oveja aduá ɓe quĩrāca panlamaa wānadua. ⁷Bārā wāɓɗadaza jaraɗadua Ācōrēra jūēsida jūmarā Boro bai carea. ⁸Mañ bēra cacua bié ɓeara biabiɗadua, beupeɗadara ɓrēbabibiɗadua, aida bara ɓeara biabiɗadua, jaira āyā jɓretadadua. Māwā oɗamārēa mla bārāa ɓɓaada bari diabarla. Mañ bēra ēberārāra bari careɓadadua. ⁹⁻¹⁰Bārāba o panlari Ācōrēba ne diaya. Mañ carea orora, parata torrora ni maārī biɗa ederānadua. Bārā wāɓɗade buchacara ederānadua. Bārāba jɓ panlawa edeɗadua. Jīrūne jɓɓadara, bardona sida ederānadua.

¹¹Bārā puru waiblaɗe wa puru zaquede jūēɓɗade bārā bia edai ēberāda jaraɗadua. Mañ ēberā dede pananadua aba puruɗeɓa ēɗraɓɗadaa. ¹²Mañ dede eɗa wāɓɗade Ācōrē trāneba dji ēberārāa jaraɗadua necai pananamārēa. ¹³Mañ dedebemarāba bārāda bia eɗaɗibarla, necai panania. Baribarla bia eɗaɗaēɓarla, necai pananaēa. ¹⁴Aɓaɓa bārāda bia eɗaēɓarla, wa bārā bedeada ũrī quĩrāēɓarla, mamaɓa ēɗraɗadua. Ādji dedeɓa wa puruɗeɓa ēɗraɓɗade egoro pora bārā jīrūne ɓara jārāpetadadua. ¹⁵Wārā arada mla jaraya: Ācōrēba cawa oi ewariɗe Sodoma, Gomorra puru cāyābara mañ purura wetara cawa oya.^g

Jesu iñā ɓe mĩgadiɗebema

Marco 13:9-13; Luca 21:12-19

¹⁶Mla bārāra ēberā cadjirua tāēna diabueɓarla. Ādjirāba bārāra bié oɗia usa cadraɓa oveja orrabari quĩrāca. Mañ carea ādjirā tāēna panane dama quĩrāca crīcha cawaɗeɓa nĩɓaɗadua, baribarla puchirā quĩrāca

e 10:3. *Tadeo.* Griego bedeade ḶCATA cartade mañ trā cāyābara ɓá ɓaa “Lebeo, Tadeo abada.” Mañ Tadeora Santiago warra Judaca ɓaa. **f 10:4.** *Simoñ Cananeo.* Luca 6:15ɗe “Simoñ Zelote” ɓá ɓaa. **g 10:15.** *Sodoma, Gomorra puru.* Genesi 19:1-29.

ãmãmãrãã beadadua. ¹⁷Ëberãrã tãena quĩrãcuita beadadua. Ædjirãba bãrãra dji bororãmaa jida ededapeda dji jarebada dede u jidadia. ¹⁸Mã ijã panã carea bãrãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita bida ededia. Maãne bãrãba Ædjirã quĩrãpita, judiorã quĩrãpita bida mãnebemada bededia. ¹⁹Bãrã jida edebadade sopuarãnadua sãwã bededida. Dji bororã quĩrãpita panãne Æcõrẽba cawabiya cãrẽda jaradida panãda. ²⁰Maã bedebadade bãrã crĩchadeba bededaãe, ãtebãrã bãrã Zeza Jaureda bãrãneba bedeyaya.

²¹Abãlba ara idji djabada beabiya mã ijã ßã carea. Dewaraba idji warrada beabiya idjaba warrarãda Ædji djibarirã ume biẽ panenapeda beabidã. ²²Jũmarãba bãrãra quĩrãmania mã ijã panã carea. Baribãrã bãrãba maã ewari zareade mã ijã panãda idu ßãdaẽbãrã, Æcõrẽba ãdra edaya. ²³Puru abãlde ãberãrãba bãrãda biẽ odi carea ãpẽnibãrã, dewara puruãda mĩrũ wãnadua. Wãrãda mãa jaraya: bãrã Israeldebema puru beaza jũma pãrãladi naẽna mã, Naã Djara Edadara zeya.

²⁴⁻²⁵Ne cawa quĩrã ßara dji jaradiabari cãyãbara ne cawaara ßãe. Baribãrã dji jaradiabari quĩrãca ßaibãrã, bia ßa. Nezoca sida idji boro cãyãbara auãuara ßãe. Baribãrã idji boro quĩrãca ßaibãrã, bia ßa. Mãra jairã boro Beelzebú a panãbãrã, bãrãra ara maã quĩrãca jaradã.^h

¿Caida wayadida panã?

Luca 12:1-9

²⁶Ëberãrãda wayarãnadua. Ne jũma ebuda ßãẽra mẽrã beẽa. Dadjia cawadaẽ panãra Æcõrẽba ebuda cawabiya. ²⁷Mãa bãrãa pãĩmane jara ßara ãnaane jaradadua. Mãa bãrã cãwãrã caita jaradara de ãrãlba jĩgua jaradadua. ²⁸Ëberãrãda wayarãnadua. Ædjia naã cacuada poya beadia baribãrã dadji jaureda poya beadaẽ. Ætebãrã naã cacua, dadji jaure tabã uruade babueida ßãdra wayadadua. ²⁹Ìbana zaqueda umẽ nẽdodi carea parata pichida aba diabadaa. Baribãrã bãrã Zeza bajãne ßãba iduaribiẽbãrã, ni abãl ìbanada beuẽ. ³⁰Maã awara Æcõrẽba cawa ßa bãrãba budara jũmasãwã eropanãda. ³¹Æcõrẽba bãrãra ìbana zocãrã panã cãyãbara biara waga ßã bẽrã ne wayadiẽ panãa.

Jesu carea quĩrã peraiẽ ßa

Luca 12:8-9

³²Abãlba ãberãrã quĩrãpita mãda ijã ßãada aibãrã, mã Zeza bajãne ßa quĩrãpita mãa idjira mãreana aya. ³³Ara maã quĩrãca abãlba ãberãrã quĩrãpita mãda adua ßãada aibãrã, mãa bida mã Zeza bajãne ßa quĩrãpita idjira adua ßãada aya.

h 10:24-25. Griego bedeadẽ nãwã ßã ßa: “De djibarida jairã boro Beelzebú a panãbãrã, idji ãberãrãra ara maã quĩrãca jaradã.”

¿Caida biara quĩrĩānida panʌ?*Luca 12:51-53; 14:26-27*

³⁴Crĩcharānadua mʌra naʌ ějũānaa zesida ěberārā ābaa necai ʔai carea. Mʌra maʌ carea zeé ʔa, ātebʌra ze ʔa ěberārāda ābaa bia panarānamārēā. ³⁵Mʌra zesia warrada dji zeza ume bié ʔai carea, cauda dji papa ume bié ʔai carea, idjaba āĩguda dji pācōrē ume bié ʔai carea. ³⁶Bārāba mʌ ĩjā panʌ carea ara bādji diguیدا dji quĩrĩda ʔeada. ³⁷Abʌba dji zezada wa dji papada mʌ cāyābara biara quĩrĩā ʔʌbʌra, maʌgʌra mʌ ume poya nĩbaéa. Abʌba dji warrada wa dji cauda mʌ cāyābara biara quĩrĩā ʔʌbʌra, maʌgʌra mʌ ume poya nĩbaéa. ³⁸Bia mĩgai carea ʔʌéʔʌra, poya mʌ ume nĩbaéa. ³⁹Abʌda naʌ ějũāne bia ʔeibʌra, jĩrũare bia ʔaéa. Baribʌra abʌda mʌ carea beuibʌra Ācōrē ume ewariza zocai ʔaya.

Ācōrēneba nebia edadidebema*Marco 9:41*

⁴⁰Bārā bia edabʌraʔba mʌda bia edabʌra. Mʌ bia edabʌraʔba mʌ Diabueɗada bia edabʌra. ⁴¹Abʌba Ācōrēneba bedeabarida cawapeɗa bia edaibʌra, Ācōrēba idjideba bedeabaría nebia diabari quĩrāca maʌ ěberāa diaya. ěberā jipa ʔada abʌba cawapeɗa bia edaibʌra, Ācōrēba ěberā jipa ʔa nebia diabari quĩrāca maʌ ěberāa diaya. ⁴²Mʌa jaraya: abʌba mʌ ume nĩbabadarā dji eɗara ʔearā sida cawapeɗa baido cūrāsada diaibʌra, Ācōrēba wārāda maʌ ěberāa nebiada diaya.–

11 ¹Jesuba idji ume nĩbabadarā doce panʌa māwā jaradacarea mamaʔba puruza jaradiade wāsia.

Jesuba Borocuebari Juaʌnebema jarada*Luca 7:18-35*

²Borocuebari Juaʌ preso ʔaside ũrĩsia Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaba o ʔaɗebemada. Maʌ carea idji ume nĩbabadarāda umé diabuesia Jesua nāwā iwididamārēā:

³–¿ʔara dji zeida ʔadaca, wa dewarada jʌānida panʌ?–

⁴Jesuba ādjía nāwā panusia:

–Bārāba unu panʌda idjaba ũrĩ panʌda Juaʌa jarade wānadua.

⁵Dauberrea ʔeadaɗa unu panʌa, jĩrũ bié ʔeadaɗa bia nĩnaa, aida bara ʔeadaɗa biasidaa, cʌwʌra qui ʔeadaɗa ũrĩ panʌa, idjaba beupeɗadaɗa ārēbacuasidaa. Maʌ awara ne neé queɗeaba bedeɗa bia Ācōrēba carebaidebemada ũrĩ panʌa. ⁶Mʌ igaraé ĩjā ʔara bio bia ʔaya.–

⁷Juaʌba diabueɗarā wāpeɗadacarea Jesuba arima duanʌa Juaʌnebemada bedeasia:

–Ējũã põasa ewaraga ðadaa bãrãba Juañ acãde wãsidade çcãrẽda ununida crĩchasida? ¿Nãũrãba cha ureurea eronũmãda ununida crĩchasidaca? ⁸Mãwã crĩchadaé basía. Mañda çcãrẽda ununida crĩchasida? ¿Ēberã bio djio ðada ununida crĩchasidaca? Mãwãéa; dji bio djio ðeara ěberãrã bororã dede panabadaa. ⁹Mañda çcãrẽda ununida crĩchasida? ¿Ăcõrẽneba bedeabarida ununida crĩchasidaca? Mãe, Ăcõrẽneba bedeabarida acãde wãsidaa. Juañra Ăcõrẽneba bedeabari dji dromaa. ¹⁰Idjidebemada Ăcõrẽ Bedeade nãwã ðã ðla:

Bedeã jarabarida mña ða na diabueya ða o jarimãrẽã.^k

¹¹Mña wãrã arada jaraya: nañ ějũãne ni abaãda Juañ cãyãbara dji dromaara ðléa.^l Baribãrã Ăcõrẽ purudebema dji edaara quiruda idji cãyãbara dji dromaara ðla.

¹²Borocuebari Juañba jaradia ðedadeba ãtaa Ăcõrẽ purudebemarãra bia mña panla. Ēberã cadjiruarãba ãdjira bié o quĩrĩã panla.^m ¹³Ăcõrẽneba bedeabadarãba, Moise biãda Ăcõrẽba ěberãrã pe erobaidebemada bedeabadjidaa aba Borocuebari Juañ ewaridaa. ¹⁴Ădjia jarasidaa Elía quĩrãca ðada aba naãrã zeida. Bãrãba cawa quĩrĩã panlãrã, Juañra mañ ěberã zeida ðadaa.ⁿ ¹⁵Dji cãwãrã bara ðaba quĩrãcuia ũrĩdua.

¹⁶Idibema ěberãrãnebemada mña çsãwã jarai? Purude warrarã jemene panlne nãwã ijarabada quĩrãca panla:

¹⁷Daiba chiru zasidade bãrãra caridaé basía.

Sopuadebema trããbi trããsidade bãrãra jĩãnaé basía.

¹⁸Idibemarãra ara mañ quĩrãca panla. Borocuebari Juañba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basía. Mãwãmĩna ěberãrãba jarabadjidaa idjira jai bara ðada. ¹⁹Mañbe mñ, Nañ Djara Edadaba ne jũmada cobaria idjaba ne jũmada dobaria. Baribãrã ãdjirãba jarabadaa mñra ne coya ðada, itua awua ðada. Mañ awara jarabadaa mñra cadjirua obadarã ume, Romanebema boro itea parata jãrã pebadarã ume biãda nĩbabarida. Baribãrã cawa panla Ăcõrẽ necawaara jipa ðada idji iñã panlãba jipa obada bẽrã.–

Jesuba idji iñãé ðea puru quẽãna

Luca 10:13-15

²⁰Mañbe Jesuba ãcãrã puruda quẽãsia. Mañgrã purude idjia ne ununacada biara oðamĩna ãdjia cadjiruada igaradaé basía. ²¹Nãwã jarasia:

k 11:10. Malaquia 3:1. **l 11:11.** *Nañ ějũãne ni abaãda.* Griego bedede nãwã ðã ðla: “Wẽrãrãba topedadadebemada.” **m 11:12.** Griego bedede mañ versícultura ebuda ðléa. *Ăcãrãmaarã nãwã jara ðla:* “Borocuebari Juañba jaradia ðedadeba ãtaa Ăcõrẽ purudebemarãda nocoðaa wãbadaa. Wãrãda ěberãrãba ne jũmada o panla Ăcõrẽ purudebemarãda beadi carea.” **n 11:14.** Malaquia 4:5.

–¡Coraziñnebemarāra, Betsaidadebemarā sida mĩ ñ djuburi ðeaa Ācōrēba cawa oi bēra! Mā ne ununaca bāra tāēna oðara Tirode, Sidoñne bida oðabara, mañ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeða Ācōrēda ijācasidaa.^o Mañ carea sopuadebema jābadara jācasidaa idjaba taba porade chūpanecasidaa. ²²Baribara mā bāra jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Tirodebemarā idjaba Sidoñnebemarā cāyābara bārara wetara cawa oya.

²³¿Capernauñnebemarāra bajānaa wānica? ¡Wānaéa! ¡Ācōrēba bārara beudarā panabadamaa ðatabueya!^p Mā ne ununaca bāra tāēna oðara Sodoma purude oðabara, jāñ purura waðibida ðacasia.^q ²⁴Baribara mā jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Sodomanebemarā cāyābara bārara wetara cawa oya.–

Jesu ijā ðea ānāñinebema

Luca 10:21-22

²⁵Mañ ewaride Jesuba jarasia:

–Zeza, bara bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Ba ne adua ðeaa mā jaradiadara cawabida bēra mā bara bia jaraya. Ne cawa ðeaa ba cawabié basía. ²⁶Māē, Zeza, ba māwā o quiriāsia.

²⁷Mā Zezaba mā ara idjidebemada jūma cawabisia. Ni abaaba adua panla mñ, dji Warrara sāwā ðada; aba mñ Zezabara cawa ða. Ara mañ quirāca ni abaaba adua panla mñ Zezara sāwā ðada; ababe mñ, dji Warrabara cawa ða. Mā abaaba mñ Zezada cawabisira, mañ ēberā bida cawaya.

²⁸Ne jūmaneba sē panlabara, mñmaa zedadua. Mā bārara ānāūbiya.^r ²⁹Idu mā jipa pe edebidua. Mñneba cawa wānadua. Mā jūma droabaria idjaba soðeba djārā cāyābara dji dromaara ðada crīchacaa. Mñmaa zedibara bārara wārāda ānāūnia. ³⁰Mā jaradia bara zareae ða. Mā obi ba sida oicha ða.–

Jesura ānāūbada ewari djibaria

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

12 ¹Ānāūbada ewaride Jesura ējūa trigo uðade nībasia. Mañne idji ume nībabadarā jarra panla bēra trigora ta edadapeða co nībasidaa. ²Ādjia māwā o panla ālara pariseorāba ununapeða Jesua jarasidaa: –Ba ume nībabadarāba ānāūbada ewaride ocara panla jāwā o panla.–^s

o 11:21. Ācōrēba Tirora, Sidoñ sida cawa osia. Amos 1:9-10. **p 11:23.** *Beudarā panabadamaa.* Griego bedeaðe bñ ða “Hades.” **q 11:23.** *Sodoma.* Mañ purura, Gomorra sida Ācōrēba cawa osia. Genesi 18:16ðeba aba 19:29ðaa. **r 11:28.** *Ne jūmaneba sē panla.* Judiorā ley jaradiabadaba ne zāga ataubi panla quirāca ēberārā ne zareada obibadjidaa. Mateo 23:4. **s 12:2.** Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25.

3-4 Mañne Jesuba ãdjía jarasia:

–¿Bārāba Ācōrē Bedeara acłđacaca? Davi, idji ume nībabadarā sīda jarra panasidade ¿sāwā osīda?† Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita ðada pañda edasia.‡ Mañ pañra ¿ababe sacerdoterāba codida panasīdaéca? Barībārā Davība copeđa idji ume nībabadarāa diasia. §Mañ awara Ācōrēba Moīsea diadā leyde jara ðla sacerdoterāra ãnāūbada ewarīde Ācōrē de dromane ne odīda panłda.¶ Māwāmīna ãnāūbada ewarīdebema ley igara panł carea bedeadē panłéa. ¿Bārāba mañgł sīda acłđacaca? ¶Māñ jaraya: Ācōrē de droma cāyābara dji dromaara ðłda nama ðla. §Ācōrē Bedeadē nāwā jara ðla: “Animarā babue diadī cāyābara mñ biara quīrīā ðla bārāba djārā quīrā djuburia pananīda.”¶ Mañ bedēaba jara ðada bārāba cawa pananabara, za bedēa neé beada bié jaradaé bacasia. ¶Māñ, Nañ Djara Edadara ãnāūbada ewarī djībaria.–

Jesuba ãnāūbada ewarīde ēberā biabīda

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

9 Jesura mamałba judiorā dji jłrebada dedāa wāsia. 10 Mama ēberā jłwa beu ðłda ðasia. Mañne Ācłrłba Jesura bié jara quīrīā panasīdaa ãnāūbada ewarī ley igara ðł carea. Mañ bērā idjía iwīdisīdaa:

–¿Bīa ðłca cacua bié ðłda ãnāūbada ewarīde biabīda?–

11 Jesuba panusia:

–Bārā ovejada ãnāūbada ewarīde uriade ðaesīra ¿jłwaba ēdrł edaéca? ¿Caība māwā oé? 12 ¿Ēberāda oveja cāyābara biara ðléca? Mañ bērā bīa ðla ãnāūbada ewarīde bīa oīda.–

13 Mañbe dji jłwa beu ðłā jarasia:

–Jłwara jīradua.–

Māwā jīrabłrłde idji jłwara abēda biasia dewarabema jłwa quīrāca.

14 Ara mañda parīseorāra ēdrłdapeda wāsīdaa. Mañbe Jesu beadī carea crīcha jarasīdaa.

Ācōrēba nezoca edada

15 Jesuba mañnebema cawasīde āyā wāsia. Zocārā ēberārāda idji caīdu wāsīdaa. Mañne Jesuba dji cacua bié ðeara jūma biabīcuasia. 16 Idjía ādjīrāa bīo jara ðasia idjīdebemada ebudā jararānamārēā. 17 Mañgłara māwāsia Ācōrēneba bedēabari Isāīaba jarada quīrāca. 18 Nāwā jarasia:

Nañgłara mñ edada nezocaa. Mñ idjira quīrīā ðla. Idji carea młra wārāda bīo ðłsrīda ðla.

Mñ Jaurera idjía diaya. Idjía puru ðeaza mñ jīpa oīdebemada jaraya.

19 Idjira ijaraéa idjāba quīrūbīdeba ðīaéa. Mañ bērā nī abāłba idjī bedēabłrłda purude ūrīnaéa.

t 12:3-4. 1 Samuel 21:1-6. u 12:3-4. Exodo 35:12-13; Levítico 24:5-9. v 12:5. Numero 28:9-10; Ezequiel 46:4-5. w 12:7. Osea 6:6.

²⁰ Cha cõrãicha quirura idjia cõrãtaéa. Ìbĩrã maãrĩ urua quirura idjia quiaéa.

Ara maã quĩrãca dji Ìbãaé ðeara jipa o ðaya aba ne jũmane poyabããdaa.

²¹ Maãne puru ðeaza idjira jãñia ðdra edamãrẽa.^x

Jesu bié jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

²² Maãbe Ìcãrãba jai bara ða ðberãda Jesumaa edesidaa. Maã ðberãra dauberrea basia idjaba quĩrãme cara ðasia. Jesuba idjira biabisia bedeamãrẽa idjaba unu ðemãrẽa. ²³ Jũmarãba cawa crĩchadaé bẽrã iwidisidaa:

–Davideba zeida ðara ¿naãga Jesuca?–

²⁴ Baribãrã ãdjirãba mãwã jara panãra pariseorãba ùrĩsidaa.

Maãgarãba jarasidaa:

–Jãã ðberãba jaira ãyã jaretabaria, jairã boro Beelzebúbã maã Ìbãda diada bẽrã.–

²⁵ Baribãrã ãdjia crĩcha panãra Jesuba cawaða bẽrã jarasia:

–Abari druadebemarãda ara ãdjiduba djõ pananibãrã, ãduba dji quinia. Abari purude wa abari dede dji ðberãrãda ara ãdjiduba djõ pananibãrã, dãrã pananaéa. ²⁶ Ara maã quĩrãca Satanaba ara idji jaida ãyã jãretaibãrã, ara idji ume djõ ðaa. ¿Sãwã idjia poya ðara dãrã erobai? ²⁷ Bãrãmaarã mã Beelzebúdeba jairãda ãyã jãreta ðaa. Mãwãrã bãrã ðpẽ ðeaba ¿caideba jaira ãyã jaretabada? ãdjirãba cawabidã bãrãba ãĩ crĩcha panãda. ²⁸ Baribãrã mã Ìcõrẽ Jauredeba jairãda ãyã jãreta ðabãrã, Ìcõrẽba unubi ðaa idjira jũesida bãrã Boro bai carea. ²⁹ ðberã mãsrã ðara naãrã jã chũmanaéãrã, ¿sãwã idji dede eda ne draade wãni? Aba mãwã jã chũmasidara poya idji nebiada draadida panã.^y ³⁰ Abãda mãre ðléãrã mã ume dji quĩrãa. Abãba mã ume ðberãrãda Ìcõrẽmaa eneéãrã ãyã jãrecuabaria.

³¹ Maã carea mã bãrãa jaraya: ðberãrãba cadjirua obadara, bié bedebada sida Ìcõrẽba jũma quĩrãdoaya. Baribãrã abãba Ìcõrẽ Jaureba odada diauruba jãwã osiada aibãrã, Ìcõrẽba mãrã quĩrãdoáa.

³² Abãba mã, Naã Djara Edaðada bié jaraibãrã Ìcõrẽba mãrã quĩrãdoaya. Baribãrã abãba Ìcõrẽ Jaureda bié jaraibãrã, Ìcõrẽba mãrã quĩrãdoáa. Naã ewaride, ewari ze nũmãza quĩrãdoáé ðaya.

³³ Nejõ biada zauibãrã cawa panã bacuru biada. Baribãrã dji biáeda zauibãrã cawa panã bacuru cadjiruada. Nejõza idji zau ðadeba cawa panã.

³⁴ ¿Dama ðberãrã! ¿Bãrã dji cadjiruarãba sãwã ne biada bedeadĩ? ðberãba idji sode crĩcha ða quĩrãca bedebaria. ³⁵ ðberã biaba idji sode ne bia erobãdeba ne biada jarabaria. Baribãrã ðberã cadjiruaba idji sode ne cadjirua erobãdeba ne

^x 12:21. Isaías 42:1-4. ^y 12:29. Maã versículode Jesuba jara ðaa ðberã mãsrã ða jã chũma quĩrãca idjia diaurura poyabaria jaira jãretacuai carea.

cadjiruada jarabaria. ³⁶⁻³⁷ Baa ne biada jaraibara Ācōrēba bara bia baya. Baribara ne biaēda jaraibara cawa oya. Māa bārāa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride jūmarāba idjia jaradida panla cārē cārē ādji bedeadeba djārā crīcha ārīsidada.

Jesuba Jonánebema jarada

Marco 8:12; Luca 11:29-32

³⁸ Māwānacarea ācala judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, dairāba quīrīā panla bla ne ununacada oida. Māwāra cawadia bara bajāneba ze bāda.–

³⁹ Baribara Jesuba jarasia:

–Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ijā ama panla. Bārāba māra bajāneba ze bāda cawadi carea quīrīā panla māa ne ununacada oida. Baribara māa ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedebari Jonā māwāna quīrāca ununia. ⁴⁰ Jonāra beda droma biteda ewari ūbea āsa, diamasi bida bāda quīrāca mā, Naā Djara Edadara ewari ūbea āsa, diamasi bida egorode baya.^z ⁴¹ Maā awara Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Ninive purudebemarāda piradrāpeda bārāra biē jaradia. Jonāba Ācōrēba cawa oyada aside ādjia cadjirua obadara igarasidaa.^a Baribara Jonā cāyābara dji dromaara bāda nama bāmīna bārāba ijānaē panla. ⁴² Maā awara Salomoā ewaride Sabā druadebema borora wērā basía. Idjira druā tamāba zesia Salomoā necawaa ūrī carea.^b Baribara naā ewaride Salomoā cāyābara dji dromaara bāda nama bāmīna bārāba ijānaē panla. Maā carea Ācōrēba cawa oi ewaride maā wērāba pirabaripeda bārāra biē jaraya.–

Jai jēda zeda

Luca 11:24-26

⁴³ Ēberā cacuadebemada ēdrādacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga bāde ānāūi carea jara bābaria baribara sāma ānāūida unucāa.^c ⁴⁴ Maā bēra idjiduba nāwā jarabaria: “Mādjī bādamaa jēda wāya.” Jūēbarāde maā ēberā sora de bari ba quīrāca unubaria. Bia ima nūmāda idjaba ne jūma bia nūmeada unubaria. ⁴⁵ Maābe siete jai idji cāyābara cadjiruaara beada maā ēberāmaa enepeda dji ēberā sođe eda panebadaa. Maā bēra dji ēberāra idji naārā bāda cāyābara wetara biē bebaria. Ara maā quīrāca mā ijāē panla carea bārā, dji cadjiruarāda naēna panana cāyābara biēra panania.–

Jesu ēberārā idjimaa zepedada

Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

⁴⁶ Jesuba wadibida ēberārāa bedea bāde dji papa, dji djabarā sida dajada panāda idji ume bedea quīrīā panasidaa. ⁴⁷ Abāaba Jesua jarasia:

z 12:40. Jonā 1:17. **a 12:41.** Jonā 3:5-10. **b 12:42.** 1 Rey 10:1-13.

c 12:43. Israelerāba jarabadjidaa jairāra ējūā pōāsa ewaraga bāde beabadada. Isaía 34:14.

–Ba papada, ba djabarã sida dajadaare panla. ãdjira ba ume bedea quĩrĩã panla.–

⁴⁸Baribara Jesuba maã ëberãa jarasia:

–Bamaarã çcairãda mã papa idjaba mã djabarã?

⁴⁹Maãbe idji ume nĩbabadarãmaa jawa supeda jarasia:

–Naãgarãda mã papaa idjaba mã djabarãa. ⁵⁰Mã Zeza bajãne ðaba quĩrĩã ða o beadra mã djabaa, mã djabawerãa, idjaba mã papaa.–

Pea podadebema ne jara ða

Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

13 ¹Ara maã ewaride Jesura dedeba ëdrapeda amene droma icawa chũmane wãsia. ²Maãne ëberãrãda zocãrã idjima powua nũmesia. Maã bërã jãbade ðadopedã chũmesia. Ëberãrãra ïbãde do icawa duanesidaa. ³Maãbe Jesuba ãdjirãa ne quĩrãtanoa ne jara ðãdeba nãwã jaradiasia.

–Ëberãda ne pode wãsia. ⁴Mãwã po nĩne ãcara tara ode ðaecuasìa. Maãne ïbanada zesedapeda mĩcuasidaa. ⁵Ãcara tara ëjũã mōgaraida ðãde ðaecuasìa. Dji egorora nãucha ða bërã maã tara isabe tunusia. ⁶Mãwãmĩna besea jãwãrããba purrubasìa bio carra jidaé ðada bërã. ⁷Idjaba ãcara tara ëjũã araida ðãde ðaecuasìa. Mama ðaecuadara jãcara ara bara ðaba bãrã quenasia. ⁸Baribara ãcara tara ëjũã biade ðaecuasìa. Maãgara bio zausia. ãcara camaba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waiðara diasia. ⁹Dji cawara bara ðaba quĩrãcuìta ùrĩdua.–

Jesuba çcãrẽ cãrẽã ne jara ðãdeba jaradiasi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

¹⁰Maãbe Jesu ume nĩbabadarãba idji caita zedapeda iwidisidaa:

–ÇCãrẽ cãrẽã ëberãrãa ne jara ðãdeba jaradiabari?–

¹¹Jesuba panusia:

–Ãcõrẽba ëberãrã pe eroðãdebemada jũmarãa cawabié ðãmĩna bãrãa cawabi ða. ¹²Abaaba wãrãda cawaibara, ãcõrẽba auðuara cawabiya. Baribara adua ðaba cawa ðada crĩchaibara idjia crĩcha ða sida ãcõrẽba jãrĩya. ¹³Maã carea mãa ãdjirãa ne jara ðãdeba jaradiabaria. Mãa o ðara ãdjirãba unu panãmĩna cawadaé panla, idjaba mãa jara ðara ùrĩ panãmĩna cawadaé panla. ¹⁴Ãcõrẽneba bedebari Isaíaba jaradara wãrãa:

Naã ëberãrãba ùrĩ panãmĩna cawadaéa. Bio unu panãmĩna cawadaéa.

¹⁵Ãdjirãba sodeba poya cawadaéa, ùrĩ quĩrĩãnaéa idjaba unu quĩrĩãnaéa.

d 13:8. Griego bedeadẽ nãwã ða: “Ãcara camaba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

Māwā beadaébara ādjirāba unucasidaa, ūrīcasidaa idjaba sodeba cawacasidaa.

Mañbe māmāa zedapeda mña ādjirāra biabicasia.^e

¹⁶Baribara bārāra bio bia panla. Bārāba unu panlra, ūrī panl sida cawa panla. ¹⁷Wārā arada mña jaraya: bārāba unu panlra zocārā Ācōrēneba bedebadarāba, ēberārā jipa bea bida unu quīrīā panasidaa baribara ununaé basía. Idjaba bārāba ūrī panlra ūrī quīrīā pananamīna ūrīnaé basía.–

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

¹⁸Pea podadebema ne jara badeba jaradara naŕgla. Ūrīnadua. ¹⁹Ta ode podaba naŕda jara bla: Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada abalba ūrīpeda cawaébara, diauruba mañ bedea idji sode jūēnara quīrādoabibaria. ²⁰Ta mōgarāida bā ējūāne podaba naŕda jara bla: ācāra ēberārāba Ācōrē bedeara ūrīnapeda bio basrida edabadaa. ²¹Baribara bio carra jidaé bea bēra dārā droadacaa. Ewari zarea zebāde wa Ācōrē bedea ijā panl carea ēberārāba bié obdade ādjia ijā panlra igarabadaa. ²²Ta ējūā lārida bade podaba naŕda jara bla: ācāra ēberārāba Ācōrē bedeara ūrībadaa, baribara ādjirā sāwā bia beadidebemada jūmawāyā crīchabadaa. Ne jūmada erobeadibara, basrida beadida crīchabadaa. Jūma mañ crīchaba bedea ādji sode bedara barā beabaria. Mañ bēra ādjira waridacaa. ²³Baribara ta ējūā biade podaba naŕda jara bla: ācāra Ācōrē bedeara bia ūrīnapeda ijābadaa. Mañbe ācāra ne biada ara aride obadaa, ācāra waitabeara obadaa, idjaba ācāra waiḅara obadaa.^f

Trigo ējūāne chirua cadjirua uda

²⁴Mañbe Jesuba dewara ne jara badeba jarasia:

–Bajāne bla ēberārā pe erobara nañ quīrāca bla. Ēberāda basia. Mañ ēberāba idji ējūāne trigo ta dji biada úsia. ²⁵Baribara idji nezocarā cāi panasidade idji ume dji quīrūda zepeda chirua cadjiruada trigo udade úsia. Mañbe wāsia. ²⁶Māwānacarea dji trigora odjapeda ēāpetasia. Chirua cadjirua sida odjasia. ²⁷Dji nezocarāba djibaría iwidiide wāsidaa: “Dai boro, bā ējūāne trigo biada usibara ¿jāñ chirua cadjiruara sāwā odjasi?” ²⁸Djibariba panusia: “Mñ ume dji quīrūba māwā osia.” Mañne dji nezocarāba idjía iwidiisidaa: “Māēteara ¿quīrīā bāca dairāba ēūcuade wānida?” ²⁹Djibariba panusia: “Māwā orānadua. Māwā odibara trigoda chirua cadjirua ume ābaa ēūcuadia. ³⁰Biara bla idu ābaa waribidida aba ewabadadaa. Mañ ewaride mña dji ewabadarā jaraya: naārā chirua cadjiruada jara pedapeda cajānadua babuedi carea. Baribara trigora mñ ne wagabada dede waga bādadua.”–

e 13:15. Isaías 6:9-10. **f 13:23.** Griego bedeadē nāwā bā bla: “Ācāra treinta zaubadaa, ācāra sesenta zaubadaa, idjaba ācāra cien zaubadaa.”

Mostaza tadebema ne jara ɓa
Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

³¹Wayacusa Jesuba ne jara ɓaɗɗeɓa jarasia:

–Bajāne ɓaɓa ēberārā pe eroɓara naɓ quĩrāca ɓa. Ēberāba mostaza tada idji ējūāne úsia. ³²Maɓ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quĩrua. Baribara dewara néu ɓea cāyābara waiɓlara waribaria aba bacuru babaraɗaa. Maɓ bēra ībanara dji jawateɗe de ocuaɗe zebadaa.–

Paɓ ēsābaridebema ne jara ɓa
Luca 13:20-21

³³Idjaba Jesuba dewara ne jara ɓaɗɗeɓa jarasia:

–Bajāne ɓaɓa ēberārā pe eroɓara paɓ ēsābari quĩrāca ɓa. Maɓ paɓ ēsābarira wērāba maārī edapeɗa harina waiɓaɗe abuesia. Maɓbe bio puerapeɗa chūmasia aba jūma ēsābaraɗaa.–

Jesu ne jara ɓaɗɗeɓa bedeada
Marco 4:33-34

³⁴Jūma maɓgara Jesuba ēberārā ne jara ɓaɗɗeɓa jaradiasia. Ababe ne jara ɓaɗɗeɓa ādjirāa bedeabadjia. ³⁵Ācōrēneɓa bedeabariba jarada quĩrāca wārada māwāsia:

Mɓa ne jara ɓaɗɗeɓa bedeaya. Ācōrēba naɓ ējūā odadeɓa ātaa cawabiē ɓaɗada mɓa jaraya.^g

Chirua cadjirua néude waridada Jesuba cawa jarada

³⁶Maɓbe Jesura ēberārā ume ɓaɗada diguidaa wāsia. Idji ume nībabadara zedapeɗa iwidiɗidaa:

–Chirua cadjirua uɗadeɓemada dairāa cawa jaradua.–

³⁷Jesuba jarasia:

–Dji ta bia ubarira mɓ, Naɓ Djara Edadaa. ³⁸Peara naɓ ējūāa. Dji ta biara Ācōrēba pe eroɓa ēberārāa. Chirua cadjiruara diauru ēpē panarāa. ³⁹Dji quĩrū, maɓ chirua cadjirua uɗara diaurua. Dji néu ewaɗi ewariba jara ɓa naɓ ējūā jōi ewarida. Dji néu ewaɗira Ācōrē bajānebema nezocarāa. ⁴⁰Chirua cadjirua ēūtacuapeɗa babuebada quĩrāca naɓ ējūā jōɓaraɗe māwāya. ⁴¹Mɓ, Naɓ Djara Edadaba bajānebema nezocarāda diabueya cadjirua obadarāda, cadjirua obibadarā sida mɓ puru tāēnabemada jara pedamārēa. ⁴²Maɓgarāra taɓa uruaɗe ɓatacuadīa. Mama aujīa panania idjaba puaba quida īchia panania. ⁴³Baribara dji jipa ɓeaɗa ādjirā Zeza puruɗe āmāɗau quĩrāca dorrodorɗa ɓeaɗi. Dji cawara bara ɓaɓa quĩrācuɗa ūrīɗua.

Ējūā nēdoda idjaba perla nēdoda

⁴⁴Bajāne Ɓaba ēberārā pe eroɓlara parata egorode mērā ɓɓda quīrāca ɓɓa. Mañ paratara ēberāba unupeɗa arima mērā ɓɓsia. Mañbe ɓɓsriɗa wāpeɗa jūma idjia eroɓlara nēdobuepeɗa dji ējūāda nēdosia.

⁴⁵Mañ awara Bajāne Ɓaba ēberārā pe eroɓlara nañ quīrāca ɓɓa. Ēberāda ɓɓsia. Mañ ēberāba perla neta dji biada nēdoi carea jɓɓa ɓabadjia. ⁴⁶Māwā ɓɓɗe aba bio biya quiru nēɓɓa ɓɓda unusia. Ara mañda idjia eroɓlara jūma nēdobuepeɗa mañ netara nēdosia.

Ātarrayadebema

⁴⁷Bajāne Ɓɓba ēberārā pe eroɓlara ātarraya quīrāca ɓɓa. Ātarraya ɓaribɓɗeɗe beda quīrātanoa jidabadaa. ⁴⁸Biraɗacarea iɓɓɗa errebari edebadaa. Mañbe chūpanenapeɗa beda biada jamarade jɓɓa pebadaa. Dji cadjiruada ɓatacuabadaa. ⁴⁹Ara mañ quīrāca nañ ējūā jōɓɓɓɗe māwāya. Ācōrē bajānebema nezocarāda zedapeɗa ēberā cadjiruarāda dji jipa bea tāēnabemada āyā ɓɓɗia. ⁵⁰Mañbe taɓa uruade ɓatacuadia. Mama aujā panania idjaba puaba quida ichia panania.–

Nebia djiwiɗi idjaba dji drōā

⁵¹Mañbe Jesuba iwiɗisia:

–Mā jaraɗara ɓ̌bārāba jūma cawasidaca?–

Ādjia panusidaa:

–Māē, dai Boro.–

⁵²Mañne Jesuba jarasia:

–Bajāne Ɓɓba ēberārā pe eroɓɓɗebemada judiorā ley jaradiabariba cawasira de djibari quīrāca ɓaya. Idjia waga eroɓɓɗebemada nebia djiwiɗida, dji drōā siɗa acɓbibaria.–

Jesu Nazarede ɓɓda

Marco 6:1-6; Luca 4:16-30

⁵³Māwā ne jara ɓɓɗeɓa jaradiadacarea Jesura āyā wāsia. ⁵⁴Mañbe idji puruɗe jūēsia. Ewari aba judiorā dji jareɓada dede jaradia ɓɓsia. Dji ūrī duanɓa cawa crīchadaē bēra nāwā jarasidaa:

–Naɓɓa ɓ̌sāmaareba jāɓ crīcha cawaara edasi? ɓ̌Sāwā ne ununacada poya oi? ⁵⁵Idjira dadji puruɗebema de obari warraéca? Idji papara ɓ̌Mariaéca? Idji djabarāra ɓ̌Santiago, Jose, Simoñ idjaba Judaéca? ⁵⁶Jūma idji djabawērārā siɗa ɓ̌dadjirā tāēna panléca? Māwā baibɓɓa, ɓ̌idjia sāma jācua cawasi?–

⁵⁷Ādjirāba Jesura iɓ̌ quīrīānaé ɓɓsia. Mañ bēra Jesuba jarasia:

–Ācōrēneba bedeabarida djārā druade wayabadaa, baribɓɓa ara idji druadebemarāba wayadacaa. Idji dede panabada biɗa wayadacaa.–

⁵⁸Ādjirāba iɓ̌janaé bēra Jesuba mama ne ununacada zocārāēbe osia.

Herodeba Jesudebema ūrīna*Marco 6:14-29; Luca 9:7-9*

14 ¹Mañ ewaride Herodera Galilea druadebema boro basía.^h Mañ Herodeba ūrīsia Jesura trā ɓaɓa ɓada. ²Mañ carea idjiare ɓeaa jarasia: –jMāmaara Borocuebari Juañ ārēbaɗada jāwā ɓa! Mañ bēra jūma ne ununacara poya o ɓa.–

³⁻⁴Herodeba māwā jarasia Juañra beabida bēra. Mañgara nāwā ɓasia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. Baribara Juañba idjia jarabadjia: “Ba djaba quimada erobacara ɓa.”ⁱ Mañ carea Herodeba Juañra jidapeda preso ɓabada dede carenaba jā ɓasia. ⁵Juañra beabi quīrīa ɓasia baribara puruda waya ɓada bēra poya oé ɓasia. Puruba crīcha ɓasia Juañra Ācōrēneba bedeabarida.

⁶Herode toda ewari ɓasrida o panane Herodía cauda jūmarā quīrāpita bairasia. Mañba Herodera bio ɓasridasia. ⁷Mañ carea mañ awērāa wārāneba jarasia ne baridua idjia iwidibaraɗa diaida. ⁸Mañne dji papaba idji caua nāwā iwidibisia:

–Māa epedecode Borocuebari Juañ boroda diadua.–

⁹Māwā iwidiside Herodera sopuasía. Baribara jūma idji ume ne co duana quīrāpita wārāneba jarada bēra Herodía cauba iwididara obisia. ¹⁰Ara mañda Juañra preso ɓabada dede ɓada oɓaɓa tabisia. ¹¹Juañ borora epedecode enenapeda Herodía caua diasidaa. Mañbe dji cauba dji papaa diasia. ¹²Māwānacarea Juañ ume nībapedadaba idji cacuara edadapeda tabarisidaa. Mañbe Jesua jarade wāsidaa.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada*Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juañ 6:1-14*

¹³Jesuba Juañ jaidada ūrīsīde iduba jābade ēberā neémaa wābara basía. Baribara ēberārāba idji sāmaa wābaraɗa cawasidade puruzabemada jīrūba araa wāsidaa. ¹⁴Jesura jābadeba drua ɓadobaraɗe mañ ēberārā zocārā duanaɗa unusia. Ādjirāra mīā djuburi ununa bēra dji cacua bié quedeada biabicuasía. ¹⁵Queubodo bēra idji ume nībabadarāra idjimaa wānapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neéa. Mañ awara queubara. Ēberārāa jaradua puru ɓeade coɗira nēdode wānamārēā.–

¹⁶Mañne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Ādjirāra wānié panla. Bārābara ne cobidada.–

¹⁷Baribara ādjia jarasidaa:

h 14:1. *Herode.* Mañ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja ɓa Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). **i 14:3-4.** Levítico 18:16.

–Daiba paĩda juesumabe idjaba ðedada umébe eropanla.–

¹⁸Jesuba jarasia:

–Maĩmaa enenadua, mãẽteara.–

¹⁹Maĩbe ëberãrãa jarasia pōãjãrãne chũpanenamãrẽã. Maĩ paĩ juesuma panla, ðeda umé panla sida idji jãwade edapeda bajãnaa acãpeda Æcõrẽa bia jarasia. Maĩbe paĩra cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa diasia jedecadamãrẽã. ²⁰Jũmarãda ne codapeda jãwũãsidaa. Dji adubadada jãrla pesidade doce jamara birasidaa. ²¹Mama ne copedadara dji umaquĩrã awa mil juesuma panasidaca ðla, wẽrãrãda warrarã sida juachadaé.

Jesu do Ærã nĩbada

Marco 6:45-52; Juaĩ 6:16-21

²²Mãwãnacarea Jesuba idji ume nĩbabadarãra jãbade ðadobisia idji na quĩrãrã chãnamãrẽã. Maĩne idjira ðesia ëberãrã diguidaa wãbigai carea. ²³Jũmarãda wãbigapeda iduba eyadaa Æcõrẽa iwidide wãsia. Queuside iduba ðasia. ²⁴Maĩmisa Jesu ume nĩbabadarãra do quẽsidra panasidaa. Maĩne nãũrãda ãdji nocoareba puá nũmla bẽrã baido bogozoaba jãbara jirawe eronũmesia.

²⁵Æsabodode Jesura do Ærã nĩda ãdjimaa wãsia. ²⁶Baribãrla idji ume nĩbabadarãba maĩ unusidade bio dauperasidaa. Ne wayaaba ãdjirãra biasidaa: –jBẽwãrãda jãwã nĩa!–

²⁷Ara maĩda Jesuba jarasia:

–jSozarra ðeadaua! Mãda jãwã ðla. jNe wayarãnadua!–

²⁸Maĩne Pedropa idjía jarasia:

–Mã Boro, wãrãda ðda jãwã ðabãrla, mãra do Ærã ðamaa wãbidua.–

²⁹Ara maĩda Jesuba jarasia:

–jZedua!–

Ara maĩda Pedrora jãbadeba doeda ðadopedã Jesumaa do Ærã wãbãrla basía. ³⁰Baribãrla Pedropa nãũrã dji cãbãyã puá ða unuside dauperasia. Maĩne ta dogo bẽrã biasia:

–jMã Boro, carebadua!–

³¹Ara maĩda Jesuba jãwade jidapedã jarasia:

–Ache, jçãrẽ cãrẽã ijãé basi mãla bãra do Ærã poya nĩbabida?–

³²Jãbade ðadosidade nãũrãra cãbasia. ³³Maĩbe jũma jãbade panla Jesu quĩrãpita chĩrãborode copanenapedã idjía bia ðedeasidaa:

–jBãra wãrãda Æcõrẽ Warraa!–

Jesuba Genesare druade cacua bié ðea biabida

Marco 6:53-56

³⁴Chã wãnada Genesare druade jũesidaa. ³⁵Mamabema ëberãrãba Jesura cawasidaa. Maĩ carea jũma ãdji druade jarabisidaa Jesura jũesida. Maĩbe ëberãrãba jũma dji cacua bié ðeara idjimaa enesidaa.

³⁶ Ñadjirāba idjía beḏea djoburiasidaa ababe idjia cacuaḏe jǎ ɓa ida tābimārēā. Jesuba idu tābiḏa bēā jūmaena biacuasidaa.

JAWA ɓAGABADADEBEMA

Marco 7:1-23

15 ¹ Māwānacarea ǎCARA pariseorāda, judiorā ley jaradiabada sida Jerusaleā puruḏeba Jesumaa zedapeḏa iwiḏisidaa:

² – ɓa ume nībabadarāra jawa ɓAGADAE ne cobadaa. ¿Cārē cārēā dadji drōāenabemaba jaradiapedadara igara panA?–

³ Mañne Jesuba panusia:

– Bārā biḏa ¿cārē cārēā ara bādji obadaḏeba Ācōrēba obi ɓa beḏeara igarabada? ⁴ Idjia nāwā jarasia: “ɓa zezada, ɓa papa sida waya pananadua.”^k Nañ sida jarasia: “Bariduaba idji zezada, idji papa sida bié jaraibARA, idjira beaḏida panA.”^l ⁵⁻⁶ BaribARA bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba nāwā jarabadaa: “Jūma mĀa eroɓARA Ācōrēa diada bēā mĀa ɓARA poya carebaéa.” Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedada ēpē panAneba Ācōrē beḏeara igarabadaa. ⁷ Bārā dji biaca ɓearā, Ācōrēneba beḏebari Isaíaba bārānebemada aride ɓasia. Nāwā jarasia:

⁸ Nañ puruba mĀa bia beḏebaria, baribARA wārāda ādji soḏeba mĀma crīchadacaa.

⁹ Ādji quīrīābe mĀa bia beḏebadaa. MĀ beḏea cāyābara ēberā crīchadRA jaradiabadaa.^m

¹⁰ Mañbe Jesuba ēberārā arima duanARA trĀpeḏa nāwā jarasia:

– MĀ beḏeara ūrīnadua cawadamārēā. ¹¹ Dadjia cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia ɓacaa. ĀteɓARA iteḏeba ze ɓABARA dadjira Ācōrē quīrāpita mititia ɓABARIA.–

¹² Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra caita zedapeḏa jarasidaa:

– ¿ɓa cawa ɓACA pariseorāra soḏe bié duanADA ɓa jǎā beḏea jarada carea?–

¹³ Jesuba panusia:

– MĀ Zeza bajāne ɓaba uḏaéRA jūma ēūta ɓatacuaya. ¹⁴ Mañ bēā pariseorā carea crīcharānadua. Ādjirāra dauberrea ɓea quīrāca panA. Ādji ēpēbada sida dauberrea ɓea quīrāca panA. Dauberrea ɓaba dewara dauberrea ɓada eronībaibARA umena uriade ɓaediA.–

¹⁵ Mañne Pedroba Jesua jarasia:

– Dadjia cobadaḏebema ɓa jaradiadada dairā cawa jaradua.–

¹⁶ Jesuba iwiḏisia:

– ¿Bārā biḏa waḏi adua panACA? ¹⁷ ¿Dadjia cobadara ɓiteḏa wāpeḏa dajadaa ēḏRABARIDA cawadaé panACA? ¹⁸ BaribARA ēberā iteḏeba dajadaa

j 15:2. Levítico 22:4-8ḏe jara ɓa sacerdoterāra cuidida panAnebemada, baribARA Jesu ewaride pariseorāba jaradiabadjidāa jūmarāba jawa ɓAGADIDA panADA drōāenabemarāba jarapedada quīrāca. k 15:4. Exodo 20:12. l 15:4. Exodo 21:17. m 15:9. IsaíA 29:13.

ze ðaða soðeba ze ðaa. Małgłba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia ðabaria. ¹⁹Crīcha cadjiruada, mīā beaida, daunemaida, auðua baida, ne drłaida, sewa o ðaida, djārā bié jarai sida soðeba ze ðaa. ²⁰Jūma małgłba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia ðabaria, baribara jłwa sglé ne cobarłba dadjira mititia ðacaa.–

Jesuba cananeo wērācau biabida

Marco 7:24-30

²¹Jesura mamałba Tiro druade idjaba Sidoł druade parłla wāsia. ²²Małne cananeo wērā mał druadebemada Jesu nīmaa zesia. Mał wērāba nāwā jīgua bedeā nūmesia:

–jMā Boro, Davideba zeda, młra quīrā djuburiadua! Mā cauda jaiba bio bia mīga erobla.–

²³Baribara Jesuba panué basía. Małne idji ume nībabadarāra caita wānapeda idjía nāwā bedeā djuburiasidaa:

–Jāl wērāra dadjirā caidu bia nīa. Idjía jaradua āyā wāmārēā.–

²⁴Wērāra cananeo bēra Jesuba idjía jarasia:

–Ācōrēba młra Israeldebema dji adua ðeamaa diabuesia.–

²⁵Małne wērāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

–Mā Boro, ĵcarebadua!–

²⁶Jesuba panusia:

–Bié ða warrarāba co panada jārīda usaa diai carea.–

²⁷Małne wērāba jarasia:

–Bla jara ðara wārāa, mā Boro, baribara usaba djibari mesa edre djico jurrzoaðada cobaría.–

²⁸Jesuba jarasia:

–Wērā, bla wārāda ĩjā ðaa młā ba cauda poya biabida. Mał bēra bla quīrā ða quīrāca młā oya.–

Ara małda dji caura biasia.

Jesuba cuatro mil ēberārā ne cobida

Marco 8:1-10

²⁹Mamałba Jesura amene droma Galileadaa wāsia. Eyade łta wāpeda mama chūmesia. ³⁰Małbe ēberārā zocārā idji ðamaa zesesisidaa. Ādjirāba jīrū bié ðeada, dauberrea ðeada, quīrāme cara ðeada, jłwa bié ðeada, quīrātanoa cacua bié ðea sida zocārā enesidaa. Małgarāra Jesu caita ðasidaa. Małbe Jesuba jūma biabicuasía. ³¹Ēberā arima duanłba unusidaa dji quīrāme cara ðeadera bedeā panada, dji jłwa bié ðeadera bia panada, jīrū bié ðeadera bia nīnada, idjaba dauberrea ðeadeba unu panada. Jūmarāba cawa crīchadaé bēra israelerā Ācōrēa bia bedeasidaa.

³²Māwā panane Jesuba idji ume nībabadarāra trłpeda jarasia:

–Māa nañ ēberārāra mīā djuburi unu ɓaa. Mā ume duanɓa ewari ũbea babɓɓa. Ādjia codi carea eropananara jōsia. Māa ādjirāra ne codaé diguidaa wābigaéa ota cacua norrabarirānamārēā.–

³³Baribɓɓa idji ume nībabadarāba iwidiisidaa:

–Nama ēberārā neéma ɓāma codira edadi zocārā nūmɓ itea?–

³⁴Mañne Jesuba iwidiisia:

–ɓBārāba paɓda jūmasāwā eropanɓ?–

Ādjia panusidaa:

–Sietebe eropanɓa, idjaba ɓeda zaqueda zocārāēbe eropanɓa.–

³⁵Mañbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebisia. ³⁶Mañ siete paɓra, ɓeda sida idji jawade edapeda Ācōrēa bia ɓada asia. Māwāpeda ɓedara paɓ sida cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. Ara maɓda jedecasisidaa. ³⁷Jūmarāba codapeda jāwūācuasidaa. Dji adubada jarɓ pesidade siete jamara birasisidaa. ³⁸Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil quīmārē panasidaca ɓa, wērārāda warrarā sida juachadaé. ³⁹Mañbe ēberārā wābigapeda Jesura jābade ɓadopeda Magadañ druadaa wāsia."

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Marco 8:11-13; Luca 12:54-56

16 ¹Māwānacarea Ḷɓɓɓa pariseorāda, saduceorā sida Jesumaa zesidaa. Idjira Ācōrēneba zeé ɓada unubiɓida crichasidaa. Mañ carea idjia iwidiisidaa ne ununacada omārēā. ²Mañne Jesuba panusia:

–Queubɓɓade Ḷmādaa ɓaebariare bajāda purea nūmɓɓɓa, ɓārāba jarabadaa nurēma ewari biaida. ³Idjaba diapeda Ḷmādaa odjabariare bajāra purea nūmɓɓɓa idjaba towa nūmɓɓɓa, ɓārāba jarabadaa ewari cadjiruaida. Bārā dji biaca ɓearāba ewari quīrāra cawa panḶmīna Ācōrēba nañ ewaride o ɓara cawadacaa. ⁴Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ījā ama panɓa. Māra bajāneba ze ɓada cawadi carea quīrīā panɓa māa ne ununacada oida. Baribɓɓa māa ne ununacada oéa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Joná māwāna quīrāca ununia.–^o

Mañbe Jesura ādjirā amepeda wāsia.

Pariseorā harina ēsābibari

Marco 8:14-21

⁵Amene droma chānapeda Jesu ume nībabadarāba cawasisidaa paɓda quīrādoasidaa. ⁶Mañne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibarida, saduceorāne sida quīrācuitadadua.–

⁷Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeasisidaa:

–Idjia māwā jarasia dadjirāba paɓda enepedadaé bērā.–

n 15:39. *Magadañ.* Griego bedeade Ḷɓɓɓa cartade “Magdala” ɓá ɓa. **o 16:4.** *Joná māwāna.* Joná 3:3-9; Mateo 12:38-41.

⁸Jesuba cawa ðasia cārēnebemada bedeā panλa. Maλ carea jarasia:
 –¿Cārē cārēā paλra neēana a panλ? Bārāba Ācōrēra ījānaēca ðla.
⁹¿Māa odara bārāba unusidamīna cawaðāē básica? ¿Quīrādoasidaca paλ
 juesumaneba māa ēberārāra mil juesuma ne cobidada?^p ¿Quīrādoasidaca
 bārāba dji adubada jarλ pesidade jamara jūmasāwā birasidada? ¹⁰¿Idjaba
 quīrādoasidaca paλ siete panλneba māa ēberārāra mil quīmārē ne cobidada?^q
 ¿Quīrādoasidaca bārāba dji adubada jarλ pesidade jamara jūmasāwā
 birasidada? ¹¹¿Sāwāērā cawaðāē māa paλnebemada bedeāē ðλda? Māa
 jarasia pariseorā harina ēsābibarida, saduceorāne sida quīrācuitadamārēā.–
¹²Maλbebarλ cawasidaa Jesuba harina ēsābibaridebemada jaraē
 ðasida, ātebarλ pariseorāba, saduceorāba jaradiabadadebemada
 quīrācuitadamārēā jara ðasia.

Pedroba Jesudebema jarada

Marco 8:27-30; Luca 9:18-21

¹³Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druade
 jūēne wāsidaa. Maλne Jesuba ādjía iwidisia:

–Mλ, Naλ Djara Edaðara ¿ēberārāba caida crīcha panλ?–

¹⁴Ādjirāba jarasidaa:

–Ācλrλba jara panla barλ Borocuebari Juaλda. Dewararāba jara panla
 barλ Elíada. Dewararāba jara panla barλ Jeremiada wa Ācōrēneba
 bedeabarida.–

¹⁵Maλne Jesuba iwidisia:

–Baribarλ bārāba mλra ¿caida crīcha panλ?–

¹⁶Simoλ Pedroba panusia:

–Bara Ācōrēba ēdrλ edabari diai jaraðaa, Ācōrē zocai ðλ Warraa.–

¹⁷Jesuba jarasia:

–Bara bio bia ðla, Simoλ, Joná warra. Ni abal ēberāba blā maλgara
 cawabidaē basía, ātebarλ mλ Zeza bajāne ðaba cawabisia. ¹⁸Māa jaraya:
 barλ Pedroa. Māa naλ mōgara ārλ mλ puruda oya.^r Ni beu bida mλ
 purura poyaéa. ¹⁹Purudebema yave diabarλ quīrāca māa barλ Ācōrēba
 pe eroðadebemarā tāēna dji dromada ðaya.^s Bla naλ ējūāne iduaribiéra
 Ācōrē bajāne ðλ bida iduaribiéa. Idjaba bla naλ ējūāne iduaribi ðara
 Ācōrē bajāne ðλ bida iduaribiya.–

²⁰Maλbe Jesuba idji ume nībabadarāa bio jara ðasia ni abala
 jararānamārēā idjira Ācōrēba ēdrλ edabari diai jaraðada.

p 16:9. Mateo 14:17-21. **q 16:10.** Mateo 15:34-38. **r 16:18.** *Pedro.* Pedro trāba griego
 bedeade mōgarada jara ðla. *Naλ mōgara.* Pedro trāba mōgara jara ðλ bērā ācλrλmaarā
 Jesuba naλ mōgaraada abarλðeba Pedroda jara ðla. Dewararāmaarā jara ðla Pedroba
 versículo 16de jaraðada. Idjaba ācλrλmaarā Jesuda jara ðla (1 Corinto 3:11; 10:4; 1 Pedro
 2:6-8). **s 16:19.** Jesu ewaride purudebema yave eroðara dji droma basía.

–Naǵgara mǎ Warra bio quĩrĩã ɓáa. Mǎra idji carea ɓasrida ɓaa. Idjia jara ɓara ũrĩnadua.–^v

⁶Maǎ ũrĩsidade ne wayaaba egode ɓarrubari tapanesidaa. ⁷Mǎwǎ ɓaɗe Jesura zepeda ádjira tǎsia. Maǎbe jarasia:

–Piradrɔɗadua. Ne wayarǎnadua.–

⁸Ádjia wayacusa acɔɓɔɗade Jesura iduba nũmɔda unusidaa.

⁹Eyadeba edaa zesidade Jesuba ádjia nǎwǎ jara ɓasia:

–Bǎrǎba unupedaɗara ni ɓaɓa jararǎnadua aba mǎ, Naǎ Djara Edaɗa ǎrɛɓabɔɗadaa.–

¹⁰Maǎne ádjia Jesua iwidisidaa:

–Mǎwǎra judiorǎ ley jaradiabadaba ɓcǎrɛ cǎrɛǎ jarabada Elíada naǎrǎ zeida ɓada?–

¹¹Jesuba panusia:

–Wǎrǎda Elíara naǎrǎ zeida ɓa ne jũmada bia ɓaɓi carea.^w ¹²Baribɔɗa mǎa jaraya Elíara zesida. Mǎwǎmĩna ni ɓaɓaɓa idjira cawadaé basía. Áteɓɔɗa ɛberǎrǎba o quĩrĩã panana quĩrǎca idjira osidaa.^x Ara mǎ quĩrǎca mǎ, Naǎ Djara Edaɗara ádji ɓɔwaeɗa bia mĩgaya.–

¹³Maǎne Jesu ume nĩɓabadarǎba cawasidaa idjia Borocuebari Juaǎneɓemada beɗea ɓasida.^y

Jesuba warra jai bara ɓa biabida

Marco 9:14-29; Luca 9:37-43

¹⁴Ádji eyadeba edaa zesidade ɛberǎrǎda zocǎrǎ ɓbaa duanasidaa. Maǎne ɛberǎda Jesumaa zesia. Maǎ ɛberǎra Jesu quĩrǎpita chĩrǎboroɗe cobepeda jarasia:

¹⁵–Mǎ Boro, mǎ warrada quĩrǎ djuburiadua. Idjira ara pichia wawabaria, maǎɓa bia ɓacaa. Edaude tɔɓaɗe ɓaɓbaria idjaba edaude doeda ɓaɓbaria.

¹⁶Mǎa idjira ɓa ume nĩɓabadarǎmaa enesia, mǎwǎmĩna poya biabidaé basía.–

¹⁷Jesuba jarasia:

–ɓBǎrǎba Ácōrǎra iǵanacaa! ɓBǎrǎra dji cadjiruarǎa! Bǎrǎba iǵanamǎrɛǎ ɓaba sǎǎbe mǎa droai? Warrara namaa enenadua.–

¹⁸Jesuba jai quɛǎ ɓaretaside warra cacuaɗeɓemada ɛɗɗasia. Ara maǎda warrara biasia.

¹⁹Mǎwǎnacarea Jesu ume nĩɓabadarǎra idjimaa wǎnapeda áɗuba iwidisidaa:

–ɓSǎwǎɛrǎ dairǎba ɓǎǎ ɓaira poya áyǎ ɓaretadaé basi?–

²⁰Jesuba panusia:

–Bǎrǎba mǎcua Ácōrǎra iǵanaé panɔ bǎrǎ poyadaé basía. Wǎrǎda mǎa jaraya: mostaza ta maǎrĩ quiru quĩrǎca bǎrǎba maǎrĩ iǵa panɔɓara, naǎ eyaa namabemada áyǎ ɓaɗe wǎɗuɗa acasidaa, maǎne eyara áyǎ ɓaɗe wǎcasia. Mǎwǎ iǵa panɔɓara bǎrǎba poya oɗaéra neé bacasia. ²¹Baribɔɗa jai naǎca ɓea

v 17:5. Deuteronomio 18:15; Isaías 42:1. w 17:11. Malaquía 3:1; 4:5-6. x 17:12. Marco 6:14-29. y 17:13. Mateo 11:14.

ãyã j̄aretadi carea Ācōrēa iwidiidida pan̄la idjaba ne coḁaca ewarida odida pan̄la.^z

Jesuba waya idji beadidebema jarada

Marco 9:30-32; Luca 9:43-45

²²Galilea druade ābaa panasidade Jesuba idji ume n̄babadarāa jarasia:
–Dārāēne m̄l, Nāl Djara Edaḁara abālba ēberārāa jidabiya. ²³Ādjirāba m̄lra beadia, barib̄l̄l ewari ūbeade m̄lra ĩrēbaya.–
Māl carea ādjirāra bio sopuasidaa.

Jesuba parata Ācōrē de droma carea diada

²⁴Jesu, idji ume n̄babadarā s̄ida Capernaũ puruḁaa zesidade Ācōrē de droma carea parata j̄l̄l pebadarāda Pedromaa wāsidaa. Ādjirāba iwidiisidaa:

–¿Bārāa Jaradiabariba Ācōrē de droma carea paratara diabarica?–^a

²⁵Pedroba panusia:

–M̄ē, diabar̄ia.–

Pedro idji dede eḁa wās̄ide Jesuda naārā bedeasia. Nāwā iwidiisia:

–Bāa ¿sāwā cr̄iḁa b̄l, Simōl? ¿Cairāba paratara nāl ējūāne bea bororāa diad̄ida pan̄l? ¿Ara ādji ēberārāba wa āībemarāba diad̄ida pan̄l?–

²⁶Pedroba panusia:

–Āībemarāba diad̄ida pan̄la.–

Jesuba idj̄ia jarasia:

–M̄ē. Dji boro ēberārāba diad̄acaa. ²⁷Dadjira dadji Boro Ācōrē ēberārāa, barib̄l̄l māl paratara diad̄ia ēberārāba bié cr̄iḁarānamārēā. Māl b̄rā doeḁa beḁa wade wādua. Dji naārā m̄ib̄l̄l itede ac̄sira paratada unuya. Māl paratara edapeḁa m̄l carea, b̄l carea biḁa diadua.–

Caida dji dromaara b̄l

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

18

¹Māl ewaride Jesu ume n̄babadarāra idji caita zedapeḁa nāwā iwidiisidaa:

–Bajāne B̄lba pe eroḁaḁebemarāda ¿caida dji dromaara b̄l?–

²Mālne Jesuba warra zaqueda tr̄āpeḁa ādjirā ēsi nūmasia. ³Nāwā jarasia:

–Wārā arada m̄la jaraya: bārāba cr̄iḁa pan̄lra āyā b̄lḁapeḁa warrarā qūirāca beḁaḁēb̄l̄l, Bajāne B̄lba pe eroḁaḁē. ⁴Barib̄l̄l abālba nāl warra zaque qūirāca dewararā cāyābara eḁara beib̄l̄l, Bajāne B̄lba

z 17:21. Griego bedeaḁe āc̄l̄l cartae māl vers̄icula neēa. **a 17:24.** Judiorā dji umaqūirā veinte poa ātaa beaba poaza māl paratara diad̄ida panasidaa Ācōrē de droma bia eropanani carea. Ewari umé trajaḁabari eḁaḁa diad̄ida panasidaa. Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2 Cronica 24:9-14; Nehemia 10:32.

pe erobadebemarāda dji dromaara ʔaya. ⁵Bariduaba mǎ ĩjǎ ʔadeba warrarāda bia edaibara, mǎda bia edabara.

⁶Bariduaba mǎ ĩjǎ ʔea dji dromaé quedeada cadjiruade ʔaebibara, Ācōrēba mǎ ēberāra bio cawa oya. Maǎ cawa oira bio zarea ʔai bēra biara ʔla mǎ ēberā ochirude yu waiblada jǎnapeda pusade batabuedida nǎbara beumārēa. ⁷ Mǎ djuburi ʔeaa naǎ ējūānebemarā! Cadjirua obibarira naǎ ējūāne baraa. Maǎra baraya baribara djārā ne cadjirua obibari ēberāda bio mǎ djuburi ʔla.

⁸Maǎ carea ʔa jǎwaba wa ʔa jirūba bǎa cadjiruada obibara, mǎ cadjirua o amaaba ʔa tutapeda āyā ʔatabuedua. ʔa jǎwa ababe wa jirū ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume ʔaya. Maǎda biara ʔla Ācōrēba ʔra jǎwa umé wa jirū umé erobada tǎba urua quicamaa ʔatabuei cāyābara. ⁹Idjaba ʔa dauba bǎa cadjiruada obibara, mǎ cadjirua o amaaba ēūtapeda āyā ʔatabuedua. Dau ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume ʔaya. Maǎda biara ʔla Ācōrēba ʔra dau umé erobada tǎba uruade ʔatabuei cāyābara.

Oveja aduadebema ne jara ʔa

Luca 15:3-7

¹⁰Warra zaquerāra igaranādua. Mǎa jaraya: bajānebema nezocarā mǎ Zeza quīrāpita duanba ādjirāra wagabadaa. ¹¹Wārāda mǎ, Naǎ Djara Edadaba dji aduā ʔeada ēdra edai carea zesia. ^c

¹²Bārāba ʔsāwā crīchadi? Ēberāba cien oveja erobadebemada aba aduabara ʔdji 99 panra eyade amepeda dji aduadada jǎrde wāēca?

¹³Mǎa wārā arada jaraya: ēberāba idji ovejada unusira dji 99 aduā ʔea cāyābara mǎ oveja carea ʔasridaara ʔaya. ¹⁴Ara mǎ quīrāca bārā Zeza bajāne ʔba quīrāēa ni aba warra zaquera aduaida.

ʔa djababa cadjiruada osira sāwā oida ʔa

Luca 17:3

¹⁵ʔa djababa ʔda bié oibara, idjima wāpeda bāduba panane ibiadeba quēadua. Idjia ʔa bedeadā ĩjāsira bārāra ibiadia. ¹⁶Baribara ʔa bedeara ĩjāēbara, ēberāda aba wa umé idjima ededua. Maǎrāba jaradia jūma ʔla jara ʔra wārāda. ^d ¹⁷Ādjia jarabāda idjia ũrī quīrāēbara, Ācōrē ĩjā ʔeara jūma ābaa trǎpeda ādjirāa mǎnebemada jaradua. Baribara Ācōrē ĩjā ʔeaba jarabāda ũrī quīrāēbara, idjira Ācōrē adua ʔa quīrāca wa Romanebema boro itea parata jara pebari quīrāca igaradua. ¹⁸Wārā arada mǎa jaraya: bārāba naǎ ējūāne iduaribidāēra Ācōrē bajāne ʔa biā iduaribiēa. Idjaba bārāba naǎ ējūāne iduaribi panra Ācōrē bajāne ʔa biā iduaribiya.

b 18:6. *Yu waibla.* Griego bedeadē “burro yu” ʔa ʔla. **c 18:11.** Griego bedeadē zocārā cartade mǎ versiculora neēa. **d 18:16.** Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. *Maārāba.* Griego bedeadē ʔa ʔla: “Ēberā umé wa ũbea panba.”

19-20 Naŋda mŋa jaraya: mŋ ijŋ panŋda umé wa ūbea ābaa dji jare panŋne mŋ sida mama ɓaya. Maŋ bēŋā bārānebemada umé naŋ ējūāne mŋ Zezaa iwidiidi carea bedea audibara, bārāba iwidiibadara mŋ Zeza bajāne ɓaba oya.–

Cadjirua quīrādoāé ɓadadebema ne jara ɓa

21 Maŋbe Jesu caita zepeda Pedroba iwidiisia:

–Mŋ Boro, mŋ djababa mŋ bié obaraɗe ɓarima jūmasāwā quīrādoaida ɓa? ɓarima siete bia ɓaca?–

22 Jesuba panusia:

–Mŋa jaraya: ɓarima sietebe māwā oíé ɓa ātebala 77 oida ɓa.º

23 Bajāne ɓaba ēberārā pe erobara naŋ quīrāca ɓa: ēberārā boroda ɓasia. Ewari aba maŋ boroba quīrā ɓasia idjiare ɓeaba idjia parata diadara jēda diadida. 24 Māwā ɓaɗe aba enesidaa. Maŋ ēberāba dji boroa paratada waɓa jēda diaida ɓasia. 25 Maŋne idjia cārēba jēda diaida neé ɓasia. Maŋ bēŋā dji boroba idji parata edai carea maŋ ēberāda, dji quimada, dji warrarā sida nēdobuei ɓasía djarā nezocada ɓeadamārēā. Jūma maŋ ēberāba erobara sida nēdobuei ɓasía. 26 Maŋne ēberāra chīrāborode cobepeda dji boroa nāwā bedea djuburiasia: “Mŋ boro, mŋ quīrā djuburia jāādua. Mŋa ɓa jūma jēda diaya.” 27 Maŋne quīrā djuburiaɗe dji boroba jūma dji ēberāba diaida ɓadara quīrādoapeda idjira ēdral ɓasia.

28 Maŋbe ēberāra wāsia. Wābalaɗe idji boroare ɓada aba unusia. Maŋgaba idjia paratada maārī jēda diaida ɓasia. Maŋra osāga jidapeda jarasia: “Mŋ diaida ɓara diadua.” 29 Dewarabemaba idji quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia: “Mŋ quīrā djuburia jāādua. Mŋa ɓa jūma jēda diaya.” 30 Baribara quīrā djuburiaé ɓasía, ātebala preso ɓabisia aba idjia diaida ɓadara jūma diabaraɗa.

31 Dji boroare ɓeaba maŋra unusidaa. Maŋ carea bio sopuasidaa. Wānapeda dji boroa jūma nēbarasidaa. 32 Dji boroba maŋ ēberāra idji quīrāpita trāpeda nāwā jarasia: “ɓara nezoca cadjiruaa! ɓa bedea djuburiaside ɓa jēda diaida ɓadara ɓmŋa jūma quīrādoasiéca? 33 Maŋda ɓcārē cārēā dewarabemara quīrā djuburiaé basi?” 34 Dji borora bio quīrū ɓa bēŋā maŋ ēberāra preso bié obadarā jawaeda ɓasia aba idjia jēda diaida ɓadara jūma diabaraɗa.–

35 Maŋbe Jesuba jarasia:

–Ara maŋ quīrāca bārā djabarāba bié opedadada bārāba sodeba quīrādoadaébara, mŋ Zeza bajāne ɓaba jūma bārāra bié ɓaya.–

Jesuba mŋa amaira bié ɓadaa ada

Marco 10:1-12; Luca 16:18

19 1 Māwā jaraɗacarea Jesura Galilea druadeba Judea druadaa wāsia Jordaŋ do quīrāare. 2 Zocārā ēberārāba idjira ēpēsidaa.

e 18:22. 77. Griego bedeaɗe “setenta veces siete” ɓa ɓa. Jesuba jara ɓa dadji bié obadara jūma quīrādoadida panŋda.

Mama dji cacua bié quedeara jūma biabisia. ³Māwā ðade Ācārā pariseorāda zesidaa idjira bié bedebidi cawaya. Maḷgarāba iwidišidaa:

–¿Umaquīrāba dji quimada baridua carea amaida ðaca?–

⁴Jesuba panusia:

–¿Bārāba Ācōrē Bedeade acḷḷacaca? Naḷ ējūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā sida osia.^f ⁵Idjaba jarasia: “Maḷ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa ðeya. Māwā cacua aba ða quīrāca panania.”^g ⁶Ādjira umé panlēa, ātebārā cacua aba ða quīrāca panā. Maḷ bēra Ācōrēba ābaa ðḷḷara dji amanacara panā.–

⁷Maḷ carea ādjirāba iwidišidaa:

–Māwāra Moiseba ċcārē cārēā ðasi ābaḷba idji wērā carta mīa amainebemada diaibārā amaida ðada?^h

⁸Jesuba panusia:

–Bārāra cawārā zarea ðea bēra Moiseba māwā iduaribisia. Baribārā Ācōrēba naḷ ējūā oside māwā quīrāē ḷasia. ⁹Mā jaraya: bariduaba idji wērā daunemaē ḷada amapeḷa dewara wērāda edaibārā, maḷ umaquīrāra daunema ḷa. [Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaibārā maḷ umaquīrā sida daunema ḷa.]ⁱ

¹⁰Maḷne Jesu ume nībabadarāba idjia jarasiḷa:

–Māwā baibārā, biara ḷa quima edaēda.–

¹¹Maḷ carea Jesuba jarasia:

–Jūmarāba quima edaē crīchara poya droadaēa. Ababe Ācōrēba maḷ crīchada diaibārā poya deu ḷaya. ¹²Ācārāba poya warra odacaa māwā topeḷada bēra. Ācārā māwā ḷeaa warra orānamārēā ōgo opeḷada bēra. Idjaba Ācārāba quima edaira crīchadacaa biara ādji Boro Bajāne ḷa itea ne odi carea.^j Bārāda poya deu ḷeadibārā, māwā ḷeadadua.–

Jesuba warra zaquerā bia jara ḷada

Marco 10:13-16; Luca 18:15-17

¹³Maḷbe ēberārāba warra zaquerāda Jesumaa enesidaa idji jawara ādjirā ārā ḷapeda Ācōrēa iwidiḷmārēā. Baribārā Jesu ume nībabadarāba djibarirāda quēāsidaa. ¹⁴Maḷ carea Jesuba jarasia:

–Idu warra zaquerāra mālmaa zebidadua, Bajāne ḷaba pe eroḷdebemara ādjirā quīrāca panā bēra.–

¹⁵Maḷbe idji jawara warra zaquerā ārā ḷapeda wāsia.

Parata bara ḷa Jesu ume bededa

Marco 10:17-31; Luca 18:18-30

¹⁶Ewari aba cūdrada Jesumaa zesia. Maḷ cūdraba iwidišia:

f 19:4. Genesi 1:27. **g 19:5.** Genesi 2:24. **h 19:7.** Deuteronomio 24:1-4. **i 19:9.** Griego bedede ācārā cartade bedea corchetede ḷara neēa. **j 19:12.** 1 Corinto 7:1-9.

–Jaradiabari, Ācōrē ume ewariza zocai ʔai carea ʔmā cārē biada oida ʔa?–^k

¹⁷ Jesuba panusia:

–ʔCārē cārēā mā biadebemada iwiḍi ʔa?^l Ni ʔaʔaḍa dji biaēa, ʔababe Ācōrēḍḍa dji biaa. ʔaḍa Ācōrē ume ewariza zocai ʔa quīrīā ʔaʔaḍa, iḍjia obi ʔa bedeadā iḍjā oḍua.–

¹⁸⁻¹⁹ Iḍjia iwiḍisia:

–ʔSāḷḡaḍa?–

Jesuba jarasia:

–Mīā bearāḍua, daunemarāḍua, ne ḍḗarāḍua, sewaḍeba ḍjārāra biē jararāḍua, ʔa zezara, ʔa papa siḍa wayaḍua,^m iḍjaba ḍjārāra quīrīāḍua ara ʔaḍji quīrīā ʔa quīrāca.–ⁿ

²⁰ Cūḍraba jarasia:

–Jūma maḷḡara iḍjā o ʔa.^o Mā ʔwadi cārēda oē ʔa?–

²¹ Maḷne Jesuba iḍjia jarasia:

–ʔaḍa wārāda jipa ʔa quīrīā ʔaʔaḍa, ʔa eroḗara jūma nēdobueḍe wāpeḍa dji paratara ne neē queḍeaa ḍiaḍua. Māwā nebiada bajāne eroḗaya. Maḷbe mā ume nībaḍe zedua.–

²² Cūḍraba maḷ ūrīpeḍa sopua ʔesia bio bara ʔa bērā. Ara maḷda wāsia. ²³ Maḷne Jesuba iḍji ume nībabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea ʔa ēberā ne bara ʔaḗa Ācōrēra iḍji Boroda ʔai carea. ²⁴ Wayacusa mā jaraya: parata bara ʔaḗa Ācōrēra iḍji Boroda ʔai cāyābara cameyoda āḡuja uriade eḍa wāichaara ʔa.–

²⁵ Maḷne iḍji ume nībabadarāba cawa crīchadaē basia. Ācōrēba ne bara ʔeara bia pe eroḗada crīcha panasidaa. Āḍjirāba iwiḍisidaa:

–Māwāra Ācōrēba ʔcaidḗa ēḍḗa eḍai?–

²⁶ Jesuba āḍjirā aḗpeḍa jarasia:

–Ēberāba māwā poya ocaa baribaḗa Ācōrēmaara oicha ʔa.–

²⁷ Maḷne Pedropa Jesua jarasia:

–ʔa ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa. ʔMāēteara cārēda eḍadi?–

²⁸ Jesuba panusia:

–Wārā arada mā jaraya: Ācōrēba ne jūma djiwiḍi oi ewaride mā, Naḷ Djara Eḍaḍara mā bugue biya quirude chūmeya. Maḷne bārā mā ume nīnara doce buguede chūpanenia Israelḍeba yōpeḍada doce puruḍebema bororāda ʔeadi bērā. ²⁹ Mā carea bariduaba iḍji deda, ḍjabarāda, ḍjabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibaḗa, iḍjia amena cāyābara

k 19:16. Griego bedeadē āḗara cartade “Jaradiabari Bia” ʔā ʔa. **l 19:17.** ʔa ʔcārē cārēā mā biadebemada iwiḍi ʔa? Griego bedeadē āḗara cartade nāwā ʔā ʔa: “ʔCārē cārēā māra dji biaada a ʔa?” **m 19:18-19.** Exodo 20:12-16. **n 19:18-19.** Levitico 19:18. **o 19:20.** Jūma maḷḡara iḍjā o ʔa. Griego bedeadē āḗara cartade iḍjaba “cūḍra eḍaḗa” ʔā ʔa.

cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya.^p ³⁰Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.

Uva néudebema ne jara ɓa

20 ¹Ācōrēba ēberārā pe erobara naā quīrāca ɓa. Néu djibarida basia. Ewari aba diapededa ēberārāda idji uva néude trajadamārēa jarāde wāsia. ²Ācārā ēberārā ume bedea ɓasia ewari abaa carea paratada daida. Maābe ādjirāra idji uva néudaa trajade wābisia. ³Āmādaū āta ɓabarāde djibarira wayacusa purudaa wāsia. Mama ēberārā bari beada dewara unusia. ⁴Ādjirāa jarasia: “Bārā sida māl néude trajade wānadua. Maābari māa paratada aride diaya.” Ara maāda wāsidaa. ⁵Umatipa idjaba āmādaū buyadacarea djibariba abarica osia. ⁶Maābe āmādaū ɓaebodode wayacusa purudaa wāsia. Ēberārā bari beada dewara unupeɗa iwidiisia: “¿Cārē cārēa idi trajadaé panl?” ⁷Ādjirāba panusidaa: “Ni abaaɓa daia trajuda diadaé panl bēra.” Maāne idjia jarasia: “Bārā sida māl néudaa trajade wānadua. Maābari māa paratada aride diaya.”^q ⁸Queubodode djibariba trajudebema boroa jarasia: “Dji traja panlra trācuapeɗa ādji trajapedadabari paratada diadua. Dji jīrūare zepedadarāa naārā diadua. Naārā zepedadarāa jīrūare diadua.” ⁹Āmādaū ɓaebodode trajade wā pananara dji boromaa zesidaa. Maāne ādjiza ewari aba daucha trajada quīrāca edasidaa. ¹⁰Maā bēra dji naārā trajade wā panana zesidade crīchasidaa parata waɓlara edadida baribara abarica edasidaa. ¹¹Maā carea néu djibari ume bié duanesidaa. ¹²Nāwā jarasidaa: “Jāā jīrūare zepedadara hora ababe trajasidaa, baribara ɓa dairāa diada quīrāca ādjirāa biɗa diasia. Dairādra beseade ewari daucha trajasidaa.” ¹³Baribara néu djibariba abala jarasia: “Ache, māa ɓara jipa o ɓa. ¿ɓara māl ume bedea ɓasiéca ewari ababema parata carea trajaida? ¹⁴ɓa paratara edapeɗa wādua. Māa ɓa diada quīrāca dji jīrūare traja pananaa dia quīrā ɓa. ¹⁵¿ɓamaarā māl paratara mādja o quīrā ɓa quīrāca oié ɓaca? Māra ēberā bia bēra ¿ɓara bié nūmaca?” ¹⁶Ara maā quīrāca dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.—

Jesuba idji beadiɗebema waya jarada

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

¹⁷Jesu Jerusaleñnaa wāɓarāde zocārā ēberārāda idji ume wāsidaa. Maāne idji ume nībabadarā doce panada jīgabe edepeɗa ādjirāa jarasia: ¹⁸—Ūrīnadua, dadjirāra Jerusaleñnaa wāɓadaa. Jāma abaaɓa māl, Naā Djara Eɗadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā

p 19:29. *Quima.* Griego bedeadē ācārā cartade maāra neéa. **q 20:7.** *Maābari māa paratada aride diaya.* Griego bedeadē ācārā cartade maāra neéa. **r 20:16.** Griego bedeadē ācārā cartade idjaba ɓa ɓa: “Ācōrēba zocārā trā ɓa, māwāmīna zocārāébe edaya.”

biɔa cawa oɔamãrẽã. Ādjirãba jaradĩa m̃ra beuida ɔada. ¹⁹Maãbe m̃ra judiorãẽa diadia. Maãgɔrãba m̃ra ipida biẽ jaradapeda, udapeda crude cachidia. Baribarɔ ewari ũbeade m̃ra ãrẽbaya.–

Zebedeo warrarãba iwidipedada

Marco 10:35-45

²⁰Mãwãnacarea Zebedeo quimada, idji warrarã sida Jesumaa zesidaa. Maã wẽrãba Jesua bedeã djuburiai carea idji quĩrãpita chĩrãborode cobesia. ²¹Maãne Jesuba iwidisia:

–Baɔ ɔcãrẽda quĩrĩã ɔɔ?–

Idjia panusia:

–Ba jumarã boroda ɔɔɔɔɔɔ za m̃ warrarã umẽ panɔda aba ba jawa araare, aba ba jawa aɔaare ɔadua.–

²²Maãne Jesuba jarasia:

–Bãrãba adua panɔa cãrẽda iwidĩ panɔda. M̃ra bio bia mĩgaya. ɔBãrã sida ara maã quĩrãca bia mĩgaɔi carea panɔca?–^s

Ādjia panusidaa:

–Mãẽ, bia mĩgaɔi carea panɔa.–

²³Maãne Jesuba jarasia:

–Bãrã sida wãrãda m̃ quĩrãca bia mĩgaɔia.^t Baribarɔ m̃ jawa araare, m̃ jawa aɔaare chũpananida m̃a poya diaẽa. M̃ Zezabarɔ mama chũpananida eroɔa.–

²⁴Santiagooba, Juaã ume iwidipedadada waabema die panɔba ũrĩsidade ādji ume quĩrĩsidaa. ²⁵Maãne Jesuba ādjirã trãcuapeda jarasia:

–Bãrãba cawa panɔa naã ẽjũãnebema bororãba ādji ẽberãrã jũmawãyã zocabadada. Ādjirãba unubibadaa ādjia jarabɔdara jumarãba iã odida panɔda.

²⁶Baribarɔ bãrãra mãwã ɔɔɔɔɔɔ panɔa. Bãrãnebemada dji dromada ɔa quĩrĩã ɔɔɔɔɔ waabemarã nezocada ɔaɔa ɔa. ²⁷Dji dromaara ɔa quĩrĩã ɔa jumarã cãyãbara eɔaara ɔaɔa ɔa. ²⁸Maã quĩrãca m̃, Naã Djara Eɔadara zeẽ ɔa ẽberãrã m̃ nezocarãda ɔɔamãrẽã. Ātebarɔ ze ɔa ẽberãrã nezocada ɔa carea. Mãwã m̃ra beuya zocãrã ẽberãrãda ẽɔɔ ɔa carea.–

Jesuba dauberrea ɔa umẽ biabiɔa

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹Jerico purudeba ẽɔrĩsidade Jesu caɔɔ ẽberãrãda zocãrã wãsidaa.

³⁰Mãwã wãnane dauberrea panɔda umẽ o icawa chũpanasidaa. Jesu ādji caita wãɔarãda ũrĩsidade nãwã ɔiasidaa:

–jDai Boro, Davideba zeda, dairã quĩrã djuburiadua!–

s 20:22. Griego bedeade nãwã ɔɔ ɔa: “ɔBãrãra m̃ borocuedi quĩrãca borocuedica? ɔM̃a doida ɔa bãrã biɔa poya ɔɔica?” **t 20:23.** Jesuba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsis 1:9.

³¹Mañne ëberãrãba ãdjira chupeadamãrẽã quẽãsidãa, baribãrã ãdjia wetara biasidãa:

–¡Dai Boro, Davideba zeda, दौरा quĩrã djuburiadua!–

³²Mañbe Jesura nũmesia. ãdjira trãpeda iwidisia:

–¿Cãrẽda quĩrã panã mã oida?–

³³ãdjia jarasidãa:

–Dai Boro, quĩrã panã dai dauba unu ðeida.–

³⁴Jesuba ãdjira mã djuburi ununa bãrã ãdji daura tãsia. Ara mãlda unu panenapeda Jesu ume wãsidãa.

Jesu Jerusaleñe jũena

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

21 ¹Jerusaleñ caita jũẽbdade Betpague purude Olivo eya carra jũẽsidãa. Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarãda umẽ purudãa diabuesia. ²ãdjia nãwã jarasia:

–Dadjirã quĩrãpe ðã purudãa wãnadua. Ara jũẽbdade burro wẽrã warra bara ðada jã nũmãda ununia. Ërã edadapeda umena mãmaa enenadua. ³Abaãba bãrãa cãrẽ cãrẽ mãwã o panãda iwidibãrã, nãwã jaradadua: “Dadji Boroba quĩrã ðã. Baribãrã nane jẽda diabueya.”–

⁴Maãgara mãwãsia Æcõrẽneba bedeabariba jaraða quĩrãca. Nãwã jarasia:

⁵Sioã purudebemarãa nãwã jaradadua:

Acãdadua, bãrã boroda burro ãrã bãrãmaa zebãrã.

Dji droma quĩrãca zeẽ ðã. Burro zaque ãrã zebãrã.”

⁶Ara mãlda Jesu ume nĩbabadarã umẽ panãra wãnapeda Jesuba jaraða quĩrãca osidãa. ⁷Burro wẽrãra, dji warra sida Jesumãa ededapeda ãdjia cacuade jã panãra burro ãrã ðasidãa. Mañbe Jesura ãrã chũmesia Jerusaleñ purudãa wãĩ carea. ⁸Ëberãrã cãbana cuabusiba Jesu bia edadi carea ãdjia cacuade jã panãra ode tõcua wãsidãa. Dewararãba bacuru jawate quedua bara ðeada ðalã tucudapeda ode ðacua wãsidãa. ⁹Mañne zocãrã ëberãrã idji na nĩnaba, caidu zebãda bida nãwã ðaga duanasidãa:

¡Bio bia quirua Davideba zedara!

¡Bio bia ðã Æcõrẽ trãneba zebãrãra!” ¡Bio bia quirua Bajãne Bãra!

¹⁰Jesu Jerusaleñe jũẽside purura ðaga duanesia. Nãwã iwidibadjidãa:

–Idjira ¿caida jawã ðã?–

¹¹Iwidibadaza Jesu ume zepedadarãba panubadjidãa:

–Jããgara Jesua, Æcõrẽneba bedeabaria. Idjira Nazare purudebemaã, Galilea druadebemaã.–

u 21:5. Zacaria 9:9. v 21:9. Salmo 118:25-26. Bio bia quirua. Arameo bedeade jarabadaa “Hosana.”

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jarecuada*Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; Juañ 2:13-22*

¹²Māwānacarea Jesura Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasidaa. Idjaba āclara Ācōrē de dromane diaida Ɂa paratara dji drua āiba zebadarāa nēbla nēdobuebadjidāa āibema paratara diacara panana bēra. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jaretuasia.^w Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasiasia. ¹³Ādjirāa nāwā jarasia:

–Ācōrē Bedeade nāwā Ɂa Ɂla: “Mā dera dji iwidibada de adia.”

Baribara bārāba “ne drabadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanaa.–^x

¹⁴Jesu Ācōrē de droma dajada Ɂaside dauberrea beada, jirū bié bea sida idjima zesesidaa. Mañe ādjirāra biabicuasiasia. ¹⁵Baribara Jesuba mama ne ununaca o Ɂada sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida bié unusidaa.^y Māwā duanane warrarāba Jesua nāwā jigua jara panasidaa: “¡Bio bia quirua Davideba zedara!” Mañ ūrībadaɁe sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida quīrūsidāa. ¹⁶Ādjirāba Jesua nāwā jarasidaa:

–¿Māwāra nañ warrarāba jara duanada bla bia ūrī Ɂlca?–

Jesuba panusia:

–Māē. ¿Bārāba nañ bedeara acɁacaca?

Bla warrarāda, ju do queɁea sida Ɂasia bla bia bedeadamārēa.–^z

¹⁷Mañbe Jesuba ādjirā amepeda Jerusaleñeba Betanianaa cāine wāsia.

Higojō purruba nūmena*Marco 11:12-14, 20-26*

¹⁸Nurēma diapeda Jesura wayacusa Jerusaleñnaa wāsia. WābadaɁe jarra nūmesia. ¹⁹Mañe higojōda o caita unusia. Baribara ara jūēside quedua awa nūmada unusia.^a Mañ carea higojōa jarasia:

–¡Bāra waa zaué Ɂaya!–

Ara mañda higojōra purrubasiasia. ²⁰Jesu ume nībabadarāba mañ unusidade cawa crīchadaé bēra iwidisidaa:

–¿Sāwāērā jāñ higojōra abeda purrubasi?–

²¹Jesuba panusia:

–Wārā arada māa jaraya: bārāba iwidī panlra Ācōrēba wārāda oida iñanibara, idjaba poya oéda crīchadaébara, māa jāñ higojō oda cāyābara

w 21:12. Zacaria 14:21. x 21:13. Mā dera dji iwidibada de adia. Isaías 56:7. Ne drabadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11. y 21:15. 2 Samuel 5:8 carea judiorāba jarabadjidāa dauberrea beada, jirū bié bea sida Ācōrē de dromanaa wācara panada. z 21:16. Salmo 8:2. a 21:19. Israel druade higojō dji ca zaqueda marzo jedecode, abrilde bida codida panla. Dji ca zaquera ununibara cawabadaa junione maārī zaidā idjaba agostodeba aba octubreɁaa waibla zaidā. Baribara Jesuba quedua awa ununa bēra cawasia jūma mañ poade higojōra zauéda.

waibɔara oɔia. Bārāba za ɓa eyaa namaɓa pusade tēüne wāduada adibɔɔɔ, bārāba jarabada quīrāca māwāya. ²²Bārāba Ācōrēa iwīdibɔdara wārāda edadida ījānibɔɔɔ, edadia.–

¿Cai trāneba Jesuba jaradia ɓa?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

²³Jesura waya Ācōrē de droma caita jūēpeda jaradia ɓesia. Māwā ɓaɗe sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā sida idjima zesiɗaa. Ādjirāba idjía iwīdisiɗaa:

–Baa nama o ɓara ¿caiba obi ɓa?–^b

²⁴Jesuba panusia:

–Māa biɗa bārāa iwīdiya. Bārāba panusiɗara māa jaraya caiba māa māwā obi ɓada. ²⁵¿Caiba Juaɔra diabuesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne ɓɓa?–

Mañne ara ādjiduba jara duanesiɗaa:

–Bajāne ɓɓa diabuesiɗa adibɔɔɔ, idjia jaraya: “Maɗda ¿cārē cārēā ījānaē basi?” ²⁶Baribɔɔɔ ¿sāwā jaraɗi ēberāba diabuesiɗa?–

Ādjia māwā jara panasiɗaa purura waya panɔ bēṛā. Purumaarā Juaɔra Ācōrēneba beɗeabari basía. ²⁷Maɔ bēṛā Jesua jarasiɗaa:

–Daiba adua panɔ.–

Mañne Jesuba jarasia:

–Māēteara māa biɗa bārāa jaraēa caiba māa jāwā obi ɓada.–

Warra umé panɔnebema

²⁸Māwā duanane Jesuba sacerdote bororāa, judiorā dji dromarāa biɗa jarasia:

–Bārāba nañ ne jara ɓaɗebemada ¿sāwā crīcha panɔ? Ēberāda ɓasia. Maɔ ēberāba warrada umé erobasia. Ewari aba dji nabemaa nāwā jarasia: “Warra, nane mā néude trajaɗe wādua.” ²⁹Mañne dji warraba panusia: “¡Māra wāēa!” Baribɔɔɔ jēda crīchapeda trajaɗe wāsia. ³⁰Idjaba dewarabemaa dji zezaba abarida jarasia. Mañne dji warraba panusia: “Bia ɓaa, zeza, māra wāya,” baribɔɔɔ wāē basía. ³¹Maɓba bārāmaarā ¿sāɔgɓa dji zezaba quīrīā ɓadara ījā osi?–

Ādjirāba panusiɗaa:

–Dji nabemaba.–

Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māē. Baribɔɔɔ wārā arada māa jaraya: Romanebema boro itea parata jɔɔɔ peɓadarāda, wērārā auɗua ɓea sida bārā cāyābara Ācōrē

b 21:23. Baa nama o ɓara. Maɔgɓa jara ɓaca ɓaa Jesuba ne nēdobueɓadarā āyā jɔɔɔɔɔɔɔɔɔ. Baribɔɔɔ āībērā jara ɓaa sāwā Jesura Jerusaleñe jūēnada, idjia dauberrea ɓea, jīrū biē ɓea sida Ācōrē de droma caita biabiɗada, wa purua jaradia ɓada.

c 21:25. Mateo 3:1-12; Juaɔ 1:6-28.

purudebemarãda ðeadia. ³²Bãrã jipa nĩbaðamãrẽã Juaãba jaradiaðe zesia, mãwãmĩna ijãnaé basía. Baribara Romanebema boro itea parata jara pebadarãba, wẽrãrã auðua ðea biða ijãsidaa. Idjaba bãrãba mãra unusidamĩna ijãni carea jẽda crĩchadaé basía.–

Djãrã néu acabadadebema ne jara ða

Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³Ûrĩnadua. Dewaradeba ne jaraya. Ëberãda basia. Ewari aba mã ãberãba uvada upeda idji néura mōgaraba auðu jũrã casía. Uva ða piabari sida osia. Idjaba deda ãta osia mamaaba jũma acã carea. Mãbe idji néura ãcara ãberãrã jawaeda basia. Ædjirã ume bedea basia néu zaubarãde jũmasãwã idjía diadida panãda. Mãwã bedea ðapeda djibarira dewara druadaa wãsia. ³⁴Mãbe uva jara baboðode djibariba idji nezocarãda diabuesia néudebema idjía diadida panara edade wãnamãrẽã. ³⁵Mãne dji néu acã panaba idji nezocarãra jidacuasidaa. Aba puosidaa, aba beasidaa, idjaba aba mōgaraba tabari jãretasidaa. ³⁶Mãwãnacarea djibariba dewara nezocarãda diabuesia. Mãlgãrãra dji naãrã wãpedada cãyãbara cãbanaara panasidaa, baribara néu acã panaba Ædjirã sida abari quĩrãca bié osidaa.

³⁷Jirũare djibariba idji warrada Ædjirãmaa diabuesia. Nãwã crĩchasia: “Mã warradra wayadia.” ³⁸Baribara Ædjirãba mã warra unusidade ara Ædjiduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba eroðara jũma edaya. ¡Djira beatadia! Mãwãbara dji ãjũara dadjirã itea beya.” ³⁹Ara mãda warrara jidapeda néu ãi ededapeda beasidaa. ⁴⁰Jããbe djibari zebãrãde idji néu acã panara ¿sãwã obá?–

⁴¹Mãne sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã biða nãwã panusidaa:

–Idjía quĩrã djuburia neé mã ãberã cadjiruarãra beapeda dewara ãberãrã ume bedea ðaya idji néu acãdamãrẽã. Mãlgã ãberãrãba idji néudebema diadida panara uva jara diadia.–

⁴²⁻⁴³Mãne Jesuba Ædjía jarasia:

–Æcõrẽba bãrã cãyãbara dewararãda pe eroðeya. Mãgarãbara idjía quĩrã ðara odia. Bãrãba ¿Æcõrẽ Bedeade acãdacaca? Nãwã jara ðaa:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara ðada ðesia.

Dadjirã Boroba mãwã oda bãrã dadjirãmaarã bio biya quirua.^d

⁴⁴Bariduada mã mōgara ãrã ðaeibara abeda jũma ðalgãzoaya, idjaba mã mōgarada abaa ãrã ðaeibara dji ãberãra pepedea tabeya.^e

⁴⁵Sacerdote bororãba, pariseorã biða mã ne jaraðara ãrĩsidade cawasidaa Jesuba Ædjidebemada bedea ðada. ⁴⁶Mã carea Ædjirãba Jesura jida quĩrã panasidaa. Baribara puruda waya panã bãrã idu ðasidaa. Puruba crĩcha ðasia Jesura Æcõrẽneba bedebarida.

d 21:42-43. Salmo 118:22-23. **e 21:44.** Griego bedeade ãcara cartade mã versículora neéa. *Mōgara.* Acãdua Isaías 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

Ne cobada waibɔadeba ne jara ɓa

Luca 14:15-24

22 ¹Jesuba wayacusa sacerdote bororāa, judiorā dji dromarā bida dewara ne jara ɓadeba jarasia:

²–Ācōrēba ēberārā pe eroɓɓara naɓ quīrāca ɓa: ēberārā boroda ɓasia. Idji warrada quima edabɓara bērā ɓasrida ne cobada waibɔada obisia. ³Idji nezocarāda wābisida idjia jaredarā trānamārēā. Baribɓara ze quīrānaé basía.

⁴Maɓbe dewara nezocarā wābibɓarade nāwā jarasia: “Mā jaredarāa jaradadua pacada, dewara animarā boreguea ɓea sida beapeda codira jūma o eroɓɓada. Ādjirāa jaradadua jūma wi nūma bērā mɓ warra quima edabɓara carea ɓasrida ne codimaa zedamārēā.” ⁵Baribɓara idjia jaredarāba ijānaé basía. Aɓaɓda idji ējūā acade wāsia. Dewarada idji ne nēdobuebarimaa wāsia. ⁶Ācɓaraba dji boro nezocarāa jidadapeda puodapeda beasidaa. ⁷Maɓ carea dji borora bio quīrūsia. Idji sordaorāda wābigapeda maɓ miā beapedadara quenanapeda ādji purura babuesidaa.

⁸Māwānacarea dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Mɓ warra quima edabɓara carea ɓasrida codira jūma wisia baribɓara mā jaredarāa nama panani carea bia pananaé basía. ⁹Maɓ carea dewara ēberārāda o ɓeaza jarade wānadua. Bārāba unubadarāa jaradadua mɓ warra quima edabɓara carea ɓasrida ne codimaa zedamārēā.” ¹⁰Ara maɓda idji nezocarāa o ɓeaza wāsidaa. Ēberārā dji biarāda, dji cadjiurārā sida zocārā jaresidaa. Māwā de dromara ēberārāba bira nūmesia.

¹¹Dji boroba jarebidarā acade wāsida ēberāda aɓa unusia djio quima edabɓada ewaride jābadara jāé ɓada. ¹²Dji boroba maɓ ēberāa iwidisia: “Ache, ɓara ɓsāwā nama eɗa ze ɓa djio jāé ɓada?” Dji ēberāa chupea ɓesia. ¹³Maɓne dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Naɓ ēberā jawara, jirū sida cabaradapeda dajadaa pāimane ɓatabuedadua. Mama ɓeara aujīā panania idjaba puaba quida iɓchia panania.” ¹⁴Ācōrēba zocārā trā ɓa, māwāmīna zocārāébe edaya.–

ɓRomanebema boro itea parata jarɓ peɓdade diadida panɓca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

¹⁵Māwānacarea pariseorāa bedea ausidaa Jesu bié bedebidi carea. ¹⁶Maɓ carea pariseorāba ādji ume nībabadarāda, Herodeare ɓea sida Jesumaa diabuesidaa. Maɓgarāba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panɓa ɓara ēberā jipa ɓada. ɓa wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Ni aɓaɓda biara unuca bērā ni aɓaɓa bɓa awara crīchabidacaa. ¹⁷Māēteara naɓgɓadebemada sāwā crīcha ɓada dairāa jaradua. Romanebema boro itea parata jarɓ peɓdaza ɓdadji judiorāba diadida bia ɓaɓa wa bié ɓa?–

¹⁸Idji bié odi carea māwā panɓa Jesuba cawa ɓasia. Maɓ bērā jarasia: –Bārā dji biaca ɓearā, ɓcārē cārēā mɓra bié bedebidi quīrīā panɓ?

¹⁹Parata pichi dadjia diabadada aɓa acɓbidadua.–

Ara maĩda parata pichida aba acabisiɗaa.^f 20 Jesuba acapɗeɗa iwiɗisia:
–¿Cai quĩrɗarrada naĩ parataɗe ɓa? ¿Cai trɗa ɓa?–

21 Āɗjia panusiɗaa:

–Romanebema borodeɗa.–

Maĩbe Jesuba jarasia:

–Māwā baibara Romanebema borodeɗa Romanebema boroa diadadua,
idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.–

22 Maĩ ũrĩɓɗade cawa crĩɗaɗe basía. Ara maĩda āyā wāsidaa.

Beudaɗā Ārēɓaɗidebema Jesuba jarada

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

23 Ara maĩ ewaride ācara saduceorāda Jesumaa zesiɗaa. Saduceorāba jarabadaa beupɗaɗara Ārēɓaɗacada.^g Maĩ bēɗa Jesua nāwā jarasiɗaa:

24–Jaradiabari, Moiseba jarasia ēberāda warra neé ɓaɗe jaiɗaibara,
idji djababa dji pɗɗa wērara edaɗa ɓaɗa dji djaba jaiɗaɗa itea warra
unui carea.^h 25 Ewari aba dairā tāēna siete djabarāda panasiɗaa.
Dji nabemada quima edasia baribara warra neé jaiɗaɗa bēɗa
idjiarebemaba dji pɗɗa wērara edasia. 26 Baribara maĩ siɗa warra neé
jaiɗasia. Idjaba dji ũbeabema siɗa abari quĩrāca māwāsia. Jūma maĩ
siete panara abarica māwāsidaa. 27 Māwānacarea dji wērā siɗa jaiɗasia.
28 Maĩ siete djabarāba abari wērāda edasiɗaa. Māwāra Ārēɓaɗi ewaride
¿sālgaba idjira eroɓei?–

29 Maĩ carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeada, idji ɓaɓa siɗa adua panɓ bēɗa āĩ crĩɗa
pana. 30 Ūrĩnadua. Ārēɓaɗi ewaride ēberāra quima edaɗaɗe ni quima
diadaɗe, āteɓara Ācōrē bajānebema nezocarā quĩrāca beaɗia. 31 Ācōrēba
beupɗaɗara Ārēɓaɗidebema jaradaɗa ¿bārāba acɗaɗacaca? 32 Nāwā
jarasia: “Māra Abrahā Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”ⁱ Idjira
beu bea Ācōrēɗe, āteɓara zocai bea Ācōrēa.–

33 Jesuba māwā jaradia ɓa ũrĩɓɗade ēberārāba cawa crĩɗaɗe basía.

Ācōrēba obi ɓa bedeɗa dji dromaara ɓa

Marco 12:28-34

34 Pariseorāba cawasiɗaa Jesuba saduceorāra chuɓeabisida. Maĩ
carea āɗjirāra ābaa dji jareɗaɗe Jesumaa wāsidaa. 35 Aba judiorā ley
jaradiabari basía.^j Maĩlgaba Jesu bié bedeabi carea nāwā iwiɗisia:

36–Jaradiabari, Ācōrēba obi ɓa bedeadeɓemara ¿sālgada dji dromaara
ɓa?–

^f 22:19. *Parata pichi*. Griego bedeade “denario” ɓa ɓa. ^g 22:23. Hecho 23:8.

^h 22:24. Deuteronomio 25:5-10. ⁱ 22:32. Exodo 3:6. ^j 22:35. *Judiorā ley jaradiabari basía*. Māra griego bedeade ācara cartade neéa.

37-38 Jesuba nāwā panusia:

–Dji naārābema bedeaba nāwā jara ɓla: “Jūma ɓa soɗeba, jūma ɓa jauredeba, idjaba jūma ɓa crīchaɗeba ɓa Boro Ācōrēra quīrīādua.”^k Ācōrēba obi ɓa bedeadebemara maāɗra dji dromaara ɓla. ³⁹Idjaba maāre ɓaɗa aɓari quīrāca ɓla. Maāglaba nāwā jara ɓla: “Djārāra quīrīādua ara ɓɗji quīrīā ɓa quīrāca.”^l ⁴⁰Maā crīcha droma umé panɗa dadjirāba ijā odibara, jūma Ācōrēba Moisea diada leyra idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba ɓaɗeɗa sida odia.

Ācōrēba ɗɗra edabari diai jaraɗara ɗcai warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

⁴¹Pariseorā wadi arima duanane Jesuba ādjirāa iwiɗisia:

⁴²–Bārāmaara Ācōrēba ɗɗra edabari diai jaraɗara ɗcaideba zei?–

Ādjirāba panusidaa:

–Daviɗeba zeya.–

⁴³Maāne Jesuba iwiɗisia:

–Māwā baibara, Daviba ɗsāwāērā Ācōrē Jauredeba idjira mā Boroaɗa asi? Daviba nāwā jarasia:

⁴⁴Dadjirā Boroɓa mā boroa jarasia: mā jawa araare chūmedua aɓa ɓa ume dji quīrūrā mā ɓa jawaɗa ɓaɓaraɗa.^m

⁴⁵Ācōrēba ɗɗra edabari diai jaraɗa Daviba mā Boroaɗa asibara, ɗsāwā Davi warra bai?–

⁴⁶Maāne ni aɓaɓa Jesua poya panunaé basía. Idjaba maā ewariɗeba ātaa idjā iwiɗiɗira wayasidaa.

Jesuba pariseorā bié jaraɗa

Marco 12:38-40; Luca 11:37-54; 20:45-47

23 ¹Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāa, dewara ēberārāa biɗa nāwā jarasia:

²–Judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā biɗa Moiseba jaradia ɓaɗara jaradiabadaa. ³Maā bēra ādjirāba jarabadara jūma ijā oɗadua. Baribara ādjirāba ara ādjia jaradia panɗ quīrāca oɗacaa. Maā bēra ādjirāba o panɗ quīrāca orānadua. ⁴Ādjirāba ēberārāa beɗe zareada ijā obibadaa ne ɗagaa ataubi panɗ quīrāca. Baribara aride ijā oɗamārēā ni maārī biɗa careɓadacaa.

⁵Ādjirāba ne jūmada obadaa dewararāba bia ununamārēā. Ācōrē beɗe cartade ɓaɗara buchaca zaquede eɗa ɓaɗeɗa ādji dratude, jawapotode biɗa jāɓadaa. Baribara dji buchacara jouɓa obadaa dewararāba bia ununamārēā. Idjaba maā carea ādjia jāɓada ide jizojizoa draso a ɓeɗa cajudapeɗa jāɓadaa.ⁿ

⁶Ābaa ne cobadaɗe ādjira dji dromarā chūmeɓadaɗe chūme quīrīāɓadaa.

k 22:37-38. Deuteronomio 6:4-5. **l 22:39.** Levitico 19:18. **m 22:44.** Salmo 110:1.

n 23:5. Deuteronomio 6:6-9; Numero 15:37-41.

Judiorã dji jarebada dede bida ara mañ quĩrãca obadaa. ⁷Idjaba purude nĩnane quĩrĩãbadaa ãberãrãba ãdjĩa wayaadeba “Mẽrã, Jaradiabari” adida.

⁸Baribara bãrãra jũmaena djabarã bãrã idjaba Jaradiabarida aba eropanã bãrã quĩrĩãniẽ panla ãberãrãba bãrã “Jaradiabari” adida.^o

⁹Mañ awara nañ dudabema ni abala “dai zeza” arãnadua, Zezada aba bajãne eropanã bãrã. ¹⁰Idjaba quĩrĩãrãnadua ãberãrãba bãrã “dai boro” adida, bãrã Borora ababara ãl bãrã. Idjira ãcõrẽba ãdra edabari diai jaradaa. ¹¹Bãrãnebemada dji dromaara ãla waabemarã nezocada baida ãla. ¹²Bariduada dji dromaara ãa quĩrĩã ãlãlã ãcõrẽba ãdaara ãya. Abalãba ara idjida ãdaara ãlibara ãcõrẽba dji dromaara ãya.

¹³¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca ãearã, miã djuburi panla ãcõrẽba cawa oi bãrã! Bãrãba ãberãrã ãcõrẽba pe erobãdebemada idu cawabidaca. Quĩrĩãnaẽ panla idjia bãrãra pe erobaida idjaba dewararãba mãwã quĩrĩã panl sida bãrãba iduaribidaca.

¹⁴¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca ãearã, miã djuburi panla ãcõrẽba cawa oi bãrã! Pẽdra wẽrãrãba erobeara jũma jãrĩbadamĩna dji biarãda crĩchabidi carea jũmarã quĩrãpita dãrã ãcõrẽa iwĩdibadaa. Mañ carea ãcõrẽba bãrãra biara cawa oya.^p

¹⁵¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca ãearã, miã djuburi panla ãcõrẽba cawa oi bãrã! Nañ ãjũãne, pusade bida palãlabadaa bãrãba jaradia nĩnada abala ijãbidi carea. Baribara mañ ijãbãlãrã bãrã cãyãbara biẽara ãpeda wetara talã uruade baida ãla.

¹⁶¡Bãrãra miã djuburi panla ãcõrẽba cawa oi bãrã! Dauberrea ãea quĩrãca panla. ¿Sãwã purura jipa pe ededi? Nãwã ãi jaradiabadaa: bariduaba ãcõrẽ de droma trãneba wãrãda ne oida jaraibara, mãwã oẽ sida cadjiruaẽana abadaa. Baribara ãcõrẽ dede ãl oro trãneba ne oida jaraibara, wãrãda oida ãlada abadaa. ¹⁷¡Bãrãra crĩcha neẽ ãea! ¡Dauberrea ãea quĩrãca panla! ¿Sãlãda biara ãl? ¿ãcõrẽ de dromada dji oro cãyãbara biara ãlẽca? Mañ orora ãcõrẽ itea bia ãla ababe ãcõrẽ dede ãl bãrã.

¹⁸Bãrãba nañ sida jarabadaa: “Bariduaba animarã babue diabada trãneba wãrãda ne oida jaraibara, mãwã oẽ sida cadjiruaẽa. Baribara dji animarã trãneba ne oida jaraibara, wãrãda oida ãla.” ¹⁹¡Bãrãra crĩcha neẽ ãea! ¡Dauberrea ãea quĩrãca panla! ¿Sãlãda biara ãl? ¿Ne babue diabadada dji animarã cãyãbara biara ãlẽca? Mañ animarãra ãcõrẽ itea bia ãla ababe ne babue diabada ãrã ãl bãrã.

²⁰Ûrĩnadua: abalãba ne babue diabada trãneba wãrãda ne oida jaraibara, ababe mañ trãneba mãwã oida jaraẽ ãla. ãtebãra mañ ãrã ãl animarã trãneba mãwã oida jara ãla. ²¹Mañ awara abalãba ãcõrẽ de droma trãneba

o 23:8. *Jaradiabarida aba eropanla.* Griego bedeadẽ ãlara cartade mãlãre ãl ãla: “Idjira Critoa.” **p 23:14.** Griego bedeadẽ ãlara cartade mãl versĩculura neẽa. **q 23:19.** *Bãrãra crĩcha neẽ ãea.* Griego bedeadẽ ãlara cartade mãlãra neẽa.

wārāda ne oida jaraibara, aḅabe mañ trāneba māwā oida jaraé ɓa. Ātebala Ācōrē mañ dede ɓa trāneba māwā oida jara ɓa. ²²Mañ awara abaaba bajā trāneba wārāda ne oida jaraibara, Ācōrē bugue trāneba māwā oida jara ɓa idjaba Ācōrē mama chūma trāneba wārāda ne oida jara ɓa.

²³⁻²⁴¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɓearā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Burrumia sābada quīrāca Ācōrē leyde maārīara ɓada quīrācuita obadaa. Menta queduada, aní tada, comino sida die ewabadaza aba Ācōrēba diabadaa. Baribara cameyo mībuebada quīrāca Ācōrē leyde dji dromaara ɓada odacaa. Djārā ume jipa odacaa, quīrā djuburiadacaa, idjaba Ācōrēba ijanacaa. Bārāba idjā ne diabada awara ɓcārē cārē mañ sida odaé panla? ¡Dauberrea ɓea quīrāca panla! ɓSāwā purura jipa pe ededī?

²⁵¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɓearā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba tazara, epedeco sida ārābemada quīrācuita sagabadaa, baribara eda mititia ɓa. Ara mañ quīrāca bārā soḁe ne jūmada ara bādji itea eda quīrābadaa idjaba ne drabadaa. ²⁶¡Pariseo dauberre! Naārā tazara, epedeco sida eda sagadua; māwābala ārābema sida bia saga ɓaya.'

²⁷¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɓearā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba beḁarā tɓaripedada ārā totroa nūma quīrāca ɓea. Maḅara dajadaare bia quirua, baribara edaare beḁarā ɓawaraba, ne jūma mititiaba bira ɓa. ²⁸Ara mañ quīrāca bārāba ēberā daumaarā jipa ɓeaca panla, baribara wārāda bārāba jaradiabadara odacaa. Bārā sora ne jūma cadjiruaba bira ɓea.

²⁹¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca ɓearā, mīā djuburi panla Ācōrēba cawa oi bērā! Ācōrēneba bedeabadarā tɓaripedadama bārāba ārābemada bia quiruda obadaa. Dewara jipa ɓearā tɓaripedadama biḁa ara mañ quīrāca obadaa. ³⁰Mañne bārāba jarabadaa: “Dadji drōāenabema ewaride pananabara, Ācōrēneba bedeabadarāda careba beadaé bacasia.” ³¹Māwā bārāba jara panla Ācōrēneba bedeabadarā quenapedadarāneba yōsidada. Bārāba ara ādjirā quīrāca ɓea. ³²¡Mañ bērā bārā drōāenabemaba opedadaéra jūma odadua!

³³¡Bārāba dama quīrāca ɓea! Ācōrēba bārāba wārāda tɓla uruade bié ɓaya. ³⁴Mā Ācōrēneba bedeabadarāda, crīcha cawa ɓeada, Ācōrē ley jaradiabada sida bārāmaa diabueya. Baribara bārāba ācala beaḁia idjaba ācala crude cachi jira ɓaḁia. Dewararāda bārā dji jarebada dede soaba uḁia idjaba bié oḁi carea puruza ēpēnia. ³⁵Mañ bērā jūma ēberā jipa ɓea naārāeḁalɓa beapedada carea Ācōrēba bārāba cawa oya: Abel jipa ɓa beapedada carea, Berequía warra Zacaria beapedada carea idjaba jūma dewararā beapedada carea biḁa. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji

r 23:26. *Epedeco sida.* Griego bedeaḁe ācala cartade mañra neéa.

animarā babue diabada caita beasidaa.^s ³⁶Wārā arada mña jaraya: jūma mañ ēberārā beapedada carea Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya.–

Jesu Jerusaleā carea sopuada

Luca 13:34-35

³⁷Jerusaleā, Jerusaleā, bārāba Ācōrēneba bedebadarāda beabadaa! ĩĀcōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa!^t Mña ĩarima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaé basía. ³⁸Mañ carea Ācōrēra waa bārā ume ĩaéa.^u ³⁹Mña bārāa jaraya: ara idiba mñra waa ununaéa aba mñ bia edabadaa. Mañ ewaride nāwā jaradia: “ĩBio bia ĩla Ācōrē trāneba zebārara!”–^v

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Marco 13:1-23; Luca 21:5-24

24

¹Jesura Ācōrē de droma dajadaare badada wābarā basía. Mañne idji ume nībabadarāda idji caita zedapeda jarasidaa:

–Acadua Ācōrē de dromara, caita ĩea de sida sāwā bia quedada.–

²Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māē, bārāba unu panra bia quedaa. Baribarā wārā arada mña jaraya: nañ mōgara capedadara jūma todogozoaya.–

³Jesu Olivo eyade chūmaside idji ume nībabadarāra idjima wānapeda āduba nāwā iwīdisidaa:

–Dairāa jaradua, Ācōrē de dromara ĩsālbe todogozoai? ĩCārēneba cawadi bara zebododa? Idjaba ĩcārēneba cawadi nañ ewarira jōbarāda?–

⁴Jesuba panusia:

–Quīrācuīta beadadua ni abalba cūrūgarānamārēā. ⁵Zocārāba jaradia ādjidrā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadā.

⁶Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djō duanāda idjaba drua āyā biēa māwā duanāda. Baribarā ne wayarānadua. Mañgāra jūma māwāida ĩla. Baribarā nañ ewarira wadi jōēa. ⁷Abal puruda dewara puru ume djōnia. Abal druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia.^w Zocārā druade jarrabada baraya idjaba de uremiada baraya. ⁸Baribarā mañ naārā mīgabadara maārī ĩaya wērā warra pua za ĩa quīrāca.

⁹Mañ ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diadā bié odapeda beadamārēā. Mñ ĩjā panā carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ¹⁰Mañ carea

s 23:35. *Abel.* Genesi 4:3-8. *Zacaria.* Mañgā Zacaria zezara wārāda Joyadā basía. **2** Cronica 24:20-22. *Berequía warra Zacaria.* Zacaria 1:1. **t 23:37.** 1 Rey 9:10; Jeremia 2:30. **u 23:38.** Jeremia 22:5. **v 23:39.** Salmo 118:26. **w 24:7.** Griego bedade ālāra cartade idjaba nāwā ĩā ĩla: “Cacua bié ĩaida quīrātanoa odjacuada.”

zocārāba mǎ ijā panlra igaradía. Mañne dji jidabidía idjaba dji quĩrāmania. ¹¹ Ācōrēneba bedeabada dji wārāé beada zedia. Małgarāba ēberārāra zocārā cūrūgadía. ¹² Cadjiruara auđuara yōbłrł bērā zocārāba djārā quĩrĩā pananara igaradía. ¹³ Baribłrł bārāba maļ ewari zareade mǎ ijā panłda igaradaēbłrł, Ācōrēba ēdrl edaya idji ume ewariza zocai panani carea. ¹⁴ Mañne bedeā bia Ācōrēba pe eroḅłdebemada jūma naļ ējūāne jaradía puru beaza ūrĩnamārēā. Māwānacareabłrł naļ ewarira jōya.

¹⁵⁻¹⁶ Ācōrēneba bedeabari Danielba cartade ḅasia Ācōrē de dromane eda dji biara ḅł dejāne Ācōrēba quĩrĩacada abałba ḅłida.^x (Dji carta ačł ḅaba cārē jara ḅłda cawaida ḅla.) Bārāba maļ unubłdade Judea druade beara eyadaa mĩrũ wānida panla. ¹⁷ Ēberā idji de łrł ḅłra idji dede eda wāiē ḅla ne edai carea. ¹⁸ Dji peade ḅłba idjia łrł jłbarira jēda edade wāiē ḅla. ¹⁹ Maļ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa eroḅea sida bio mĩā djuburi beadía. ²⁰ Ācōrēa iwıdidadua cue jara wa łnāũbada ewaride mĩrũ wāna amaaba. ²¹ Maļ ewaride ēberārāra bio bia mĩgadía. Ācōrēba naļ ējūā oḅadeba łtaa ēberārāra maļ quĩrāca bia mĩgadācaa idjaba māwānacarea waa ara maļ quĩrāca mĩgadaēā. ²² Maļ ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mĩgabibara, ni abałda ēdrlāde bacasia. Baribłrł Ācōrēba edada ēberārā carea jūma daucha bia mĩgabiēā.

²³⁻²⁴ Maļ ewaride łcłrłba sewadeba jaradía ādjira Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraḅada. Idjaba łcłrłba sewadeba jaradía ādjira Ācōrēneba bedeabarida. Małgarāba ne ununaca wałḅla beada oḅia ēberārā cūrūgaḅı carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgaḅıbara, ādjirā sida cūrūgacasıdaa. Maļ bērā abałba bārāa jaraibłrł, “Ačłdadua, Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraḅara nama ḅla,” małra ijārānadua. Dewarałba idjira jarima ḅłada aibłrł, maļ sida ijārānadua. ²⁵ Jūma małgara młā bārāa jarasia māwāi naēna.

²⁶ Maļ bērā abałba bārāa jaraibłrł: “Ūrĩnadua, Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraḅara ējūā pōāsa ewaraga ḅłde ḅla,” jāmaa wārānadua. Dewarałba jaraibłrł: “Ačłdadua, idjira nama dede eda ḅla,” małra ijārānadua. ²⁷ Naļ Djara Edada zebłrłra jūmarāba ebuda ununia łmāḁau oḅjabariareba łmāḁau ḅaebarıdaa baa purewa edabarłde ebuda unubada quĩrāca. ²⁸ Jūmarāba cawa panla āgoso powwa nūmłma ne beudara tabłda. Ara maļ quĩrāca mǎ zebłrłra jūmarāba ununia.–

Naļ Djara Edada zeıdebema

Marco 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Ēberārā bio bia mĩga pananacarea ara małda łmāḁaura pāĩmaya. Jedeco sida łnaēā. Chıḁaura bajāneba ḅaecuadía. Jūma bajāne beara

x **24:15-16.** Daniel 9:27; 11:31; 12:11. Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititía ḅasia 168 poa Jesu toḁı naēna. Baribłrł Jesuba jarasia maļ Antıocoba oḁa quĩrāca wayacusa māwāıda. Ācłrłmaarā Jesuba jaraḅara wārāda māwāsıa romanorāḅa Jerusaleł puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārısıdade. Ācłrłmaarā jara ḅla cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ācłrłmaarā Jesuba jaraḅara jırıārebema ewaride māwāya.

quĩrã awara ðeya.^y ³⁰Maĩne bajãne ne ununia. Maĩgara mĩ, Naĩ Djara Edada zebɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ. Maĩ unubɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ jũma naĩ ẽjũãne ðea purura ne wayaadeba jĩãnia.^z Mĩra jĩrĩrĩne ɱɱa bara zebɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ idjaba quĩrãwãrẽã dorrodorɾoa ɱɱa ununia.^a ³¹Maĩne cachiru jĩguabɾɾɾɾɾɾɾɾ mĩa bajãnebema nezocarãda drua ðeaza wãbiya Ȧcõrẽba edadarãda ȧbaa jɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ.

³²Higojõneba ne jarabɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ cawadadua. Dji jɾɾɾɾɾɾɾ tucu nũmepeda quedua barabaria. Maĩneba jũmarãba cawa panɱa dãrãẽne poara zeida.

³³Ara maĩ quĩrãca mĩa jaraɱa unubɾɾɾɾɾɾɾɾɾɾ mĩ zeĩ ewarira jũẽboɱoɱoɱo. ³⁴Mĩa bãrãa wãrãda jaraya: naĩ ewaridebema ẽberãrã beudi naẽna maĩra jũma mãwãya. ³⁵Bajãra jõya, naĩ ẽjũã sida jõya, baribɾɾɾ mĩa jaraɱara wãrãda mãwãya.

³⁶Baribɾɾɾ ni ȧbaɱba maĩ ewarira sãɱbe mãwãida cawadaẽa. Ȧcõrẽ bajãnebema nezocarã biɱa adua panɱa. Mĩ, Naĩ Djara Edada biɱa adua ɱa.^b ȧbabe mĩ Zezabɾɾɾ cawa ɱa. ³⁷Naĩ Djara Edada zeĩ ewarira Noẽ ewaride ɱada quĩrãca ɱaya.^c ³⁸Dopapa zeĩ naẽna ẽberãrãra ne co duanabadjia, miã cãĩ duanabadjia, dji caurãra quima diacua duanabadjia. Mãwã duanabadjia ȧba Noẽ jãba dromane ɱadobɾɾɾɾɾɾɾɾ. ³⁹Ȧdjirãba dopapa zeidebemaɱa cawadaca basía. Baribɾɾɾ wãrãda zeside ȧdjirãra jũma nãbɾɾɾ quiniɱidaa.^d Ara dopapa cawaẽne zeɱa quĩrãca mĩ, Naĩ Djara Edadara cawaẽne zeya. ⁴⁰Maĩ ewaride ẽberãda umẽ ȧdji ẽjũãne traja panɱne mĩ, Naĩ Djara Edadaba ȧba edeya baribɾɾɾ dewarabemara ðeya. ⁴¹Wẽrãrãda umẽ ȧbari yude ne ȧa panɱne mĩ, Naĩ Djara Edadaba ȧba edeya baribɾɾɾ dewarabemara ðeya.

⁴²Maĩ carea dau ɱɱa ɱeadadua. Bãrã Borora sãɱbe zeida adua panɱa. ⁴³Naĩda cawadadua: de djibariba ne dɾɱabarira sãɱbe zeida cawa ɱɱbara, cãĩẽ bacasia ni cãrẽ sida dɾɱabi amaaba. ⁴⁴Ara maĩ quĩrãca bãrã biɱa jĩã ɱeadadua. Bãrãba mĩ, Naĩ Djara Edada zeẽda crĩcha panɱne zeya.

Nezoca umẽ panɱneba ne jara ɱa

Luca 12:41-48

⁴⁵Nezoca crĩcha cawa ɱɱba jipa obari quĩrãca ɱeadadua. Idji boroba waabema nezocarãda idji jɾɾɾɾɾɾɾ ɱasia aride ne cobi ȧmãrẽã.

⁴⁶Nezocaba mãwã o ɱada idji boroba unune zeibɾɾɾ, idjira bio bia ɱaya.

⁴⁷Wãrã arada mĩa jaraya: dji boroba jũma idjia eroɱara maĩ nezoca jɾɾɾɾɾɾɾ ɱaya. ⁴⁸Baribɾɾɾ maĩ nezocara dji cadjirua baibɾɾɾ, idji soɱe mĩ boro zeira dãrãyana aya. ⁴⁹Maĩne waabema nezocarãra biẽ o ɱaya idjaba beu nĩbabadarã ume ne co ɱepeda itua do ɱaya. ⁵⁰ȧɱɱa idji boro zeida jĩãẽ ɱaya. Mãwã ɱade idji borora cawaẽne zeya. ⁵¹Maĩbe dji boroba bio

y 24:29. Isaía 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. z 24:30. Zacaria 12:10.

a 24:30. Daniel 7:13-14. b 24:36. Mĩ, Naĩ Djara Edada biɱa adua ɱa. Maĩra griego beɱeade Ȧcɱɱa cartade neẽa. c 24:37. Genesi 6:5-8. d 24:39. Genesi 7:6-24.

cawa opeda dji biaca bearã ume bié ðaya. Mama jûmarãda aujĩã panania idjaba puaba quida íchia panania.

Die awērārānebema ne jara ða

25 ¹Bajāne ðaba ēberārã pe eroðara nañ quĩrãca ðaya: awērārãda die panasidaa. Ādjiza ĩbĩrãda edadapeda quima edaya ða umaquĩrãda audiabariðe wāsidaa. ²Mañ awērara juesuma crĩcha cawa panasidaa. Baribara juesuma crĩcha neé panasidaa. ³Dji crĩcha neé panaba ādji ĩbĩrara edesidaa baribara olivo dragada ededaé basía dārã coa erobeadi carea. ⁴Mañne dji crĩcha cawa panaba ādji ĩbĩrara edesidaa, idjaba olivo draga sida auðu edesidaa. ⁵Dji quima edaya ða umaquĩrara dārãna bẽrã jûmarãda daupeadapeda cāsidaa.

⁶Mañne ariquẽtra bedeada jĩgua ũrĩsidaa: “¡Dji quima edaya ða umaquĩrara zebara! ¡Idjira audiabariðe wānadua!” ⁷Ara mañda jûma mañ awērara piradrāsidaa ādji ĩbĩrã biara uruabidi carea. ⁸Mañne dji crĩcha neé panaba dji crĩcha cawa panaba jarasidaa: “Dai ĩbĩrara quicuabododaa. Bārã olivo dragadebemada diadadua.” ⁹Baribara dji crĩcha cawa panaba panusidaa: “Daiba bārãa diadibara ni abaa itea araéa. Biara ða bārã itea nẽdode wānida.” ¹⁰Ara mañda olivo dragara nẽdode wāsidaa. Mañmisa dji quima edaya ða umaquĩrara jũesia. Mañbe dji crĩcha cawa panara idji ume dji ðasrida o panamaa eda wāsidaa. Ara mañda nezocaba eda wābadara jũatara ðasia.

¹¹Māwānacarea dji olivo draga nẽdode wā pananara jẽda zedapeda jarasidaa: “Dai boro, dai boro, दौर idu eda wābidua.” ¹²Baribara dji quima edabara umaquĩraba jarasia: “Wārã arada mla jaraya: mla bārãa unucaa.”—

¹³Mañbe Jesuba jarasia:

—Mañ carea bārãra dau ðaba ðeada. Mā, Nañ Djara Edada zei ewarira, dji hora sida adua panaa.^e

Paratadeba ne jara ða

Luca 19:11-27

¹⁴Bajāne ðaba ēberārã pe eroðara nañ quĩrãca ða: ēberãda dewara druadaa wāi carea ðasia. Mañ carea idji nezocarãda trācuapeda idji paratara ādjiza diasia ne o pananeba waribidamārẽã. ¹⁵Ādjiza poya waribidida crĩcha quĩrãca diasia. Abaa paratada mil juesuma diasia. Dewarabemaa mil umé diasia. Dewaraa mil aba diasia. Mañbebara wāsia.

¹⁶Dji mil juesuma edadara mañ parata waribi carea trajade wāsia. Māwā idjia dewara mil juesuma edasia. ¹⁷Ara mañ quĩrãca dji mil umé edadaba dewara mil umé edasia. ¹⁸Baribara dji mil aba edadaba mañ paratara egorode jou ðasia.

^e 25:13. *Nañ Djara Edada zei.* Mañra griego bedeade ācara cartade neéa.

¹⁹Dārābārāde ādji borora jēda zesia. Maābe idjia parata amenanebemada idji nezocarāa iwīdisia. ²⁰Dji mil juesuma edadara zepeda dewara mil juesuma enepeda jarasia: “Mā boro, bla mil juesuma diadadeba māa dewara mil juesuma enesia.” ²¹Dji boroba jarasia: “Bia bla, nezoca bia, bla jipa obaria. Māa maārī diadara bla aride oda bērā māa waiblara ba jawaeda baya. Eda zedua mā ume bāsrīda panani carea.”

²²Maābe dji mil umé edadara zepeda jarasia: “Mā boro, bla mil umé diadadeba māa dewara mil umé enesia.” ²³Dji boroba jarasia: “Bia bla, nezoca bia, bla jipa obaria. Māa maārī diadara bla aride oda bērā māa blā waiblara ba jawaeda baya. Eda zedua mā ume bāsrīda panani carea.”

²⁴Baribārā dji mil aba edadara zepeda jarasia: “Mā boro, māa cawa bla bla djārāra quīrā djuburiacada parata edai carea. Maā awara djārāba upedadara ewabaria. ²⁵Maā carea māra ne wayasia. Ba parata aduabue amaaba egorode jou bāsia. Baribārā nama eroāla.” ²⁶Maāne dji boroba jarasia: “iNezoca cadjirua, bāra djuburia tabāa! Bla wārāda cawa bāsia māa djārāneda edabarida idjāba djārāba upedadara ewabarida. ²⁷Maā bērā bla mā paratara dji parata wagabada dede bāida bāsia. Māwā odabara mā zebārāde mā parata edabārā awara dji eabada sida edacasia.”

²⁸Maābe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil aba eroāra jārīnapeda dji die mil eroāla diadadua. ²⁹Māa diada auđu abaāba eneēbārā, māa maārī diada sida jūma jāriya. ³⁰Jāā nezoca djuburia tabāra dajada pāīmane batabuedadua. Mama beara aujīā panania idjāba puaba quīda īchia panania.”

Jūmarā cawa oidebema

³¹Mā, Naā Djara Edadara jūma bajānebema nezocarā ume ābāa bara zebārāde, mā bugue quīrāwārēā bāde chūmeya cawa oi carea. ³²Maāne druazabema ēberārāda mā quīrāpita zedia. Maāgarāra māa awara awara baya oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ābaa pananada awara bābari quīrāca. ³³Dji oveja quīrāca beada mā jawa araare baya. Dji chiwatu quīrāca beada mā jawa acāre baya. ³⁴Maābe mā, dji Boroba jawa araare duanārāa nāwā jaraya:

“Bārā, mā Zezaba bia bācuadarā, zedadua. Idji purude bia pananadua. Naā ējūā oda ewarideba ātaa mā purura bārā itea o bācārīa. ³⁵⁻³⁶Mā jarra bāsīde bārāba ne cobisīdaa; mā opichia bāsīde baido dawasīdaa; māra drua āībema quīrāca pārrāa nībasīde bārā dede bia edasīdaa; māa cacuae jāi carea neē bāsīde māa diasīdaa; mā cacua biē bāsīde acāde zesīdaa; idjāba māra preso bāsīde acāde zesīdaa.”

³⁷Maāne dji jipa beaba iwīdīdīa: “Dai Boro, sālbe bara jarra bāsi? ¿Sālbe daiba bara ne cobisīda? ¿Sālbe bara opichia bāsi? ¿Sālbe daiba bara baido dawasīda? ³⁸¿Sālbe bara drua āībema quīrāca pārrāa nībāsi? ¿Sālbe dai dede bara bia edasīda? ¿Sālbe daiba ba cacuae jāmārēā diasīda? ³⁹¿Sālbe bara cacua biē bāde wa preso bāde daiba acāde wāsīda?”

⁴⁰Mañne mña panuya: “Wārā arada mña jaraya: bārāba mñ djabarā dji edaara quedeada carebasidade mñda carebasidaa.”

⁴¹Mañbe mñ jawa aclare duanlraa jaraya: “Bārā, Ācōrēba bié ðadarā, mñ caitabemada āyā wānadua tɫɫ urua quicaɫaa. Mañgɫa Ācōrēba coa ðasia diauruda, idji nezocarā sida cawa oi carea. ⁴²⁻⁴³Mañ jarra ðaside bārāba ne cobidaé basía; mñ opichia ðaside baido dawadaé basía; drua āībema quīrāca pɫɫaa nībaside bia edadaé basía; mña cacuaɫe jñi carea neé ðaside bārāba diadaé basía; mñ cacua bié ðaside, preso ðaside biɫa bārāba mñra acɫe zedaé basía.”

⁴⁴Mañne ādjirāba iwidiɫia: “Dai Boro, daiba bɫa jarra ðaɫa, opichia ðaɫa, drua āībema quīrāca pɫɫaa nīda, cacuaɫe jñi carea neé ðaɫa, cacua bié ðaɫa, wa preso ðaɫa ununaca basía. ¿Sāñbe bɫa carebaɫaé basi?”

⁴⁵Mañne mña panuya: “Wārā arada mña jaraya: bārāba dji edaara quedeada carebaɫaé baside mñda carebaɫaé basía.” ⁴⁶Mañbe Ācōrēba ādjirāra tɫɫ urua quicaɫaa ðatacuaya, baribɫɫ dji jipa ðeara idji ume ewariza zocai beaɫamārēa edeya.–

Jesu beaɫi carea crīcha jɫɫ panana

Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

26

¹Jūma mañ jaradiadacarea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia: ²–Bārāba cawa panɫa ewari umé babɫɫaɫe Egiptoɫeba ēɫɫɫeɫa quīrānebabada ewarida oɫida.^f Mañne aɫaɫa mñ, Nañ Djara Edaɫara jidabiya crude cachi beaɫamārēa.–

³Mañmisa sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida Caipá de dromane ābaa dji jaresidaa. Mañ Caipára sacerdote dji dromaara ðasia. ⁴Mañne beɫea ausidaa Jesura chupea jidaɫeɫa beabidi carea. ⁵Baribɫɫ jarasidaa:

–Ewari dromane jidaɫaéa ēberārā quīrūbucarānamārēa.–

Wērāba nardo quera Jesu boro ārɫ weaɫa

Marco 14:3-9; Juañ 12:1-8

⁶Mañ ewaride Jesura Betania purude Simoñ aida bara ðaɫa dede ðasia. ⁷Mañne wērāda idjimaa zesia. Mañ wērāba boteya alabastro mōgara oɫada enesia.^g Boteyara quera bio nēɫa ðaba bira ðasia. Jesu ne co chūmɫne wērāba mañ querara idji boro ārɫ weabuesia. ⁸Jesu ume nībabadarāba mañ unubɫaɫe quīrūsidaa. Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēā jāwā weatasi? ⁹Nēdobuedabara paratada waibɫa edacasia. Mañba ne neé quedeara carebacasia.–

f 26:2. Exodo 12:1-27. **g 26:7.** Alabastro. Mañgɫa mōgara cuaracuara ðaɫa. Mācua zareaé ða bēra ne obadaa. Judiorāba alabastrora Egipto druaɫeba enebadjidaa. Jūma alabastro oɫara nēɫa ðaɫa.

¹⁰Baribara Jesuba maŕda ũrina bẽrã jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã idjira quẽã panã? Idjia m̃ jãwã oðara bia ðasia. ¹¹Ne neẽ quẽdeara ewariza bãrã tãena panania, baribara m̃ra bãrã ume ewariza ðaẽa. ¹²Dãrãene m̃ra beupeða tãbaridia. Nañ wẽrãba m̃ra mañ carea queraba pãsia. ¹³Wãrã arada m̃ra jaraya: jũma nañ ẽjũane bedeã bia m̃nebema jaradiabada nañ wẽrãba oðara nẽbarãdia idji sida quĩrãnebadamãrẽã.–

Judaba Jesu jidabi carea crĩchada

Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

¹⁴Juda Iscariote abadada Jesuba doce edadebema basía. Mañ Judara sacerdote bororãmaa wãsia. ¹⁵Idjia nãwã iwidisia:

–M̃ra bãrãa Jesuda jida diaibara, ¿bãrãba m̃ra cãrẽda diadi?–

Mañne ãdjirãba parata torroda treinta diasidaa.^h ¹⁶Mamaaba ãtaa Judaba jarabadija sãwã Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarã ume ne codã

Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹⁷Pañ ẽsãbari neẽ ða cobada ewarida jũesia. Domia aba mãwã cobadjidaa. Dji nabema ewaride Jesu ume nĩbabadarãba idjimaã wãnapeda iwidisidaa:

–¿Bla sãma quĩrã ða daiba Egiptodeba ẽdrãpedada quĩrãnebadi carea cobadara ða itea oðida?–

¹⁸Jesuba panusia:

–Jerusaleãne dadjia unubada ẽberãmaa wãnadua. Idjía nãwã jaradadua: “Dadjirãa Jaradiabariba jara ða idji ewarira caita ðada. Idjia, idji ume nĩbabadarã bida Egiptodeba ẽdrãpedada quĩrãnebadi carea cobadara ða dede codia.”–

¹⁹Ara maŕda Jesuba jarada quĩrãca idji ume nĩbabadarãba Egiptodeba ẽdrãpedada quĩrãnebadi carea cobadara osidaa.

²⁰Queudacarea Jesura, idji ume nĩbabadarã doce panã ume mesa icawa chũmesia. ²¹Ne co panãne idjia jarasia:

–Wãrã arada m̃ra jaraya: aba bãrãnebemaba m̃ra jidabiya.–

²²Mañ carea ãdjira bio sopua panesidaa. Ara maŕda aba aba idjía iwidisidaa:

–M̃ Boro, ¿m̃ra mãwã oica?–

²³Idjia panusia:

–M̃ ume abari epedecode ne co ðaba m̃ra jidabiya.ⁱ ²⁴Wãrãda m̃, Nañ Djara Edadara beuida ða Æcõrẽ Bedeade ða ða quĩrãca.^j ¡Baribara m̃ jidabi ẽberãra bio miã djuburi ða! Idjira topedadaẽbara biara ðacasia.–

h 26:15. Zacaria 11:12; Exodo 21:32. **i 26:23.** Salmo 41:9. **j 26:24.** Salmo 22; Salmo 118:22; Isaía 52:13deba aba 53:12daa.

25 Mañne Juda, Jesu jidabiya ðaba iwidisia:

–Jaradiabari, ¿mña mawã oica?–

Jesuba panusia:

–Mãẽ, bla mawã jara ðla.–

26 Wadi ne co duanane Jesuba pañda jawade edapeda Ñcõrẽa bia jarasia. Mañbe cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa diablarãde jarasia:

–Edadadua. Codadua. Nañglara mñ cacuaa.–

27 Mawãnacarea uva ða tazade ðada edapeda Ñcõrẽa bia ðada asia. Mañbe ãdjirãa diablarãde jarasia:

–Jumarãba doðadua. 28 Nañglara mñ oaa. Mñ oa erozoablarãba Ñcõrẽba bedea djiwidida ðablarãa zocãrã ãberãrãba cadjirua opedadada quĩrãdoai carea.^k 29 Mña jaraya: mña uva ðara waa doẽa aba mñ Zezaba jũma idji ãberãrã pe erobeblarãdaa. Mañbeblã mña bãrã ume uva ðada wayacusa doya.^l

Pedroba Jesu igaraẽana ada

Marco 14:26-31; Luca 22:31-34; Juañ 13:36-38

30 Mañbe Ñcõrẽ Bedeadebemada trãñapeda Olivo eyadaa wãsidaa.^m

31 Mañne Jesuba ãdjia jarasia:

–Nañ diamasi jũma bãrãba mñra igaraña. Ñcõrẽ Bedeade nãwã ðl ðla: “Mña oveja wagabarira beablarãde dji ovejara jãrãzoaña.”ⁿ 32 Bariblarã mñra ãrẽbapeda bãrã na wãya Galilea druadaa.–

33 Mañne Pedroba Jesua jarasia:

–Jumarãba blra igarañimĩna mñablarã igaraẽ ðaya.–

34 Jesuba Pedroa jarasia:

–Wãrã arada mña jaraya: ara nañ diamasi eterre berui naẽna bla barima ùbea mñra unucaada aya.–

35 Bariblarã Pedroba jarasia:

–Mñ beabada sida blra igaraẽa.–

Waabemarã bida abarica jarasidaa.

Jesu Getsemanine Ñcõrẽa iwidida

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

36 Jesura idji ume nĩbabadarã sida Getsemani abadama jũene wãsidaa. Mama Jesuba ãdjirãa jarasia:

–Mñ awuá Ñcõrẽa iwidide wãblaramisa nama chũpanenadua.–

k 26:28. Bedea djiwidi. Jeremia 31:31-34. Ñcõrẽa naãrã israelerã ume bedea ðasia (Exodo 24:6-8). *Djiwidi.* Griego bedeade ñclara cartade mañra neẽa. **l 26:29.** Uva ðada wayacusa doya. Griego bedeade mañba idjaba jara ðla: “Uva ða djiwidida doya.” **m 26:30.** Mañ ewari dromane judiorãba ne codi naẽna Salmo 113deba aba 114daa trããbadjidada. Ne copedadacarea Salmo 115deba aba 118daa trããbadjidada. **n 26:31.** Zacaria 13:7.

³⁷Mañbe Zebedeo warrarã umé panłda, Pedro sida jĩga edesia. Idji sãwãinebemada jũmawãyã crĩcha ɓa bẽrã bio sopua ɓesia. ³⁸Mañne ãdjĩa jarasia:

–Młra sopuaba beubɓɓa quĩrãca ɓla. Nama panenadua. Mł daucha zocai pananadua.–

³⁹Jesura wagabe wãpeɗa idji dratura ẽjũãnaa tẽũ coɓepeɗa Ācõrẽa iwidisia:

–Mł Zeza, ɓa quĩrã awara oida ɓaɓaɓa młra idu bia mĩgabirãdua.

Baribɓɓa mła quĩrĩã ɓa cãyãbara ɓa quĩrĩã ɓa quĩrãca odua.–

⁴⁰Mañbe Jesu idji ume nĩbabadarã ũbea panłmaa jẽda zebɓɓaɗe unusia ãdjira cãĩ panłda. Pedroa jarasia:

–¿ɓara mł daucha ni hora aba biɗa poya zocai ɓaẽca? ⁴¹Bãrãra dau ɓɓa ɓeadaɗua. Ācõrẽa iwididadaɗua mł igarada amaaba. Mła cawa ɓa bãrãba biada o quĩrĩã panłda. Mãwãmĩna nał djarade ɓɓaẽ panł.–

⁴²Mañbe Jesura wayacusa wãpeɗa Ācõrẽa iwidisia:

–Mł Zeza, młda bia mĩgaida ɓaɓaɓa, ɓa quĩrĩã ɓa quĩrãca mĩgaya.–

⁴³Idji ume nĩbabadarãmaa jẽda zebɓɓaɗe cãĩ panłda unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nũpanasidaa. ⁴⁴Ādjira waya amepeda wãsia. Ācõrẽa ara abarida iwidisia. ⁴⁵Mañbe idji ume nĩbabadarãmaa jẽda zepeda jarasia:

–Bãrãra ¿wadibida cãĩ panłca? Mł ewarira jũesia. Mł, Nał Djara Edadara ẽberã cadjiruarã jɓwade ɓeɓaɓa. ⁴⁶Piradɓaɗaɗua. Wãnia. Aɗaɗaɗua, jari urua mł jidabira.–

Jesu jidapedada

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juañ 18:2-11

⁴⁷Jesu wadi bedea ɓaɗe Judada zesia. Mañ Judara Jesuba doce edadaɗebema basĩa. Zocãrã ẽberãrãda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirãra sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã biɗa diabuepedadarã basĩa. ⁴⁸Dji jidabiya ɓaɓa ãdjĩa jaradoasia sãwã oida Jesuda cawaɗamãrẽã. Nãwã jarasia:

–Mła uridarraɗe isõɓaɓaɗa Jesua. Idjida jidadaɗua.–

⁴⁹Mañne Judara Jesu caita wãpeɗa jarasia:

–¡Mẽrã, Jaradiabari!–

Mãwã jarapeda Jesura uridarraɗe isõsia. ⁵⁰Jesuba idjĩa jarasia:

–Ache, ɓa ode ze ɓara odua.–^o

Ara mañda dewararãda caita zedapeda Jesura jidasidaa. ⁵¹Mañne Jesu ume nĩbабари abaɓa idji djõbada necoda ẽũta edapeda sacerdote dji droma nezoca cawarłda tatasia. ⁵²Mañbe dji cawarł tataɗaa Jesuba jarasia:

–Badji necora wagadua. Necoba djõbadara necoba beudĩa. ⁵³Mł Zezaa iwidibɓɓa ara mañda idjia bajãnebema nezocarãda cãbana diabueya. ¿ɓa mañra adua ɓaɗca? ⁵⁴Baribɓɓa mãwã obaɓaɓa idji Bedeade mñnebema ɓa ɓara ¿sãwãcasi?–

⁵⁵Mañbe Jesuba dewararãa iwidisia:

o 26:50. ɓa ode ze ɓara odua. Mañ bedeaba idjaba jara ɓa: “¿Cãrẽda ode ze ɓa?”

–Bārāba ¿cārē cārēā neco bara, bacuru bara m̃lra jāwā jidade ze panā? ¿Māwāra m̃lra ēberā minijichiaca? M̃la ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia chūmabadjia. ¿Cārē cārēā m̃lra mama jūmarā daide jidaadaē basi? ⁵⁶Baribara jūma naḡlra o panla Ācōrēneba bedeabadarāba ḡapedada māwāmārēā.–

Māwā ḡade Jesu ume nībabadarāba idjira ḡesidaa. Jūmarāda mīrū wāb̃lasidaa.

Jesu dji dromarā quīrāpita ḡada

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juañ 18:12-24

⁵⁷Maḡbe Jesu jidapedadarāba idjira sacerdote dji droma Caipámaa edesidaa. Maḡ Caipá dede judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jare duanasia. ⁵⁸Maḡne Pedroba Jesu t̃m̃lba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūēsia. Dji de auḡ jūrā ca ḡade eḡa wāpeḡa Ācōrē de dromanebema zarrarā ume ābaa chūmesia Jesu sāwā odi cawai carea.

⁵⁹Maḡne sacerdote bororāba, jūma judiorā dji dromarā bida ēberārāda jar̃sidaa sewadeba Jesura bié jaradāmārēā. Idjira nēb̃rade ḡadapeḡa beabidida crīchasidaa. ⁶⁰Zocārāba Jesura sewadeba bié jarade zesidamīna idjidebema bié jaradida neé basia. Māwā duanḡne ēberāda umé zesidaa. ⁶¹Maḡḡarāba jarasidaa:

–Naḡ ēberāba jarasia: “M̃la Ācōrē de dromara ārīda ḡla, baribara ewari ūbeade wayacusa o coḡlida ḡla.”–^p

⁶²Maḡne sacerdote dji dromaara ḡla ḡta nūmepeda Jesua iwīdisia:

–Naḡḡarāba ḡla bié jara panla. Ādjia jara panlra ¿wārāca? ¿ḡla nī cārē sida panuēca?–

⁶³Baribara Jesura chupea ḡesia.^q Māwā ḡade sacerdote dji dromaara ḡla idjia jarasia:

–Ācōrē zocai ḡa quīrāpita daia wārāda jaradua. ¿ḡla Ācōrēba ēḡl edabari diai jaradaca? ¿ḡla Ācōrē Warraca?–

⁶⁴Jesuba panusia:

–Māē, ḡla māwā jara ḡla. Maḡ awara m̃la jaraya: idiba ḡtaa bārāba m̃l, Naḡ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya ḡa j̃lwa araare chūm̃l̃da idjaba j̃r̃rārāne zeb̃l̃ada.–^r

⁶⁵Maḡne sacerdote dji dromaara ḡa quīrūb̃l̃ada idjia j̃l ḡla cōātapeda dewararāa jarasia:

–j̃Jāwā idjia Ācōrēda bié jara ḡla! ¿Cārē cārēā dewarada jar̃l̃di idji bié jaramārēā? Bārāba ūr̃isidaa idjia Ācōrēda bié jarab̃l̃ada. ⁶⁶Jāḡbe bārāmaarā ¿idjira sāwā odi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Idjira bedeade ḡla. Maḡ carea beadida panla.–^s

p 26:61. Juañ 2:19. **q 26:63.** Isaía 53:7. **r 26:64.** Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

s 26:66. Levítico 24:15-16.

⁶⁷Mañbe ãcãrãba Jesu quĩrãne idosidaa idjãba chĩsidaa. Dewararãba idjira quĩrãne usidaa.^t ⁶⁸Udapeda jarasidaa:

–¡Bãda Æcõrẽba ãdra edabari diai jarada baibãrã, Æcõrẽneba bedeadua! ¡Daia jaradua caibãrã bãra usida!–

Pedroba Jesu unucaada ada

Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-27

⁶⁹Pedro mañ de droma duđa chũmãne nezocawẽrãda idjimaa zesia. Mañ wẽrãba jarasia:

–Bãra Jesu Galileadebema ume nĩbasia.–

⁷⁰Baribãrã Pedroba jũmarã quĩrãpita mẽrãsia. Nãwã jarasia:

–Mãa adua ãla bãa cãrẽda jara ãda.–

⁷¹Mañbe Pedrora de jũrã ca ãlde dji ãdrãbadamaa wãsia. Mañne dewara nezocawẽrãba idjira unupeda arima duanãrãa jarasia:

–Za ãda Jesu Nazaredebema ume nĩbasia.–

⁷²Baribãrã Pedroba wayacusa mẽrãsia:

–Mãa wãrãneba jaraya: jãñ ãberãra unucaa.–

⁷³Dãrãẽne arima duanãba Pedromaa wãnapeda jarasidaa:

–Wãrãda bãra jãñ Jesu ume nĩbasia. Bãa poya mẽrãẽa, Galileadebema quĩrãca bedebari bẽrã.–

⁷⁴Pedroba jarasia:

–¡Mãa sewada jaraibãrã Æcõrẽba cawa oya! Wãrãneba jaraya: mãa jãñ ãberãra unucaa.–

Ara mãwã jarabãrãde eterrera berusia. ⁷⁵Mañne Pedroba quĩrãnebasia Jesuba nãwã jarađara: “Eterre berui naẽna bãa ãarima ùbea mãra unucaada aya.”^u Mañbe Pedrora dajadaa wãpeda bio sopuaba jĩãsia.

Juda beuda

Hecho 1:18-19

27 ¹Ãsabođode jũma sacerdote bororãda judiorã dji dromarã ume ãbaa bedea ausidaa Jesu beabidi carea. ²Mañbe idjira ãberã Poncio Pilato abadamaa jãwa jã edesidaa. Mañ Pilatora Romanebema boroba Judea druadebema boroda ãasia.^v

³Mañne Judaba cawasia Jesura beađida. Idjiabãrã jidabiđa bẽrã bio sopuasìa. Ara mãlđa idjia treinta parata edađara sacerdote bororãmaa, judiorã dji dromarãmaa biđa jẽda diade wãsia. ⁴Ãdjirãa jarasia:

–Mãa ãberã bedea neẽ ãda jidabiđa bẽrã cadjiruada osia.–

t 26:67. Isaía 50:6. **u 26:75.** Mateo 26:34. **v 27:2.** *Pilato.* Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda ãasia. Dji boroda ãasia poa 26deba aba 36daa. Judiorã bororãba Jesura Pilatoma edesidaa ãdjia preso ãeara beacara panã bẽrã. Aba romanorãba mãwã ođida panasidaa.

Mañne ádjirába jarasidaa:

–¿Dairámaará mañda sãwãí? Mañgara bade ðaa.–

⁵Mañbe Judaba dji paratara Ácõrẽ de dromane eda cuabuesia. Puru dajadaa wãpeda iduba ojã beusia. ⁶Juda wãnacarea sacerdote bororába mañ paratara jarã pedapeda jarasidaa:

–Nañ paratara Ácõrẽa diapedada parata ume ðacara panãa, mañba ëberã beabida bẽrã.–

⁷Mañ carea bedea audapeda mañ parataba ëjũada nẽdosidaa drua ãibemará joubadada eropanani carea. Mañ ëjũara Zoco Cabari Ëjũã abadjidaa.

⁸Baribara mamaaba ãtaa Oa Ëjũã abadaa. ⁹Mañra mãwãsia Ácõrẽneba bedebari Jeremiaba jarada quĩrãca. Nãwã jarasia: “Ádjirába treinta paratara edasidaa. Mañ nẽblara israelerába idji carea ðasidaa. ¹⁰Mañ parataba ádjirába zoco cabari ëjũada nẽdosidaa Ácõrẽba mãã jarada quĩrãca.”^w

Jesu Pilato quĩrãpita ðada

Marco 15:1-5; Luca 23:1-5; Juañ 18:28-38

¹¹Mañne Jesura Pilato quĩrãpita nũmasia. Pilatoba idjia iwidisia:

–¿Bada wãrãda judiorã boroca?–

Jesuba panusia:

–Mãẽ, ðaa mãwã jara ðaa.–

¹²Mañne sacerdote bororába, judiorã dji dromarã bida Jesura biẽ jarasidaa baribara idjia panuẽ basía. ¹³Mañ bẽrã Pilatoba Jesua iwidisia:

–Ádjirába ðara ne jũmaneba biẽ jara duanãa. ¿Mañra ãrĩẽ ðaca?–

¹⁴Baribara Jesuba ni bedea aba bida panuẽ basía.^x Mañ carea Pilatoba cawa crichaẽ besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Juañ 18:38–19:16

¹⁵Poaza judiorába mañ ewari droma o panãne Pilatoba preso beada aba ëdra ðabadjia. Puruba jarabara idjia ëdra ðabadjia. ¹⁶Mañ ewaride romanorába aba preso eropanasidaa Barrabá abadada. Mañ Barrabára trã ðaga basia. ¹⁷⁻¹⁸Pilatoba cawa basia judiorã dji dromarãda Jesu ume biẽ duanã bẽrã idjira jida diasidada. Mañ carea dji ëberãrã powua nũmãa iwidisia:

–¿Caida bãrãba quĩrã panã mãã ëdra ðaida: Barrabáda wa Jesu, Ácõrẽba ëdra edabari diai jaradamanada?–^y

¹⁹Pilatora ëberãrã cawa obari buguede chũmãne dji quimaba nañ bedeada idjima diabuesia: “Jãã ëberã jipa ðara ëdra ðadua. Idi idjidebema cãimocaraða bẽrã mãra bio ne waya ðaa.”

w 27:10. Jeremia 18:1-3; 19:1-4; 32:6-7; Zacaria 11:12-13. **x 27:14.** Ni bedea aba bida panuẽ basía. Isaías 53:7. **y 27:17-18.** Griego bedeadẽ ãcara cartade Barrabá cãyãbara “Jesu Barrabá” ðã ðaa.

²⁰Mañne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā biḁa dji powua nūmḁ ēberārāa nāwā jarasidaa: “Pilatoa jaraḁadua Barrabāda ēḁḁḁ ḁḁpeḁa Jesuda beamārēā.” ²¹Māwā panḁne Pilatoba dji powua nūmḁḁa iwidiḁia:

–Nañ umébemada ḁsāḁḁḁ mḁḁa ēḁḁḁ ḁḁḁa quīrīā panḁ?–

Āḁjirāba Barrabāda ēḁḁḁ ḁḁḁḁa asidaa.

²²Pilatoba iwidiḁia:

–Māwā baibḁḁḁ mḁḁa ḁsāwā oi Jesu, Ācōrēba ēḁḁḁ edabari diai jaraḁamanada?–

Jūmarāba jarasidaa:

–ḁCrude cachi beabidua!–

²³Pilatoba iwidiḁia:

–ḁCārē cārēā māwā oi? Idjia ḁcārē cadjiruada osi?–

Māwā beḁea ḁḁḁe āḁjirāba wetara ḁḁḁa jara duanasidaa:

–ḁCrude cachi beabidua!–

²⁴Māwā panḁne Pilatoba cawasia ēberārāba idji beḁeara iḁḁānēḁa. Mañ awara unusia ēberārāa wetara quīrūbucabḁḁḁḁ. Mañbe baidoba idji ḁḁwara jūmarā quīrāpita ḁḁḁḁḁḁḁ jarasia:

–Nañ ēberā jipa ḁḁ beabḁḁa carea mḁḁḁa beḁeḁḁe ḁḁḁḁ. ^z Mañḁḁḁḁ ara bāḁjide ḁḁḁḁ.–

²⁵Mañne jūmarāba panusidaa:

–ḁMāḁḁeara daida, dai warrarā siḁa idji beabḁḁa carea beḁeḁḁe panania!–

²⁶Mañbe Pilatoba Barrabāda ēḁḁḁ ḁḁḁḁ. Baribḁḁḁ idji sordaorāa jarasia Jesuda soaba uḁḁḁḁ crude cachi beaḁamārēā.

²⁷Ara mañḁḁḁ Pilato sordaorāba Jesura de droma Pretorio abadaḁḁḁ edesidaa. Mama waabema sordaorā trḁḁḁḁḁ idjira jūrā edasidaa.

²⁸Mañbe Jesuba cacuade jḁ ḁḁḁa ērāḁḁḁḁ cacua ḁḁḁ jḁḁḁḁ purea ḁḁḁa jḁbisidaa. ²⁹Borobari ḁḁḁ cadada idji borode wēāju ḁḁḁḁḁ idjaba idji ḁḁḁ araare bacuruda diasidaa. Mañbe idji quīrāpita chīrāborode copanḁḁḁḁ ipiḁa jarasidaa:

–ḁBio bia ḁḁḁ, judiorā boro!–

³⁰Mañbe dau idobadjiḁḁḁ idjaba bacuru idji ḁḁḁḁ ḁḁḁ jārḁḁḁḁḁ borode ubadjiḁḁḁ. ^a ³¹Idjira ipiḁa biḁḁ jaraḁḁḁḁ āḁjia jḁbipeḁḁḁḁ wēāsidaa. Mañbe idjia jḁ ḁḁḁḁ wayacusa jḁbidḁḁḁ crude cachi beaḁi carea edesidaa.

Jesu crude cachi ḁḁḁḁḁḁ

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Juañ 19:17-27

³²Mamaḁḁḁ wāsidaḁḁ sordaorāba ēberā Simoḁḁ abadaḁḁ unusidaa. Idjira Cirene puruḁḁḁḁ basia. Āḁjirāba mañ Simoḁḁḁ Jesu cruda ataubisidaa.

³³Wāḁḁḁḁ ējūā Golgota abadaḁḁ jūḁḁḁḁḁ. Golgota trḁḁḁ jara ḁḁḁ Boro

^z 27:24. *Jipa ḁḁ*. Mañra griego beḁeḁḁḁ ḁḁḁḁ cartade neḁḁ. ^a 27:30. Isaia 50:6.

βΑΛΛΑΓ. ³⁴Mama ādjirāba uva ba asea hiel abadaāda pueradada Jesua diasidaa pua droamārēā, baribara do zapeda quīrīāē basia.^b

³⁵Mañbe sordarāba Jesura crude cachi basidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jñ badara sāwā jedecadi cawaya. [Māwā osidaa Ācōrēneba bedeabariba jaradara māwāmārēā. Nāwā jarasia: “Māa cacuade jñ badara ādjiza jedecasidaa. Māa cacuade jñ bada carea ādjirāba ne jemenesidaa sāwā jedecadi cawaya.”]^c ³⁶Mañbe chūpanenapeda jñā panesidaa ni abaaba Jesu carebade zerānamārēā.

³⁷Jesu boro nocoare bedeada cachi jira basidaa cawabidi carea idjira cārē carea beabadada. Nāwā bñ basia: “Nağara Jesua, judiorā boroa.”

³⁸Idjaba ne draabadada umé Jesu caita crude cachi jira basidaa, aba idji jawa araare, aba idji jawa aclare. ³⁹Mañne ācara ēberārāda caita wānapeda boro ārātā ārātādapeda Jesua nāwā bié bedeabadjidāa:^d

⁴⁰–Bla Ācōrē de dromara ārīpeda ewari ūbeade wayacusa poya oibara, jara baduba ēdrādua! Bada Ācōrē Warrabara, jāñ crudeba udaa zedua.–

⁴¹Ara mañ quīrāca sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, judiorā dji dromarā bida Jesura ipida bié jarabadjidāa:

⁴²–Idjia dewararāda carebasia, baribara ara iduba poya ēdrāēa.^e Idjida Israeldebema Borobara, nawena jāñ crudeba udaa zeida bla. Māwābara ijānia.

⁴³Idjia crīcha bla Ācōrēra idji ume bada. ¿Idjira Ācōrē Warraada aé basica? Māēteara Ācōrēba idjira wārāda quīrīā bābāra, ara nawena ēdra bāida bla.–^f

⁴⁴Idjaba ne draabada idji caita crude cachipadada bida ara mañ quīrāca bié jarasidaa.

Jesu crude beuda

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juañ 19:28-30

⁴⁵Umatipa āmādaura quisia.^g Mañba nañ ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. ⁴⁶Hora ūbea badacarea Jesuba jīgua jarasia:

–¿Eli, Eli, lama sabactani?–

Mañ arameo bedeaba jara bla: “Mā Ācōrē, mā Ācōrē ¿cārē cārēā māduba beesi?”^h

⁴⁷Mañ bedea ūrībadade ācara mama caita duanaba jarasidaa:

–Idjia Elíada trā bla.–

⁴⁸Ara mañda aba isabe pira wāpeda uva ba oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacurude jāpeda Jesua diasia domārēā.ⁱ ⁴⁹Baribara dewararāba jarasidaa:

–Jñādua, aclādia Elíaba ēdra edade zei cawaya.–

b 27:34. Salmo 69:21. **c 27:35.** Salmo 22:18. Griego bedeade ācara cartade bedea corchetede bara neēa. **d 27:39.** Salmo 22:7; 109:25. **e 27:42.** Carebasia. Griego bedeade bñ bla “ēdra edasia.” **f 27:43.** Salmo 22:8. **g 27:45.** Amos 8:9-10. **h 27:46.** Salmo 22:1. **i 27:48.** Salmo 69:21.

⁵⁰Māwā bade Jesura wayacusa jīgua biasia. Mañbebara jaidasia. ⁵¹Ara māwābarade Ācōrē de dromane eda wua eatl jira bada ēsidra ātāba edaa cōā dogosia. Idjaba de uremiada wāsia.^j Mañba mōgarara dracuasia. ⁵²Bēwārā uriara ewacuasia. Mañne Ācōrē ijā bea beupedadada zocārā ārēbacuasidaa. ⁵³Ādji beada uriadeba ēdracuasidaa. Jesu ārēbadacarea Ācōrē itea ba puru Jerusaleñnaa wāsidaa. Mama zocārāba ādjirāra unusidaa.

⁵⁴Romanebema sordaorā boroba, idji sordaorā bida Jesura jñā panasidaa ni abaaba carebarānamārēā. Baribara de uremiaba māwācuabara unusidade bio dauperadapeda jarasidaa:

–Wārāda nañ ēberāra Ācōrē Warra basía.–

⁵⁵Mañne zocārā wērārāba tamaba aca duanasidaa. Jesu Galileadeba zeside idji careba nībasidaa. ⁵⁶Ādjirā tāēna Maria Magdalenada, Zebedeo quima sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basia. Mañga Mariara Santiagoba, Jose bida ādji papa basía.

Jesu tabaripedada

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juan 19:38-42

⁵⁷Queubodode ēberā parata bara ba Jose abadada zesia. Mañ Josera Arimatea purudebema basía.^k Idji sida Jesu ume nībabadjia. ⁵⁸Idjira Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidisia tabari carea. Mañbe Pilatoba diabisia. ⁵⁹Ara mañda Joseba Jesura edapeda boroba mititiaē baba barā basia. ⁶⁰Mañbe mōjē uria djiwidi corodade eda basia. Dji uriara mañ Josede basía. Mañbe mōgara waiababa uriara jūātra bāpeda wāsia. ⁶¹Jesu tabarisidade Maria Magdalenara, dewarabema Maria sida arima chūpanasidaa.

Pilatoba sordaorā Jesu tabarida jāābida

⁶²Nurēma ānāūbada ewari basía. Mañne sacerdote bororāda, pariseorā sida ābaa Pilatoma wānapeda jarasidaa:

⁶³–Dai boro, daiba quīrāneba panla jāā ēberā sewaida ba wadi zocai baside nāwā jarasida: “Māra ewari ūbeade ārēbaya.” ⁶⁴Mañ carea idji tabaridara ewari ūbea bio jāābidua idji ume nībabadarāba diamasi zedapeda idjira ederānamārēā. Māwābarā ādjirāba purua poya jaradaēa idjira beu badada ārēbasida. Ādjia ārēbasiada adibara, idjia naārā sewa oda cāyābara mañga sewadeba purura biara cūrūga eropania.–

⁶⁵Pilatoba ādjirā jarasia:

–Za duana sordaorāda idji tabaridamaa ededapeda bio jāābidua.–

⁶⁶Ara mañda sordaorāba dji uria jūātra ba mōgara ārā sēyāda basidaa abaaba ewasira cawadi carea. Mañbe jāā panesidaa.

j 27:51. Wua eatl jira ba. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. De uremiada wāsia. Amos 8:8-10.

k 27:57. Arimatea. Hebreo bedade mañ purura Ramá wa Ramataiñ trā jarabadjidaa. 1 Samuel 1:1.

Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juañ 20:1-10

–Ne wayarānadia. Djabarāa jarade wānadia Galilea druadaa wānamārēā. Jāma ādjirāba mārā ununia.–

¹⁵Mañbe sordaoraba paratara edadapeda jarasidaa Jesu ume nĩbapedadaba idji cacuara dila edesidada. Judioraba idi bida mawã jarabadaa.

¹⁶Māwānacarea Jesu ume nībabadarā once panḥda Galilea druadaa wāsidaa Jesuba jarada eyadaa. ¹⁷Idji unusidade idjía bia bedeasidaa

baribara ãcãrãba mãcua ijãnaé basía. ¹⁸Maĩne Jesura ãdjirã caita zepeda jarasia:

–Ãcõrẽba mãã ãbãada diasia bajãne, naĩ ejũãne biãa ne jũmada poya erobamãrẽã.^m ¹⁹Maĩ carea jũma puru beaza wãnapeda jaradiadua mãda epẽnãmãrẽã. ãdjirãra dji Zeza trãneba, dji Warra trãneba, ãcõrẽ Jaure trãneba borocuedua. ²⁰ãdjirãa jaradiadua mãã bãrãa jaradada jũma ijã oðamãrẽã. Maĩne mãra bãrã ume ewariza baya aba naĩ ewari jõbãrãdaa.–

m 28:18. Daniel 7:13-14.